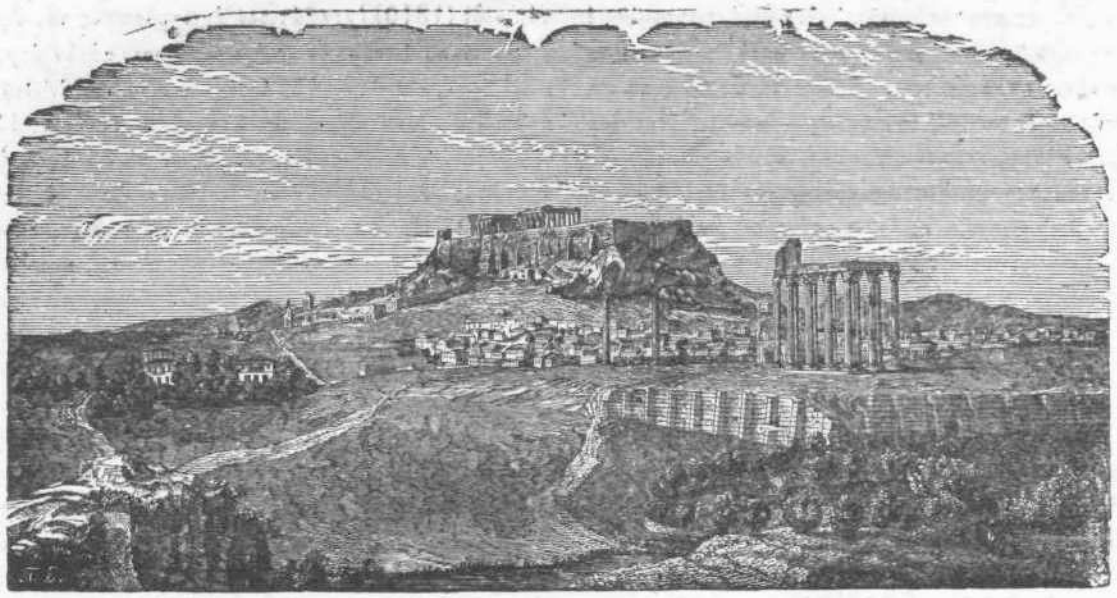

ΠΑΝΔΩΡΑ.

15 ΜΑΡΤΙΟΥ, 1872. ΤΟΜΟΣ ΚΒ'. ΦΥΛΛΑΔΙΟΝ 528

ΚΟΖΑΝΙΚΑ.

(Συνέχ. καὶ τέλος. Ἴδε φυλλάδ. 527.

Ἰγνάτιος.

Ἦν Θεσσαλονικεὺς διαδεξάμενος τὸν Μελέτιον. Ἐπὶ τούτου μεγάλα σκάνδαλα καὶ ταραχαὶ ἔλαβον χώραν ἐν Κοζάνῃ· διὸ οἱ Κοζανῖται ἱερεῖς καὶ λαϊκοὶ οὐκ ἐβούλοντο δοῦναι αὐτῷ τὰ δικαιώματα· ὁ δὲ πατριάρχης Ἰωαννίκιος ἔπεμψεν ἔξαρχον μετ' ἐπιστολῆς πρὸς τοὺς κατοίκους παραινετικῆς. Καὶ ἐπὶ πατριάρχου Σωφρονίου οἱ Κοζανῖται ἔπεμψαν ἀναφορὰς κατ' αὐτοῦ καὶ τοῦ πρωτοσυγγέλου Καλλινίκου, ἐν αἷς «μυρία τε ὅσα κατηγορήματα καὶ ἄξια μομφῆς κατ' ἀμφοτέρων» κατὰ τὰς λέξεις τοῦ πατριάρχου, ὅς τις ἔπεμψεν ἔξαρχον (1776) ἐρευνῆσαι ἐπιτοπίως. Καὶ ἐπὶ πατριάρχου Γαβριὴλ αὖθις ἔγραψαν οἱ Κοζανῖται κατ' αὐτοῦ· ὁ δὲ ἔπεμψε πρὸς αὐτοὺς (1781) παραινετικὴν ἐπιστολήν, ἥτις σώζεται ἐν τῷ ἐπισκοπικῷ κώδηκι. Ὁ ἀρχιερεὺς οὗτος χάριν ἀργυρίου ἐπώλει τὰς ἐνορίας πρὸς μὴ ἔτι ἱερωθέντα πρόσωπα· διὸ ὁ πατριάρχης Σαμουὴλ πικρῶς τὸν Ἰγνάτιον ἐπιπλήττει, λέγων· «Ἐπειδὴ τοιγαροῦν καὶ ἐν τῇ ἐπισκοπῇ ταύτῃ Σερβίων καὶ Κοζάνης, ὡς ἔγνωμεν καὶ ἐβεβαιώθημεν, ἐπεκράτησεν, ὡς μὴ ὤφειλε, μία κακίστη καὶ ἄτοπος συνήθεια, δηλαδὴ οἱ ἐν ἀφέσει τοῦ ἱερατικοῦ ἐπαγγέλματος γενόμενοι, καὶ λαμβάνοντες ἐνοριακὰ καὶ ἱερατικὰ εἰσοδύματα καὶ δικαιώματα πρὸ τοῦ ἱερωθῆναι αὐτοὺς καὶ ἐπισκέπτονται ἱερατικῶς τὰς ἐνορίας ἐκείνας· ἥτις συνήθεια αὕτη οὐ μόνον ὑπάρχει παράλογος καὶ ἄτοπος, ἀλλὰ καὶ ἀπεναντίας οὖσα τῶν θείων νόμων . . . Ἵνα πρῶτον μὲν ἡ θεοφιλία σου μὴ τολμήσῃς ἀπὸ τοῦ νῦν καὶ εἰς τὸν ἑξῆς ἅπαντα χρόνον κατ' οὐδένα τρόπον καὶ ἐφ' οἷα δήποτε προφάσει, δοῦναι ἐνορίας πρός τινα τῶν ἐν ἀφέσειγιγνομένων τοῦ ἱερατικοῦ ἐπαγγέλματος, πρὸ τοῦ ἱερωθῆναι ἐκεῖνον, ὡς δίκην ὑφέξων παρακοῆς ». Ἡ πατριαρχικὴ αὕτη ἐπιστολὴ σώζεται ἅπασα ἐν τῷ ἐπισκοπικῷ κώδηκι, ἔνθα παραπέμπονται οὐ μόνον οἱ ἀναγνῶσται, ἀλλὰ καὶ οἱ καταχρώμενοι ἀρχιερεῖς. Μετὰ τοσαύτας δὲ κατ' αὐτοῦ δικαίας καταδρομὰς μόλις συνῆλθε καὶ ἤρξατο μεριμνῶν εἰρηνικῶς περὶ τῶν κοινῶν, καὶ μάλιστα αὐστηρῶς ἀπηγόρευσε τὴν ἄνοιξιν τῶν ἐργαστηρίων ἐν ἐπισήμοις ἑορταῖς, ὅπερ μέχρι τοῦδε φυλάσσεται. Ἀρχιερατεύσας δὲ 32 ἔτη (1753—1785), ἀπέθανεν ἐν Κοζάνῃ καὶ ἐτάφη ἐν τῷ ναῷ τοῦ ἁγίου Νικολάου.

Θεόφιλος.

Ἦτο ἐκ Βερροίας. Διατρίψας πολλὰ ἔτη παρὰ τῷ ἀρχιεπισκόπῳ Θεσσαλονίκης Ἰακώβῳ, πρῶτον ἐγέ-

νετο μέγας πρωτοσύγγελος· εἶτα δὲ ἐχειροτονήθη ἐπίσκοπος Κοζάνης, ὡς λέγει ἐν πολλοῖς ἄλλοις καὶ τὰ ἑξῆς· «Τοῦτον τοίνυν ἡ μετριότης ἡμῶν, τῇ χάριτι καὶ ἐπικλήσει τοῦ παναγίου καὶ τελεταρχικοῦ πνεύματος κατὰ τὴν ἐκκλησιαστικὴν διατύπωσιν, εἰς τὸν θρόνον τῆς ἁγιωτάτης ταύτης ἐπισκοπῆς Σερβίων καὶ Κοζάνης κεχειροτόνηκεν, ὥστε εἶναι καὶ ὑπάρχειν αὐτὸν εἰς τὸ ἑξῆς γνήσιον καὶ νόμιμον καὶ κανονικὸν ἀρχιερέα ἐν πάσῃ τῇ ἐπαρχίᾳ ταύτῃ.» Πέμψας δὲ ἐκ Θεσσαλονίκης ἐπιστολὴν πρὸς τοὺς Κοζανίτας, καὶ παρ' αὐτῶν τοιαύτην λαβὼν, ἀφίκετο εἶτα εἰς Κοζάνην, ὅπου ἐσχημάτισε τὴν σύνοδον τῶν κληρικῶν, ἔλαβεν ἔγγραφον ὑποσχετικὸν περὶ συνδρομῆς καὶ ὁμονοίας χάριν τῶν κοινῶν πραγμάτων, ἐφρόντισε περὶ τῶν σχολείων καὶ περὶ τῶν κατοίκων, καὶ ἐξέδωκε νόμον τινὰ περὶ διαφόρων συντεχνιῶν ἀπὸ τοῦ 1786. Ἦν δὲ κάτοχος παιδείας καὶ ἐντριβὴς περὶ τὰ ἐκκλησιαστικά, σεμνὸς, ἀστεῖος, φίλος τῆς κοινῆς ὁμονοίας. Περιοδεύων δὲ κατὰ τὴν Λοζιανὴν, ἐτραυματίσθη τὸ ἀριστερὸν γόνυ ἀπὸ τοῦ ἵππου πεσὼν, καὶ ἀπέθανεν ἐκ γαγγραίνης (1811) ἐν Κοζάνῃ, ταφεὶς ἐν τῷ περιβόλῳ τοῦ ἁγίου Νικολάου. Σώζεται δὲ αὐτοῦ (ἀπὸ τοῦ 1810) ἐνοριακὸν πωλητήριον τὸ ἑξῆς, ὅπερ προστίθημι χάριν περιεργείας.

«Ὁ ταπεινὸς ἐπίσκοπος Σερβίων καὶ Κοζάνης Θεόφιλος.

»Ἡ ταπεινότης ἡμῶν διὰ τοῦ παρόντος αὐτῆς ἀποδεικτικοῦ . . . δηλοποιεῖ . . . ὅτι δέδωκε τὴν ἐνορίαν ἅπασαν ἐπὶ τελείᾳ πράσει τῷ εὐλαβεστάτῳ ἐν ἱερεῦσιν . . . ἀπεκατέστησεν αὐτὸν τέλειον κύριον καὶ ἐξουσιαστὴν . . . ἐφ' ὅρου ζωῆς . . . Ὀψέ ποτε δὲ ἐπαναστῇ τις, ἐνοχλῶν αὐτὸν, ἢ ἐκ τοῦ ἱεροῦ καταλόγου, ἢ ἐκ τῆς τῶν λαϊκῶν καταστάσεως, ἢ τέως καὶ ἐκ τῶν μετὰ ταῦτα ἁγίων ἀρχιερέων . . . ὁ τοιοῦτος ἀναπολόγητος ἔστω καὶ ἀνίσχυρος, ἀλλὰ καὶ ἐν παντὶ κριτηρίῳ ἀνεισάκουστος καὶ ἀπόβλητος γενέσθω.»

Διονύσιος.

Ὁ ἐπίσκοπος οὗτος ἦτο ἐκ τοῦ Βλαχολειβάδου, ἀμαθὴς μὲν, ἀλλὰ μουσικὸς ἡδυφωνότατος, μεγαλόσωμος καὶ μεγαλοπρεπής. Διεδέξατο τὸν Θεόφιλον, καὶ μικρὸν διαυείνας ἐν Κοζάνῃ, ἐτελεύτησεν ἐν Θεσσαλονίκῃ (1815), καὶ ἑπομένως οὔτε ἀγαθὰ οὔτε κακὰ ἐπρόλαβε ποιῆσαι.

Βενιαμίν.

Ἐγεννήθη ἐν Θεσσαλονίκῃ (1781) ἐκ πατρὸς Δημητρίου Καρίπογλου Ἀγραφιώτου, ἀνετράφη δὲ παρὰ τῆς μητρός. Αὐτόθι ἠσχολήθη περὶ τὰ ἐκκλησιαστικὰ γράμματα, καὶ ἐχειροτονήθη ἱεροδιάκονος καὶ εὐγγελος ὑπὸ τοῦ ἀρχιεπισκόπου Γερασίμου. Κατόπιν δὲ (1810) ἐχρημάτισεν ἀντιπρόσωπος τοῦ ἀρχιεπισκόπου Ἰωσὴφ, ὅστις ἐχειροτόνησεν αὐτὸν ἀρχιμανδρίτην, καὶ εἶτα (1814) ἡγούμενον τοῦ ἐν Θεσσαλονίκῃ μοναστηρίου τῶν Βλαταίων. Τὸ δὲ 1815 ἐχειροτονήθη παρὰ τοῦ αὐτοῦ, ἄγων τὸ 34 ἔτος, ἐπίσκοπος, καὶ ἐπέμφθη εἰς Κοζάνην διάδοχος τοῦ Διονυσίου. Μετὰ τριετίαν ἀπῆλθεν εἰς Δακίαν, ὅπου ἐγνώρισε πολλοὺς τῶν λογίων τοῦ ἔθνους, παρ' ὧν ἔλαβε δωρεὰν 100 περίπου τόμους συγγραμμάτων διὰ τὴν βιβλιοθήκην τῆς Κοζάνης. Ἐπὶ τῆς ἐπαναστάσεως (1821) προέστη ἀτρόμητος προστάτης τῶν χριστιανῶν, σπεύδων ἀόκνως πρὸς ἐξιλέωσιν διαφόρων σατραπῶν, καὶ ἀπαλλάσσων πολλοὺς ἀπὸ τοῦ θανάτου· οὐ μόνον δὲ τοῦτο, ἀλλ' οὐδὲ τὰ σχολεῖα ἔκλεισεν, οὐδὲ τοὺς ναοὺς ἐν οἷς ὕμνει τὸν Θεὸν καὶ ηὔχετο ὑπὲρ λυτρώσεως τοῦ ἔθνους. Καὶ μετὰ τὴν ἐπανάστασιν ἠσχολήθη περὶ τῶν σχολείων τῆς Κοζάνης καὶ πάσης τῆς ἐπαρχίας, χορηγῶν βραβεῖα καὶ ἀμοιβὰς, καὶ ἐξ ἰδίων διατηρῶν μαθητάς. Τῇ Κοζάνῃ ἐδωρήσατο περὶ τὰς 60,000 γροσίων ὑπὲρ τῶν σχολείων καὶ ὑπὲρ τῆς διατροφῆς τῶν φυλακιζομένων, ἠλεκτρικὴν μηχανὴν καὶ πολλὰ βιβλία· ἐπεσκεύασε δὲ καί τινας βρύσεις· προσέτι ἐχορήγησε χρηματικὰς συνδρομὰς καὶ τοῖς σχολείοις Καταφυγίου, Βελβεντοῦ, Σερβίων, Σιατίστης, Μπογατσικοῦ, καὶ τῆς αὐτὸν τεκούσης Θεσσαλονίκης. Καί τοι δὲ ὀλιγομαθὴς, ἦν λίαν φιλόμουσος, ἀναγινώσκων διάφορα συγγράμματα, καὶ ἀγαπῶν τὴν μετὰ πεπαιδευμένων συναναστροφήν. Πάσχων δὲ χρονικὸν ἄσθμα, ἐτελεύτησεν ἐν Κοζάνῃ τῇ 17 Ἀπριλ. 1854, βιώσας ἔτη 73, ἀρχιερετεύσας 39, καὶ ἐτάφη ἐν τῷ περιβόλῳ τοῦ ἁγίου Νικολάου.

Εὐγένιος.

Ἐγεννήθη ἐν Σερβίοις (1807) ἐκ πατρὸς Κωνσταντίνου Πατέρα καὶ μητρὸς Βασιλικῆς, καὶ ἐβαπτίσθη Δημήτριος. Ὀρφανὸν δὲ γενόμενον καὶ πένητα, υἱοθέτησεν ὁ ἐπίσκοπος Βενιαμὶν καὶ ἐφρόντισε περὶ τῆς ἐκπαιδεύσεως αὐτοῦ, πέμψας ἐν τῇ σχολῇ τῆς Κοζάνης, ἔνθα ἐσπούδασε παρὰ τοῖς διδασκάλοις Σταμκίδῃ καὶ Τριανταφυλλίδῃ ἐπὶ ἑξαετίαν, ἀσκούμενος ἐν τῇ ἐπισκοπῇ περὶ τὰ ἐκκλησασ. γράμματα. Οὕτω δὲ παρασκευαζόμενος, πρῶτον μὲν (1825) ἐχειροτονήθη διάκονος παρὰ τοῦ Βενιαμὶν, εἶτα δὲ ἀρχιδιάκονος, καὶ ἐνήργει τὰς ὑποθέσεις τῆς ἐπισκοπῆς. Κατόπιν ἕνεκα ἀντιπολιτεύσεως χειροτονεῖται ὑπὸ τοῦ Βενιαμὶν ἀρχιμανδρίτης οὐχὶ ἐν Κοζάνῃ, ἀλλ' ἐν Θεσσαλονίκῃ, καὶ μετέβη εἰς Λείψιαν ἐφημέριος τῶν ὀρθοδόξων τῇ συστάσει τοῦ Βενιαμίν. Χρόνου δέ τινος παρελθόντος, καὶ τῶν πνευμάτων ἡσυχασάντων, ἐπανῆλθεν (1846) εἰς Κοζάνην. Μετὰ τρία δὲ ἔτη (1849) μεταβὰς εἰς Κωνσταντινούπολιν, ἐχειροτονήθη ἐπίσκοπος Σερβίων καὶ Κοζάνης, παραιτησαμένου τοῦ Βενιαμὶν, ἀλλὰ συζήσαντος μέχρι τελευτῆς ἐν τῷ ἐπισκοπείῳ. Ἐλθὼν δὲ εἰς Κοζάνην, κατέλαβε τὸν ἐπισκοπικὸν θρόνον, καὶ διευθύνει μέχρι τοῦδε τὰ πράγματα μετὰ τῆς ὑπ' αὐτοῦ σχηματισθείσης συνόδου. Ἔστι δὲ ὁ ἀνὴρ ὁπωσοῦν μεμορφωμένος, εὐγενὴς, περιποιητικὸς, φιλυπόδοχος, φιλόξενος, ἄκακος· διὸ καὶ εὔχομαι, ὅπως ἀναδειχθῇ ἄξιος τοῦ ὀνόματος, λαμπρύνων τὸν ἐπισκοπικὸν θρόνον, μεριμνῶν ὑπὲρ τῆς ἠθικῆς καὶ χριστιανικῆς ἀγωγῆς τοῦ λαοῦ, περιθάλπων δραστηρίως καὶ ὑποστηρίζων τὰ σχολεῖα εἰς δόξαν καὶ τιμὴν ἀθάνατον.

Γεώργιος Σακελλάριος.

Ἐγεννήθη ἐν Κοζάνῃ περὶ τὸ 1765 ἐκ πατρὸς Κωνσταντίνου, καὶ αὐτόθι ἐσπούδασε παρ' Ἀμφιλοχίῳ καὶ Καλλινίκῳ, καὶ ἀκολούθως ἐν Πέστᾳ φιλοσοφίαν, γαλλικὰ, λατινικὰ καὶ γερμανικὰ ἐπιμελείᾳ τοῦ πάππου Ἰωάννου καὶ τοῦ θείου Γεωργίου. Τότε δὲ ἐστρατολογήθη αὐτόθι καὶ ἐτάχθη σημαιοφόρος τοῦ Ἑλληνικοῦ τάγματος, οὗ ἀρχηγὸς ὁ στρατάρχης Λαουδών· ἀλλὰ μετὰ τὴν διάλυσιν τούτου ὁ Γεώργιος ἐπιστρέφει εἰς Κοζάνην, ὅπου ἐνυμφεύθη (1790) τὴν Ἀναστασίαν, κόρην τοῦ ἰατροῦ Δημητρίου Καρακάση. Μετὰ δύο περίπου ἔτη ἀπῆλθεν εἰς Βουκορέστιον παρὰ τῷ πενθερῷ, κἀκεῖθεν τῇ δαπάνῃ τούτου καὶ τοῦ ἐπισκόπου Μποζαίου μετέβη εἰς Βιέννην, καὶ ἑξαετίαν ἐσπούδασεν ἰατρικὴν ὑπὸ ἐπισήμους καθηγητὰς, καὶ μάλιστα τὸν Ἰωσὴφ Πέτρον Φράγκ καὶ τὸν Βράουν· διὸ ὁ Σακελλάριος πρῶτον βρακουνιστὴς ὤν, βαθμηδὸν ἐγένετο ἐκλεκτικός.

Μετὰ δὲ τὰς σπουδὰς ἀναγορευθεὶς διδάκτωρ, ἀπῆλθεν (1796) εἰς Βουκορέστιον, ὅπου ἔτος σχεδὸν διέτριψεν ἔμμισθος ὑπίατρος τοῦ ἑαυτοῦ πενθεροῦ, ἀρχιάτρου ἐν τῷ νοσοκομείῳ τῆς Βραγκοβάνης. Ἀκολούθως ἐπέστρεψεν εἰς Κοζάνην, καὶ διέτριψεν ἔτη τινὰ ὡς μισθωτὸς ἰατρὸς ἐν Σαρισσαίνῃ, Ἀμπελακίοις καὶ Καστορίᾳ. Εἶτα (1804) ἐκλήθη ἰατρὸς τοῦ διοικητοῦ Μπερατίου Ἰβραΐμ πασᾶ, ἔχων ὑφ' ἑαυτὸν καὶ δύο ἄλλους ἰατροὺς Ἰταλούς. Τὸ δὲ 1807 προσελήφθη ἰατρὸς τοῦ ἡγεμόνος Ἀλῆ πασᾶ ἀντὶ ἐτησίου μισθοῦ 5000 γρ., καὶ θανόντος τοῦ ἰατροῦ Κυρίτση καὶ ἀπελθόντος τοῦ ἰατροῦ Φράγκ, ἀνεψιοῦ τοῦ Ἰωσὴφ Φράγκ, ἐγένετο (1810) ἀρχίατρος τοῦ αὐτοῦ. Τὸ δὲ 1817 ἦν ἐν Μπερατίῳ ἰατρὸς καὶ κηδεμὼν τοῦ αὐτόθι διοικητοῦ Σαλῆ πασᾶ, υἱοῦ τοῦ Ἀλῆ, δεκατριετοῦς τὴν ἡλικίαν. Πολιορκουμένου εἶτα (1820) τοῦ Μπερατίου ὑπὸ σουλτανικοῦ στρατοῦ, κατώρθωσε καὶ ἦλθεν εἰς Κοζάνην· ἀλλὰ μετὰ τρεῖς ἡμέρας διελθὼν ἐκεῖθεν ὁ κατὰ τοῦ Ἀλῆ στρατεύων Ἰσμαὴλ πασᾶς ὁ Πασόβεης, προσέλαβε ἰατρὸν εἰς Ἰωάννινα· ἀλλὰ καὶ ἀπ' αὐτοῦ ἀπηλλάχθη καὶ ἦλθεν εἰς Κοζάνην. Καὶ ἀκολούθως δὲ (1823) προσελήφθη ἰατρὸς παρὰ τοῦ στρατάρχου Δερβὶς πασᾶ εἰς Λάρισσαν καὶ εἰς τὸ στρατόπεδον τῆς Ἀλαμάνας. Καὶ κατὰ τὸ 1829 προσέλαβεν αὐτὸν ἰατρὸν ἐν Λαρίσσῃ ὁ Σελὴμ Μεχμὲτ πασᾶς, ὁ καταστρέψας εἶτα τοὺς Γιενιτσάρους. Τὸ δὲ 1835 ἐκλήθη ἰατρὸς τοῦ ἐν Μπιτωλίοις ἀρχιστρατήγου Χουσεὶν πασᾶ Γαβανοζόγλου, παρ' ᾧ μικρὸν διέτριψεν, ὡς ἐπιστρέψας οἴκαδε.

Τὸ δὲ 1836 ἀναγινώσκων, ἐδήχθη τὸν καρπὸν τῆς δεξιᾶς χειρὸς ὑπὸ ἐντόμου· ἐκ τούτου ἐπρίσθη ἅπαν τὸ σῶμα καὶ τὸ πρόσωπον· μετὰ γενικὰς δ' ἀφαιμάξεις, λουτρὰ καθολικὰ καὶ ἄλλα ἰατρικὰ ἀπηλλάγη κατὰ μικρόν· ἀλλὰ κατέστη φιλάσθενος, καὶ τὸν Ὀκτώβριον 1838 ὑπὸ τετραμήνου παραλυσίας κατασχεθεὶς, ἀπεβίωσεν ἐτῶν 73. Ἡ δὲ παράλυσις ἤρξατο ἐκ τῶν δακτύλων τῶν ποδῶν· μετὰ 14 ἡμέρας προέβη μέχρι γονάτων, μετὰ 14 μέχρις ὀσφύος· μετὰ 14 παράλυσις τῆς οὐροδόχου κύστεως, καὶ στραγγουρία· μετὰ 14 μέχρι γαστρὸς, ὅτε ἀκούσιοι κενώσεις οὔρων καὶ κοπράνων· μετὰ 14 λυγμός· μετὰ 14 ἔμετος· μετὰ 14 παράλυσις πνευμόνων· μετὰ 14 μελάνωσις γενικὴ τοῦ σώματος καὶ σπασμοὶ, καὶ μετὰ 14 ἡμέρας ὁ θάνατος, βασανίσας αὐτὸν οὕτω δέκα καὶ ὀκτὼ ἑβδομάδας, ἤτοι ἡμ. 126. Ἐτάφη δὲ ἐν τῷ περιβόλῳ τοῦ ἁγίου Νικολάου, τὸν ἐπιτάφιον ἐκφωνήσαντος τοῦ Χαρησίου Μεγδάνου. Μετὰ τὸν θάνατον τῆς πρώτης γυναικὸς, συνεζεύξατο τὴν τούτου κόρην Μητιῶ (1805), ἐξ ἧς ἔλαβεν υἱὸν Παυσανίαν. Ἦν δὲ ὁ ἀνὴρ αἱματώδης, ὑψηλὸς, αὐστηρὸς, σκεπτικὸς, λακωνιστὴς, καὶ ἐπιτιμητὴς τῶν φθειρόντων τὴν γλῶσσαν διὰ ξενισμῶν. Προστούτοις λίαν φιλόπονος, γράφων ἱστορίας τῶν ἀξιολογωτέρων νοσημάτων, ὧν πολλὰς εἶδον λατινιστὶ, καὶ διατηρῶν ἀλληλογραφίαν μετὰ τοῦ διδασκάλου Φράγκ καὶ ἄλλων ἰατρῶν. Καί τοι δὲ βιώσας βίον πλανητικὸν, ἠσχολήθη περὶ τὰ ἑξῆς ἔργα.

Συνοπτικὴ ἀρχαιολογία τῶν Ἑλλήνων, ἣν ἔγραψε καὶ ἐξέδωκεν ἐν Βιέννῃ (1797) τύποις Γ. Βεντότου, προσφωνήσας τῷ μεγάλῳ Μπάνῳ Ἀλεξάνδρῳ Χαντζερῇ. Ποιημάτια διάφορα, ἐκδοθέντα ἐν Βιέννῃ (1817) παρὰ Ἰωάννῃ Σνέϊρερ. Ταῦτα ἐπῄνεσαν τρεῖς διάσημοι ἄνδρες, ὁ Πουκεβίλλ, γνώριμος τοῦ ἀνδρὸς ἐξ Ἰωαννίνων, προτιμῶν αὐτὰ τῶν τοῦ Χριστοπούλου· ὁ Κάρολος Ἴκεν, ἐν γερμανικῇ Λευκοθέᾳ· καὶ ὁ Θεόδωρος Κίνδ, ὅστις ἐν ᾄσμασι τῆς νέας Ἑλλάδος ἀναφέρων βακχικά τινα τοῦ Χριστοπούλου καὶ ἀντιβακχικὰ τοῦ Σακελλαρίου, λέγει, συγκριτικῶς. «Καθὼς ἐν γένει ἡ τοῦ Σακελλαρίου μοῦσα σπουδαιοτέρα ἐστὶ καὶ ἐμφαντικωτέρα τῆς τοῦ Χριστοπούλου, οὕτω καὶ ἡ γλῶσσα, καθ' ἣν ποιεῖ, καθαρωτέρα ἐστὶ καὶ εὐγενεστέρα (σελ. 57, § 19—22.)» Ἐν τῷ βιβλίῳ τούτῳ τοῦ Σακελλαρίου ὑπάρχουσι καὶ ποιητικαὶ ἐπιστολαὶ αὐτοῦ πρὸς τὸν σοφὸν ἰατρὸν Μ. Περ-

δικάρην, καί τις ἐπιγραφομένη «Ἐπιστημῶν κρίσις.» Νέου Ἀναχάρσιδος πρῶτος τόμος, ὃν ἐκ τοῦ γαλλικοῦ μετεγλώττισε καὶ ἐξέδωκεν ἐν Βιέννῃ, ἀλλὰ διά τινα πρὸς τὸν Ῥῆγαν Φερραῖον δυσαρέσκειαν ἀπέσχε τῆς μεταφράσεως παντὸς τοῦ συγγράμματος. Ἀνέκδοτα δὲ εἰσὶ τὰ ἑξῆς, ἅπερ εἶδον παρὰ τῷ υἱῷ τοῦ Σακελλαρίου Παυσανίᾳ, ἀνδρὶ λογίῳ καὶ εὐγενεῖ. Γενικὴ καὶ μερικὴ ἱστορία τῆς Ἑλλάδος δεκαεξάτομος τοῦ Κουζίνου Δεσπρῶ, ἣν μετέφρασεν ἐκ τοῦ γαλλικοῦ ἐν Μπερατίῳ. Μετέφρασε δὲ τόμους 13, ὧν οἱ μὲν 10 τέλειοι καὶ ὁ 13ος ἀτελής σώζονται, ὁ δὲ 11ος καὶ 12ος ἀπωλέσθησαν. Τὸ σύγγραμμα λόγου ἄξιον διά τε τὴν σαφήνειαν καὶ τὴν κρίσιν τοῦ συγγραφέως. Ἐπιτομῆς γενικῆς ἱστορίας τοῦ ἀββᾶ Μιλλότου ἐκ τοῦ γαλλικοῦ τόμος 6ος λίαν ὀγκώδης. Λεξικὸν μονότομον μικρὸν τὸν ὄγκον ἐκ τοῦ καθ' ἡμᾶς εἰς τὸ ἀρχαῖον ἑλληνικόν, καὶ τὸ ἀνάπαλιν, πεμφθὲν πρὸς Γεώργιον Γεννάδιον. Πρακτικὴ παθολογία μονότομος καὶ λίαν ὀγκώδης ἐκ τοῦ γερμαν. ἀνωνύμου συγγραφέως. Πρακτικὴ παθολογία Οὐφελάνδου δίτομος ἐκ τοῦ γερμανικοῦ. Ταύτην (1847) μεταφράσας καὶ ὁ Α. Γούδας ἐκ τοῦ Γαλλικοῦ, ἐξέδωκεν ἐν Ἀθήναις. Γενικὴ παθολογία μονότομος ἀνωνύμου συγγραφέως καὶ γλώσσης, ἐξ ἧς μετεφράσθη. Γίνεται δὲ λόγος περὶ γενικῆς θεραπευτικῆς ἐν ἐκτάσει, περὶ θεραπευτικῆς μεθόδου, περὶ παθογονίας, ἰατρικῶν καὶ λοιπῶν ἀξιολόγων πραγμάτων· Χημικὴ δίτομος ἀνωνύμου συγγραφέως, ἧς τόμος μόνον σώζεται.

Τοιοῦτος ἐγένετο ὁ Γεώργιος Σακελλάριος, ἰατρὸς καὶ φιλόλογος ἄριστος· διὸ καὶ Σταμάτιος ὁ Βερροιαῖος ἰατροφιλόσοφον καλεῖ τὸν ἄνδρα, καὶ ἀπὸ τοῦ 1800 ἀφιεροῖ αὐτῷ τὸ ἑξῆς καρκινικὸν ἐπίγραμμα·

«Ἰᾶσαι γνώμῃ αἱματοποτάμια ἡμῶν γ' ἰᾶσαι,
νῷ (νόσον νόμον σοφὸς) σῷ ἅμα, ὡς σοφὸς νόμον νόον ὤν.»

Μιχαὴλ Περδικάρης.

Πρὸ τῆς βιογραφήσεως τούτου, ῥητέον τινὰ καὶ περὶ τῶν προγόνων. Ὁ πάππος αὐτοῦ κατήγετο ἐκ τῶν Περδικαράτων τῆς Κεφαλληνίας Μιχαὴλ καλούμενος, ἰατρὸς τὸ ἐπάγγελμα, σπουδάσας ἐν Παταβίῳ καὶ ἀποκατασταθεὶς ἐν Κερκύρᾳ. Ἀλλ' αὐτόθεν δι' ἀκούσιον ἔγκλημα μετέβη εἰς Θεσσαλονίκην, ὅπου ἤσκει εὐδοκίμως τὴν ἰατρικήν, καὶ ἐλθὼν εἰς γάμον ἐκτήσατο τὸν Πανταλέοντα, ὅστις ἰατρὸς ἐγένετο ἐν Παταβίῳ, καὶ τὸν Ἀναστάσιον. Οὗτος δὲ ἐσπούδασεν ἐν Κωνσταντινουπόλει τὰ ἐγκύκλια τῇ ἐπιμελείᾳ τοῦ πρὸς μητρὸς θείου Λεονάρδου ἰατροῦ, καὶ εἶτα ἐν Παταβίῳ τὴν ἰατρικήν. Ἐκεῖθεν ἀφίκετο εἰς Βῶλον, Ἐλασσῶνα καὶ Σέρβια. Ὁ δὲ ταύτης ἐπίσκοπος Ἰγνάτιος ἔπεμψεν αὐτὸν εἰς Κοζάνην ἐπὶ θεραπείᾳ τῆς νύμφης, ὅπου ἐνυμφεύθη τὴν Περιστέραν, καὶ ἐκτήσατο δύο τέκνα, τὸν βιογραφούμενον Μιχαὴλ καὶ κόρην Αἰκατερίνην· ἀπέθανε δ' αὐτόθι ἑβδομηκοντούτης ἕνεκα ἀποπληξίας, προελθούσης ἐκ βοὸς μεθ' ὁρμῆς δραμόντος κατ' αὐτοῦ.

Ὁ δὲ Μιχαὴλ Περδικάρης ἐγεννήθη ἐν Κοζάνῃ τὸ 1766, καὶ τῇ τοῦ πατρὸς ἐπιμελείᾳ ἐσπούδασε τὸ πρῶτον τρία ἔτη ἐν Βλαχολειβάδῳ παρὰ τῷ ἱερομον. Ἰωνᾷ, ὡς μὴ ὑπάρχοντος τότε διδασκάλου ἐν Κοζάνῃ, Εἶτα ἐν Κοζάνῃ ἐμαθήτευσε σὺν τῷ Χαρησίῳ Μεγδάνῃ παρὰ τῷ σοφῷ Ἀμφιλοχίῳ, ἀκροασάμενος τῶν φιλοσοφικῶν, καὶ μετὰ ταῦτα ἐν Καστορίᾳ τῶν μαθηματικῶν παρὰ Θωμᾷ τῷ Οἰκονόμῳ. Μετὰ τὴν ἐγκύκλιον ταύτην μάθησιν ἀπῆλθεν εἰς Βουκορέστιον παρά τινι θείῳ ἀρχιμανδρίτῃ, ὅπου χάριν ἀσκήσεως τριετίαν οἰκοδιδασκαλεύσας, ἐπέμφθη παρ' αὐτοῦ ὕστερον εἰς τὸ Πατάβιον, ὅπου ἐγένετο ἰατρὸς ἄριστος.

Μετὰ τὰς σπουδὰς ἐπέστρεψεν εἰς τὴν Κοζάνην, ὅπου ἐξήσκει εὐδοκίμως τὸ ἐπάγγελμα, καὶ ἔλαβε γυναῖκα τὴν κόρην τοῦ σχολάρχου Γεωργίου Ἰωαννάκου Αἰκατερίναν· ἐκ ταύτης ἔζησαν μόνον δύο θήλεα, ἅτινα καὶ ὑπανδρεύθησαν καὶ ἐξ ὧν κατάγονται οἱ ἐν Βεῤῥοίᾳ, Νιαγούστῃ καὶ Ἀμερικῇ Περδικᾶραι. Διὰ τὴν μεγάλην δὲ φήμην προσελήφθη ἑκών τε ἄκων ἰατρὸς τοῦ Μουχτὰρ πασᾶ, μεταβάντος τότε εἰς Ναύπακτον. Τὸ δὲ 1811 προσεκλήθη ἰατρὸς τοῦ Ζαλιδὶν βέη, γαμβροῦ τοῦ ἡγεμόνος Ἀλῆ πασᾶ, οἰκοῦντος ἐν Ἀχρίδι. Μετὰ τέσσαρα ἔτη ἐπέστρεψεν εἰς τὴν πατρίδα καὶ μετὰ τόσα ἀφίκετο εἰς Θεσσαλονίκην, ὅπου ἐνεκολπώσατο τὸν ἄνδρα ὁ γνωστὸς Μπαλάνος. Μετὰ μῆνα προσεκλήθη ἰατρὸς ἑπτὰ οἰκιῶν ἀντὶ 11,000 γρ. εἰς Μπιτώλια παρὰ τοῦ Κιρὶμ βέη καὶ τοῦ Πελαγονίας Ἰωσὴφ εἶτα Νικαίας, ὅπου μετέβη. Προσεκλήθη δὲ καὶ ὑπὸ τῶν Σερραίων, καὶ τότε ἐκ Σερρῶν ζητηθεὶς, μετέβη εἰς Θεσσαλονίκην ὅπου ἐθεράπευσε τὸν γνωστὸν Ὁμὲρ Βριόνην παθόντα ῥευματισμὸν τοῦ βραχίονος. Μετὰ παρέλευσιν δ' ἔτους ἐκλήθη αὖθις εἰς Μπιτώλια ἐπὶ μισθῷ παρὰ τῶν προκρίτων καὶ τοῦ Πελαγονίας Γρηγορίου, ὅπου καὶ μετέβη. Ἐπιστρέψας δέ ποτε τὸ ἔαρ 1828 ἐξ Ἀχρίδος, ἔνθα ἦν κεκλημένος παρά τινι ἀσθενεῖ, εὗρεν ἐπιστολὴν τοῦ Κυβερνήτου τῆς Ἑλλάδος Καποδιστρίου, φίλου καὶ συμπαθητοῦ ἐν Παταβίῳ, δι' ἧς προσεκάλει αὐτὸν εἰς Ναύπλιον. Ὁ Περδικάρης εὐχαριστηθεὶς, ἀπεφάσισεν ἀκοῦσαι τῆς φωνῆς τοῦ ἀοιδίμου ἀνδρὸς καὶ ἐμελέτα μεταβῆναι κατὰ τὸν Αὔγουστον, σκοπεύων μάλιστα ἐκδοῦναι τὸν Νοητὸν Διάκοσμον. Δυστυχῶς ὅμως καταλαμβάνεται ὑπὸ διαῤῥοίας, καὶ θνήσκει ἐν Μπιτωλίοις ἐτῶν 62 τὴν ἡλικίαν τῇ 17 Ἰουλίου 1828, καὶ κατά τινας ἐδηλητηριάσθη δι' ἀρσενικοῦ ὑπ' ἀγνώστου.

Ὁ Μιχαὴλ Περδικάρης ἦν αἱματώδης, ὑψηλός,

ἀστεῖος καὶ σατυρικὸς, εὔγλωττος, ἐλευθέριος, ἐπιπληκτικὸς καὶ ὁ εὐφυέστερος τῶν πεπαιδευμένων τῆς Κοζάνης καὶ ἄλλων λογίων τοῦ ἔθνους· καί τοι δὲ τοιοῦτος, ἠσχολήθη πολὺ περὶ τὸν φιλοσοφικὸν λίθον. Ἐκ τῶν συγγραμμάτων δὲ αὐτοῦ ἀποδείκνυται ὅτι ἦν ἔξοχος ἐν πολλοῖς ὡς ἰατρὸς, φιλόσοφος, ποιητὴς, μαθηματικὸς, κάτοχος εὐρωπαϊκῶν γλωσσῶν καὶ ἄριστος ἑλληνιστής.

Συγγράμματα δὲ τοῦ ἀνδρὸς εἰσὶ τὰ ἑξῆς· Διάφορα ποιήματα ἐκδοθέντα ἐν Βιέννῃ τὸ 1817 ἐντὸς τοῦ ποιητικοῦ συγγράμματος τοῦ ἰατροῦ Γ. Σακελλαρίου. Ἑρμῆλος ἢ Δημοκριθηράκλειτος, ποίημα σπουδαῖον ἐν μέτρῳ δεκατρισυλλάβῳ, ἐκδοθὲν ἐν Πέστᾳ τὸ 1817 δυσὶ τόμοις, ὅπερ ἐποίησεν ἐν Ἀχρίδι ἐν διαστήματι 24 ἡμερῶν διὰ τὴν περὶ τὸ στιχουργεῖν καὶ συγγράφειν εὐχέρειαν καὶ γονιμότητα. Ψυλλιάς, σύγγραμμα πολιτικὸν καὶ διεγερτικὸν τῶν Ἑλλήνων εἰς ἐπανάστασιν, γραφὲν περὶ τὸ 1807· οὕτω δὲ τὸ σύγγραμμα ὠνόμασεν ὅπως οἱ Ἕλληνες ὡς ψύλλοι ἐγερθέντες, εἰσχωρήσωσιν ἐντὸς τοῦ τουρκικοῦ κράτους καὶ ῥοφήσωσι τὸ αἷμα τῶν τυράννων. Τοῦτο ἀτελὲς μεῖναν, ἐπέμφθη εἶτα παρὰ τοῦ ἐπισκόπου Βενιαμὶν εἰς Ἀθήνας πρὸς τὸν μέγαν Οἰκονόμον. Ἀλκὰς, ἤτοι βιογραφία ἔμμετρος τοῦ ἡγεμόνος Ἀλῆ πασᾶ, ἣν ἐβουλεύετο δημοσιεῦσαι μετὰ τὸν θάνατον τοῦ τυράννου διὰ τὸν φόβον. Ἐπιστολαὶ Ἰούδα ἐξ Ἅδου, προσφωνούμεναι πρός τινα προσκυνητὴν τοῦ Ἁγίου Τάφου φιλάργυρον ἐκ Σαρισσαίνης, καὶ γραφεῖσαι ἐν Θεσσαλονίκῃ. Ὑπάρχουσι δὲ νῦν χειρόγραφοι ἐν Κοζάνῃ, ἀλλ' ἀτομικαὶ καὶ ἐμπαθεῖς. Νοητὸς Διάκοσμος, σύγγραμμα θρησκευτικὸν ὑπὲρ τῆς ὀρθοδόξου πίστεως «κατὰ ἀθέων, θεϊστῶν καὶ πασῶν τῶν αἱρέσεων,» ὅπερ ἐσχεδίασεν ἐν διαστήματι τριῶν μηνῶν κατὰ τὴν ἐν Ἀχρίδι διαμονήν. Ἐν αὐτῷ ἀναπτύσσει πῶς συνέστη ὁ Νοητὸς τῆς ἁγίας ἐκκλησίας Διάκοσμος, καὶ παρακινεῖ τοὺς δυστυχεῖς τοῦ Ἀδὰμ ἀπογόνους, ἵνα ἀποβλέψωσιν εἰς τὸν ζωηφόρον σταυρὸν ἱστάμενον ἐνδόξως ἐν μέσῳ τοῦ Νοητοῦ τούτου τῆς θείας οἰκονομίας Διακόσμου, καὶ προσκαλεῖ αὐτοὺς εἰς τὸν ὑπέρτατον βαθμὸν τῆς θεότητος. Τοῦτο σώζεται χειρόγραφον παρὰ τῷ Κωνστ. Περδικάρῃ, περὶ οὗ ὅρα Προδιοίκησιν τοῦ Ἑρμήλου (σελ. 134). Μαθηματικὴ ὁδὸς, σύγγραμμα ἀξιόλογον, οὗ μέρος ἡ ἀριθμητικὴ τετελειωμένη καὶ εἰς χρῆσιν οὖσα χειρόγραφος ἐν τῷ σχολείῳ Κοζάνης ἐπὶ Στεφάνου Σταμκίδου. Ἐγὼ δ' εὗρον ἐν Κοζάνῃ τὸ πρῶτον τῆς ἀριθμητικῆς μέρος, γραφὲν τὸ 1805 ἐν Πελαγονίᾳ διὰ γλώσσης ἀρχαίας. Ἰδοὺ δὲ τί λέγει ἐν προοιμίῳ, εἰς δεῖγμα τῆς τε γλώσσης καὶ μαθηματικῆς τοῦ ἀνδρὸς παιδείας.

«Πέντε ὄντων τῶν καθόλου ὄντων, περὶ ἃ ἅπασα καταγίνεται φιλοσοφία, οἷον λόγου, σώματος, ἀγαθοῦ, ποσοῦ καὶ τοῦ ὄντος ᾗ ὄντος ἁπλῶς, περὶ μὲν τὸν λόγον ἡ λογικὴ καὶ ποιητικὴ καὶ ῥητορικὴ ποιεῖται τὰς σκέψεις· λέγω δὲ λόγον οὐ τὸν ἐννοηματικὸν ἀλλὰ τὸν προφητικὸν δὴ τοῦτον, δι' οὗ ἅμα τά τε τῆς ψυχῆς ἐνδόμυχα διερμηνεύομεν πάθη καὶ αὐτὰ τὰ ὄντα, ᾗ ἐστὶ διασημαίνομεν. Περὶ δὲ τὸ σῶμα, καθόλου μὲν ἡ φυσικὴ, αὕτη γὰρ ἁπλῶς τὰς τοῦ φυσικοῦ σώματος ἰδιότητας θεωρεῖ καὶ τὰ στοιχεῖα, ἐξ ὧν αὐτὸ ἂν εἴη συγκείμενον· ἐν μέρει δὲ ἡ μηχανικὴ καὶ ὑδραυλικὴ, ἡ ὀπτικὴ καὶ ἀστρονομία, καὶ τ' ἄλλ' ὅσα φυσικῆς εἴτε μέρη λέγειν, εἴτε εἴδη. Περὶ δὲ τὸ ποσὸν, ᾗ καταμετρητὸν, καθόλου μὲν ἡ μαθηματικὴ, ἐν μέρει δὲ ἡ λογιστικὴ καὶ γεωμετρία. Ὡσαύτως δὲ καὶ περὶ τὸ ἀγαθὸν, ἡ μὲν πολιτικὴ καθόλου, ἡ δὲ ἠθικὴ ἐν μέρει· ἡ μὲν γὰρ ἠθικὴ ἑνός γε μόνου πολίτου τό τε ἦθος καὶ τὸν τρόπον ἐξετάζουσα, κοσμεῖν ἐπιχειρεῖ, ὡς ἂν τοιοῦτος πολίτης καλός τε κἀγαθὸς γένοιτο· ἡ δὲ πολιτικὴ πολλῶν ὁμοῦ πόλεων, καὶ ἔθνους σχεδὸν ὁλοκλήρου, ὅπως ἂν ἅπαν τὸ τοιοῦτον σύστημα εὖτε καὶ εὐδαιμόνως διαβιώῃ· περὶ δὲ τὸ ὄν, ᾗ ὄν ἁπλῶς ἡ μεταφυσική· αὕτη γὰρ τὰς τῶν ἄλλων ἀρχὰς, ἃς ἐκεῖναι ἀναποδείκτους καὶ οἷον ἐγνωσμένως ὑπέθετο, ἐς θεωρίαν ἑαυτῇ προβαλλομένη, ᾗ ἑκαστηοῦν τούτων ὑφέστηκε, θεωρεῖ ἀπὸ τῆς ἀποφάνσεως ἀρχομένη ἄχρι τῶν ἐσχάτων. Διὸ δὴ ἁπάσης φιλοσοφίας ἡ μὲν μεταφυσικὴ ἔοικεν εἶναι οἷον ἐπικεφαλαίωσις, καθάπερ ἡ λογικὴ, οἷον πρόλογος.»

Τοιοῦτος ἐγένετο ὁ Μιχαὴλ Περδικάρης ἄξιος ἵνα κατέχῃ χῶρον αἰδέσιμον παρὰ τοῖς σοφοῖς τοῦ ἡμετέρου ἔθνους.

Γεώργιος Ῥουσιάδης.

Ἐγεννήθη ἐν Κοζάνῃ τῇ 16 Ἀπριλίου 1783 μητρὸς μὲν Μπουζάνας, πατρὸς δὲ Ῥούσιν Γ. Κοντοῤῥούσι, ἀνδρὸς ἐπισήμου διά τε παιδείαν καὶ πολιτικὴν ἰσχύν. Καὶ πρῶτον ἐσπούδασεν ἐν τῇ πατρίδι ἔτη ὀκτὼ παρὰ τῷ Ἀμφιλοχίῳ, καὶ κατόπιν τρία ἐν Τρίκκῃ παρὰ τῷ Σταμκίδῃ. Ἐπανελθὼν δὲ ἐν Κοζάνῃ, καὶ προδοσίᾳ καταζήτητος γενόμενος παρὰ τοῦ τυράννου τῶν Ἰωαννίνων, ἐφυγαδεύθη (1805) εἰς Πέσταν, ὅπου διήγαγεν ὡς ἔμπορος· ἀλλ' ὡς ἄπειρος ἐπτώχευσε, καὶ ἐτράπη ἐπὶ τὴν ἐμπορικὴν ὑπαλληλίαν, καὶ μετέβη ἀλληλοδιαδόχως εἰς Βιέννην, Τεργέστην, Βουκορέστιον, ὅπου ἔμαθε τὴν γαλλικὴν γλῶσσαν. Ἐκεῖθεν αὖθις ἐπανῆλθεν εἰς Τεργέστην, καὶ ἐκ ταύτης εἰς Βιέννην, ὅπου ἐγνώρισε τὸ πρῶτον τὴν εὐειδῆ νεάνιδα Ἄνναν ἢ Νίναν, κόρην τοῦ Ἰζραΐλτζα, θαλαμηπόλου τοῦ αὐτοκράτορος Φραγκίσκου πρώτου, ἥτις εἶχε καὶ ἀδελφὸν ἄνδρα ἐπίσημον καὶ ὑπουργικὸν σύμβουλον. Καὶ οἱ μὲν συγγενεῖς τῆς νέας καὶ οἱ ἀδελφοὶ ἀπη-

ρέσκοντο, καὶ αὐτὸς δὲ ὁ αὐτοκράτωρ μαθὼν τὸ πρᾶγμα, ἐπέπληξεν αὐτὴν, βουλομένην σύζυγον μὴ ἀνάλογον τῆς κοινωνικῆς αὐτῆς θέσεως. Ἀλλὰ τῆς Νίνας ἐπιμενούσης, ἀπεδείχθη ἐγγράφως ὅτι ὁ Γεώργιος εἶλκε τὸ γένος ἐξ εὐγενῶν· διότι ὁ πατὴρ αὐτοῦ οὐ μόνον Χρυσόβουλον τῆς οὐγγρικῆς κυβερνήσεως εἶχεν ὡς εὐγενὴς, καὶ μάλιστα πολιτικὸς ἀξιωματικὸς καὶ κτηματίας, ἀλλ' ἦν ἔτι νομομαθὴς καὶ κάτοχος μεγάλης παιδείας, ὡς εἰδήμων λατινικῆς, γαλλικῆς, γερμανικῆς, ἰταλικῆς, οὐγγρικῆς καὶ μάλιστα τῆς ἑλληνικῆς γλώσσης. Οὕτω τῆς εὐγενείας τοῦ ἀνδρὸς ἀποδειχθείσης, λαμβάνει οὗτος σύζυγον νόμιμον ἐν Βιέννῃ τῇ 20 Ὀκτωβρίου 1810. Προῖκα δὲ μεγάλην κομισάμενος καὶ ζῶν λαμπρῶς αὐτόθι, ἀπεφάσισεν, ἵνα χάριν ἐμπορίου πέμψῃ δύο πλοῖα μετ' ἐμπορευμάτων εἰς Κρήτην· ἀλλὰ ναυαγησάντα ταῦτα, ἐπήνεγκον τὴν πτώχευσιν τοῦ Γεωργίου.

Ἄχρι τοῦδε λήγει ὁ ἰδιωτικὸς βίος τοῦ ἀνδρὸς, καὶ ἄρχεται ὁ δημόσιος καὶ κοινωφελής· διότι ἔτος πεφυλακισμένος παρὰ τῶν δανειστῶν, ἐτράπη ἐπὶ τὰς μελέτας, καὶ ἐν τῇ φυλακῇ ἤρξατο τῆς παραφράσεως τῆς Ἰλιάδος· ἐξελθὼν δὲ, ἐγένετο διδάσκαλος ἰδιωτικός τε καὶ δημόσιος, σπουδάσας ἅμα φιλοσοφικὰ καὶ ἄλλα ἐν τῇ ἐν Βιέννῃ ἀκαδημίᾳ ἐπὶ τρία ἔτη. Μετὰ τὰς σπουδὰς ἀπῆλθεν (1823) εἰς Πέσταν ὡς διδάσκαλος ἰδιωτικὸς, διδαχθεὶς ἅμα καὶ τὴν ἰατρικήν. Ἐκεῖθεν ἐκλήθη εἰς Κέρκυραν παρὰ τοῦ περικλεοῦς Γυλφὸρδ καθηγητὴς ἐν τῇ ἀκαδημίᾳ, καὶ παρεσκευάζετο ἀπελθεῖν· ἀλλ' ἐπειδὴ ὁ συγγενὴς Κωνστ. Καρακάσης ἔπεμψεν ἐκ Βουκορεστίου τὸν υἱὸν Γρηγόριον, ἵνα αὐτὸν ἐκπαιδεύσῃ, ἔμεινεν ἐν Πέστῃ χάριν τῆς συγγενείας μέχρι τοῦ 1830. Τὸ ἔτος δὲ τοῦτο μεταβὰς εἰς Βιέννην, ἔσχε τὴν ἀτυχίαν ἵνα κλαύσῃ τὴν προσφιλῆ σύζυγον Νίναν, θανοῦσαν αὐτόθι 25 Νοεμβρίου 1834. Μονήρη δὲ βίον διάγων, ἔλαβε δευτέραν σύζυγον ἐκ Τεργέστης, κόρην τοῦ Δημητρίου Βενιέρη, τοὔνομα Ἑλένην, κεκοσμημένην διά τε παιδείας καὶ ἀρετῆς. Διωρίσθη δὲ τότε καθηγητὴς τῆς καθ' ἡμᾶς ἑλληνικῆς ἐν τῷ πανεπιστημίῳ Βιέννης ὡς καὶ ἐν τῇ καισαροβασιλικῇ ἀκαδημίᾳ. Ἐκεῖθεν πόθῳ πρὸς τὴν πατρίδα, ἀφ' ἧς ἦν ἀπὼν 43 ἔτη, ἐπανῆλθεν εἰς αὐτὴν (11 Ἰουνίου 1845) καὶ διωρίσθη σχολάρχης, καί τοι τοῦ ἀρχιεπισκόπου Θεσσαλονίκης χορηγήσαντος ἄδρὸν μισθὸν διὰ τὴν σχολαρχίαν αὐτῆς. Μετὰ ἐτησίαν δὲ διδασκαλίαν μετέβη εἰς Ἀθήνας ἐπὶ ἐκδόσει συγγραμμάτων αὐτοῦ τὸν Σεπτέμβριον 1846. Ἐκεῖ ἡ μὲν σύζυγος διωρίσθη διευθύντρια τοῦ σχολείου τῆς Φιλεκπαιδευτικῆς Ἑταιρίας· ὁ δὲ ἐφιέμενος διδάξαι ἐν τῇ ἐλευθέρᾳ πατρίδι, παρουσιάσθη δὶς τῷ ἀοιδίμῳ βασιλεῖ Ὄθωνι αἰτούμενος ἵνα διορισθῇ ἐν τῷ πανεπιστημίῳ καθηγητὴς τῆς αἰσθητικῆς· καὶ ὁ μὲν φιλόμουσος βασιλεὺς ἐνευσεν, ἐπαινέσας τὸν ζῆλον τοῦ ἀνδρός· ἀλλ' ἀντιπραξάντων τινῶν καθηγητῶν, διωρίσθη ὑφηγητής· ὁ δὲ προσβολὴν τοῦτο θεωρήσας παρῃτήσατο καὶ διήγαγε διδάσκων ἰδίᾳ τὴν ἑλληνικὴν καὶ γερμανικὴν γλῶσσαν. Ἐπειδὴ δὲ ἡ σύζυγος τριετίαν διδάξασα παρὰ τῇ μνησθείσῃ Ἑταιρίᾳ, διωρίσθη (1853) διευθύντρια τοῦ ἐν Πάτραις παρθεναγωγείου καὶ ἅμα διδάσκαλος εὐρωπαϊκῶν γλωσσῶν, μετέβη καὶ αὐτὸς αὐτόθι, καίτοι πάσχων αἱμορραγίαν ἐξ αἱμορροΐδων. Ἕνεκα δὲ ταύτης ἠναγκάσθη ἐπιστρέψαι σὺν τῇ γυναικὶ εἰς Ἀθήνας μετά τινας μῆνας, ὅπου μᾶλλον καταβληθεὶς καὶ ἀτροφικὸς καταστὰς, παρέδωκε τὸ πνεῦμα (23 Μαρτίου 1854) καὶ ἐκηδεύθη δαπάναις καὶ ἐπιμελείᾳ τοῦ ἐφημερεύοντος Ῥώσσου ἀρχιμανδρίτου Ἀντωνίνου, καλέσαντος δύο Ἕλληνας ἱερεῖς καὶ πένθιμον μουσικήν. Ἡ δὲ γυνὴ τοῦ μακαρίτου ἐκόμισε τὰ ὀστᾶ αὐτοῦ εἰς Κοζάνην, ὅπου ἐγένετο μνημόσυνον δαπάναις τοῦ ἀνεψιοῦ Κωνσταντίνου Δ. Τακιατζῆ παρὰ τοῦ ἐπισκόπου Εὐγενίου, καὶ ἐπιτάφιος κατὰ πρόσκλησιν ἐξεφωνήθη παρ' ἐμοῦ [1]) (26 Αὐγ. 1856). Καὶ τοῦ μὲν τὰ ὀστᾶ ἐναπετέθησαν ἐν τῷ ναῷ τοῦ ἁγίου Νικολάου, ἡ δὲ σύζυγος διωρίσθη διευθύντρια τοῦ ἐν Μπιτωλίοις ἑλληνικοῦ παρθεναγωγείου.

Ὁ Ῥουσιάδης εἶχεν ἀνάστημα μέτριον, σῶμα μᾶλλον ἰσχνὸν, ὀφθαλμοὺς μέλανας, ῥίνα γρυπὴν, μύστακα μικρὸν καὶ δασὺν, χείλη μικρὰ, στόμα μικρὸν, μέτωπον ὑψηλὸν, βάδισμα ὄρθιον καὶ σταθερὸν, καὶ κρᾶσιν αἱμοχολικήν. Ἦν δὲ εὐφυὴς, ἐπίμονος λίαν καὶ ἀμετάτρεπτος, θυμώδης, αὐστηρὸς ἠθικὸς καὶ ἐπιπληκτικὸς φιλόσοφος, ὥσπερ ὁ Ἐρετριεὺς Μενέδημος, δραστήριος, φιλόπατρις, μισότουρκος, φιλυπόδοχος καὶ φιλοπονώτατος. Ἦτο κάτοχος τῆς λατινικῆς, γαλλικῆς, ἰταλικῆς καὶ γερμανικῆς γλώσσης. Οὐ μόνον δὲ γράφων τὸν βίον κατηνάλωσεν ὑπὲρ τῆς ἐθνικῆς φιλολογίας, ἀλλὰ καὶ διδάσκων ἰδίᾳ τε καὶ δημοσίᾳ ἀπὸ καθέδρας ἔν τε Αὐστρίᾳ, Οὐγγαρίᾳ, Δακίᾳ, Ἑλλάδι καὶ Τουρκίᾳ, ἀναπτύσσων τὰ σοφὰ συγγράμματα τῶν ἡμετέρων προγόνων, καὶ ἐν τῇ διδασκαλίᾳ ἠσχολεῖτο, ἵνα ἐμβάλῃ τὸν ἀληθῆ πατριωτισμὸν καὶ τὸν πρὸς τὴν ἀληθῆ παιδείαν ζῆλον, ὢν θερμὸς προστάτης τῆς ἀρχαίας ἑλληνικῆς καὶ ἀντικοραϊστής. Οὐ μόνον δὲ διετέλεσε συντάκτης τῆς «Καλλιόπης» καὶ τοῦ «Φιλολογικοῦ Τηλεγράφου,» δύο περιοδικῶν ἐν Βιέννῃ ἐκδοθέντων, ἀλλὰ καὶ τὰ ἑξῆς συγγράμματα ἐπονήσατο.

Καὶ ἔντυπα μὲν συγγράμματα εἰσὶ ταῦτα. Ὁμήρου Ἰλιὰς παραφρασθεῖσα ὁμοιοκαταλήκτως μετὰ σημειώσεων καὶ εἰκόνων, καὶ ἐκδοθεῖσα ἐν Βιέννῃ τύποις Χρισφόλδ 1817. Καὶ ὑπὲρ αὐτῆς μὲν ἔγραψεν ὁ Φιλολογικὸς Τηλέγραφος, καὶ ἔπη τινὰ ὁ Π. Ζ. Κ. αὐτόθι (σελ. 62 τοῦ 1819) κατ' αὐτῆς δὲ ὁ Λόγιος Ἑρμῆς ἔγραψεν ἐπίκρισιν, ἣν ἀνασκευάζει ἐν ἐκτάσει ὁ Σ. Α. Ι. ἐν Καλλιόπῃ (σελ. 59 τοῦ 1819). Ὁ Χείμαρρος τῶν χρόνων, πίναξ χρονολογικὸς μετὰ προσθήκης συνοπτικῆς ἱστορίας, προαγγελθεὶς διὰ τοῦ Φιλ. Τηλεγράφου τὸ ἔτος 1818. Ἀνακάλυψις τῆς Ἀμερικῆς δίτομος ἐκ τοῦ γερμανικοῦ, ἐκδοθεῖσα ἐν Βιέννῃ. Ἡ Πάργα, ποίημα Ι. Α. Βεννέτου, μεταφρασθὲν ἐκ τοῦ γαλλικοῦ μέτρῳ δεκαπεντασυλλάβῳ καὶ ἐκδοθὲν ἐν Πέστῃ τὸ 1822 παρὰ Ματθαίῳ Τράτνερ. Γραμματικὴ γερμανελληνικὴ διὰ Γερμανοὺς δίτομος, τυπωθεῖσα ἐν Βιέννῃ τὸ 1834 παρ' Ἀντωνίῳ Καϊκόλ. Ταύτης σῶμα λαβὼν ὁ βασιλεὺς τῆς Βαυαρίας Λουδοβίκος, ηὐχαρίστησε τὸν συγγραφέα δι' ἐπιστολῆς. Ὁ Θεμιστοκλῆς ἐν Πέρσαις, τραγῳδία ἐν δεκαπεντασυλλάβῳ μέτρῳ ἐκ τοῦ ἰταλικοῦ τοῦ Μεταστασίου, ἐκδοθεῖσα ἐν Βιέννῃ τὸ 1838 τύποις Ἀντωνίου Βέγκα. Ὀδυσσείας τὰ στοιχεῖα Α. Β. Γ. Δ. παραφρασθέντα μέτρῳ δεκαπεντασυλλάβῳ μετὰ σημειώσεων καὶ ἐκδοθέντα ἐν Ἀθήναις τὸ 1848 τύποις Κωνστ. Ἀντωνιάδου. Χειραγωγία τῶν παίδων, Δρομοδείκτης τῆς Τουρκίας καὶ Προγνωστικὸν τοῦ 1848—1856 ἐκ τοῦ γερμανικοῦ τῆς Μαρίας Στίφελ, ἐκδοθὲν ἀνωνύμως ἐν Ἀθήναις, ἐν ᾧ καί τις χρησμὸς τοῦ διδασκάλου αὐτοῦ Ἀμφιλοχίου. Ἀνέκδοτα τέλεια τὰ ἑξῆς· Συνοπτικὴ ἱστορία τῆς ἑλληνικῆς φιλολογίας, ἐρανισθεῖσα ἐκ τοῦ γερμανικοῦ τοῦ F. Schoell καὶ τοῦ ἰταλικοῦ τοῦ Σ. Τυπάλδου, ἀφικνουμένη μέχρις ἁλώσεως Κωνσταντινουπόλεως. Περὶ διαλέκτων τῆς ἑλληνικῆς γλώσσης καὶ ἰδίως τῆς τοῦ Ὁμήρου. Παράφρασις τῶν λοιπῶν εἴκοσι στοιχείων τῆς Ὀδυσσείας, μὴ ἐκδοθεῖσα διὰ τὸν ἐπελθόντα τῷ παραφραστῇ θάνατον. Ἐμπειρικῆς ψυχολογίας παρεκβολαί, ἐρανισθεῖσαι καὶ ἐν Ἀθήναις ἑλληνισθεῖσαι ἐκ διαφόρων συγγραμμάτων τῶν ἀρίστων Γερμανῶν φιλοσόφων. Λεξικὸν ἑλληνογερμανικὸν μονότομον καὶ λίαν ὀγκῶδες. Στοιχεῖα Ἀλγέβρας, ἀριθμητικῆς καὶ γεωμετρίας. Συντακτικὸν ἑλληνικὸν μονότομον μετὰ προπαιδευμάτων παραφράσεως ἐκ τῆς νῦν εἰς τὴν πάλαι ἑλληνικήν. Κατήχησις ἱερὰ εἰς διδασκαλίαν παίδων 8—15 ἐτῶν, γραφεῖσα ἐν Κοζάνῃ. Ἀνέκδοτα δὲ ἀτελῆ· Σύνοψις ἑλλην. γραμματικῆς, ἣν ἔγραψεν ἐν Κοζάνῃ. Σύνοψις ἠθικῆς φιλοσοφίας, φυσικῆς, καθολικῆς ἱστορίας καὶ καθολικῆς γεωγραφίας. Αἰσθητικὴ, σύγγραμμα λίαν τερπνὸν ἐκ τοῦ γερμανικοῦ.

[1]) Τὸν λόγον τοῦτον ἐδημοσίευσεν ὁ ἀνεψιὸς τοῦ ἀνδρὸς ἐν «Ἀμαλθείᾳ» Σμύρνης καὶ «Ἀθηνᾷ» (ἀριθ. 2465.)

Εὐφρόνιος Ποποβίτσης.

Οὗτος Χαρήσιος πρότερον, εἶτα ἐκλήθη Εὐφρόνιος Ῥαφαὴλ Ποποβίτσης, γεννηθεὶς ἐν Κοζάνῃ κατὰ Φεβρουάριον 1774 ἐκ πατρὸς Δημητρίου Ποποβίτση σχολάρχου Κοζάνης καὶ ἀκολούθως ἀρχιερέως ἐν Βούδᾳ. Καὶ πρῶτον μὲν ἐσπούδασε τὰ ἐγκύκλια ἐν τῇ πατρίδι παρὰ τῷ πατρὶ, εἶτα δὲ, ὡς φαίνεται, ἐν Πέστῃ καὶ Βιέννῃ, ἐπιστήμας καὶ τὰς γλώσσας λατινικὴν καὶ γερμανικὴν φιλολογικῶς. Ὁ ἀνὴρ οὗτος ἐτιμᾶτο ἐπὶ μεγάλῃ παιδείᾳ μεταξὺ τῶν ὁμογενῶν, καὶ διετέλεσε καθηγητὴς καθ' ἅπαντα τὸν βίον ἐν Πέστῃ, Βιέννῃ, Τεμεσβάρῃ, Ζέμονι, Βουκορεστίῳ, Ἰασίῳ, Γαλατσίῳ, καὶ ἀλλαχοῦ, καὶ ἦν φίλος τοῦ ἀοιδίμου Νεοφύτου Δούκα καὶ τοῦ ἰατροῦ Γεωργίου Σακελλαρίου, ὅστις πολυμαθέστατον αὐτὸν ἀπεκάλει. Ἐδίδασκε δὲ ἐξ ἰδίων συγγραφῶν τῶν ἑξῆς. Καὶ τέλειαι μὲν καὶ δημοσιεύσεως ἄξιαι εἰσὶ, γραμματικὴ γερμανικὴ διὰ Ἕλληνας, κατήχησις, ῥητορικὴ καὶ λογικὴ κατ' ἐρωταπόκρισιν, φυσικὴ ἱστορία, περὶ θείας μυσταγωγίας, καὶ λόγοι τινές. Ἡμιτελεῖς δὲ, γενικὴ τεχνολογία, παράφρασις τῶν ἰαμβείων τοῦ Πτωχοπροδρόμου, γεωγραφία πολιτικὴ, φυσικὴ ἱστορία κατ' ἐρωταπόκρισιν, γεωμετρία, ἀριθμητικὴ, γραμματικὴ ἑλληνογερμανικὴ καὶ ἄλλα τινά. Ἐκδεδομένα δὲ εἰσὶν ὁ Νέος Δάσκαρις, ἤτοι τὸ ἐτυμολογικὸν μέρος τῆς γραμματικῆς τούτου μετὰ σημειώσεων καὶ προσθηκῶν, ἐκδοθεὶς ἐν Πέστῃ 1808 τύποις Μ. Τράτνερ, καὶ ποιημάτιόν τι πρὸς τὴν σύζυγον φίλου τινὸς ἐπιθαλάμιον, τυπωθὲν ἐν Πέστῃ 1835. Ἦν δὲ καὶ ἐκ τῶν εὐγενῶν τῆς Οὐγγαρίας μετὰ τοῦ πατρὸς, ὡς δεικνύει τὸ ὑπάρχον βασιλικὸν ἔγγραφον, καὶ ἀπέθανεν ἄγαμος καὶ ὀγδοηκοντούτης ἐν Ἰασίῳ λήγοντος τοῦ 1853. Μνησάμενος δὲ τῆς πατρίδος, κατέλιπε διὰ διαθήκης ἑκατὸν δέκα καισαροβασιλικὰ φλωρία καὶ πάντα τὰ βιβλία ἐκ τόμων 600 περίπου συγγραφέων Ἑλλήνων, Λατίνων καὶ Γερμανῶν. Ἐν τούτοις μέγιστος χάρτης τῆς Εὐρώπης, ὑπάρχων μόνον ἐν βασιλικαῖς βιβλιοθήκαις, καὶ δύο ὀγκωδέστατοι γερμανικοὶ ἄτλαντες. Τὰ βιβλία ταῦτα, ὡς καὶ τὰ χειρόγραφα τοῦ ἀνδρὸς ἐναπετέθησαν ἐν τῇ βιβλιοθήκῃ τῆς Κοζάνης κατὰ Ἰούνιον 1856.

Νικόλαος Νικοκλῆς.

Υἱὸς τοῦ Γεωργίου Παπᾶ Δημητρίου, γεννηθεὶς ἐν Κοζάνῃ τὸν Μάρτιον τοῦ 1818, καὶ μαθητεύσας ἐπὶ δεκαετίαν παρὰ τῷ σχολάρχῃ Νικολάῳ Τριανταφυλλίδῃ. Μετὰ τὰς σπουδὰς ταύτας ἐτράπη ἐπὶ τὸ διδασκαλικὸν ἐπάγγελμα, καὶ προσκληθεὶς ἐδίδαξε καρπίμως δωδεκαετίαν πρῶτον ἐν Τυρνάβῳ τῆς Μακεδονίας, καὶ ἀκολούθως ἐν Κοριτσᾷ καὶ Μεγαρόβῳ. Ποθῶν δὲ ἵνα τελειότερος καταστῇ καὶ ὠφελιμώτερος γένηται, καίτοι ἔγγαμος καὶ βάρη ἔχων οἰκογενειακὰ, μετέβη χάριν σπουδῶν εἰς Ἀθήνας, ὅπου καὶ διέτριψε χρόνον τινά. Κατόπιν δὲ ἀπῆλθεν εἰς Γοτίγγην τῆς Γερμανίας, ὅπου ἐσπούδασε τελειότερον τὴν ἑλληνικὴν

φιλολογίαν δαπάνη τοῦ κληροδοτήματος τοῦ ἀοιδίμου βαρώνου Βελλίου Μακεδόνος, καὶ διδάκτωρ ἀναγορευθεὶς, ἐπέστρεψεν εἰς τὴν Ἑλλάδα καὶ διωρίσθη διευθυντὴς τοῦ ἐν Θεσσαλονίκῃ σχολείου. Ἐπὶ τρία δ'ἔτη διδάξας καρπίμως αὐτόθι καὶ ἐκπληρώσας τὸ ὑψηλὸν τοῦτο καθῆκον, ἐπανῆλθεν εἰς τὴν ἐλευθέραν Ἑλλάδα, ὅπου ἡ κυβέρνησις τιμῶσα τὸν ἄνδρα, διώρισε καθηγητὴν γυμνασιακὸν καὶ γυμνασιάρχην πολλαχοῦ τοῦ κράτους, ὡς ἐν Μεσολογγίῳ, Πειραιεῖ, Ἀθήναις. Ὁ Νικοκλῆς ἔστι τὸ ἀνάστημα μικρὸς, εὐφυὴς, λίαν εὐμέθοδος περὶ τὴν διδασκαλίαν καὶ ἐπωφελὴς, φιλόπατρις, καὶ γράφει γλαφυρῶς τὴν ἀρχαίαν ἑλληνικὴν, ὡς ἀποδεικνύει ἡ περὶ Αὐτοχθονίας τῶν Ἀλβανῶν ἐναίσιμος αὐτοῦ διατριβὴ, ἐκδοθεῖσα ἐν Γοτίγγῃ (1855) διὰ τοῦ ἀκαδημιακοῦ τυπογραφείου. Ἔτι λόγοι τοῦ πρυτάνεως τοῦ ἑλληνικοῦ πανεπιστημίου Γ. Α. Μαυροκορδάτου, ἐκδοθέντες ἐπιμελείᾳ Νικοκλέους ἐν Ἀθήναις 1861. Λόγος κατὰ τὰς ἐξετάσεις τοῦ σχολείου Θεσσαλονίκης, ἐκδοθεὶς ἐν Ἀθήναις 1858. Λόγος κατὰ τὴν τελετὴν τῆς ἐγκαθιδρύσεως τοῦ ἐν Μεσολογγίῳ γυμνασίου, ἐκδοθεὶς αὐτόθι 1859, καὶ τοιοῦτος κατὰ τὰς ἐξετάσεις 1861. Ζῇ δ' ἔτι ἐν Ἑλλάδι μετὰ πολλῆς ὑπολήψεως, κτησάμενος καὶ υἱὸν Γεώργιον ἰατρόν.

Καὶ ἄλλους δέ τινας ἄνδρας κέκτηται καὶ καυχᾶσθαι δύναται ἡ μικρὰ αὕτη τῆς Μακεδονίας πολίχνη, οἷοι εἰσὶν οἱ ἑξῆς·

Γεώργιος Ἀκσσάνης ἀνὴρ μετὰ παιδείας, μέλος τῆς Φιλικῆς Ἑταιρίας, γραμματεὺς τοῦ ἀοιδίμου Ἀλ. Ὑψηλάντου κατὰ τὴν ἐπανάστασιν τῆς Δακίας (1821), πολλὰ μογήσας ὑπὲρ τοῦ ἔθνους κατά τε τὸν ἱερὸν ἀγῶνα καὶ μετ' αὐτὸν ἐν ὑψηλοῖς ἀξιώμασιν ὡς ὑπουργὸς, καὶ θανὼν μετὰ βαθμοῦ ὑποστρατήγου ἐν Ἀθήναις τὸ 1870.

Γεώργιος Τακιατζῆς, νομομαθὴς καὶ ἐπίσημος ὑπάλληλος καὶ μετὰ πολλῆς ἐπιῤῥοῆς ἐν Οὐγγαρίᾳ.

Γεώργιος Κοεμζῆς, ἀνὴρ μετὰ μεγάλης παιδείας, δικηγόρος τὸ ἐπάγγελμα ἐν Πέστῃ τῆς Οὐγγαρίας.

Γεώργιος Μουράτης, ἰατρὸς ἐκ τῆς ἐν Βιέννῃ σχολῆς λόγου ἄξιος, ἐκδοὺς λατινιστὶ τὴν ἐναίσιμον διατριβὴν περὶ πνευμονίας, ζῶν ἐν Κοζάνῃ.

Ἰωάννης Ζήση Τσιμινάκης, ἰατρὸς σπουδάσας τὴν ἰατρικὴν ἐν Ἀθήναις καὶ Βιέννῃ, ζῶν ἐν Κοζάνῃ μετὰ πολλῆς ὑπολήψεως.

Δημήτριος Ἰω. Σακελλάριος, ἀρχίατρος τοῦ ἐν Βουκορεστίῳ νοσοκομείου τῆς Βραγκοβάνης, σπουδάσας ἐν Βιέννῃ.

Δημήτριος Νικ. Τακιατζῆς, καθηγητὴς ἐν Βουκορεστίῳ, διδαχθεὶς ἐν Ἀθήναις τὴν ἑλληνικὴν φιλολογίαν, ἔχων καὶ ἀδελφὸν Γεώργιον τυπογράφον.

Κωνσταντῖνος Κυρίδης, διδάσκαλος τῆς ἑλληνικῆς, σπουδάσας ἐν Ἀθήναις.

Νάννος, παλαιὸς στρατιωτικὸς ἀρχηγὸς, παλαιὸς ἁρματωλὸς τοῦ Ὀλύμπου, μετασχὼν τῆς ἐπαναστάσεως τοῦ 1821, φονευθεὶς κατὰ τὰ Ψαρὰ (1824), ὡς μαρτυρεῖ ὁ Χριστόφορος Περῤῥαιβός.

Κωνσταντῖνος Νουμίδης, μετασχὼν τοῦ ἱεροῦ ἀγῶνος, ὑπολοχαγὸς τῆς βασ. φάλαγγος, εἷς τῶν πιστῶν τοῦ στρατηγοῦ Νικ. Κριεζώτου θανὼν ἐν Χαλκίδι. Τούτου ἀδελφὸς ὁ ἀρχιμανδρίτης Κοζάνης Βενιαμὶν Νουμίδης, ἀνὴρ φιλόπατρις καὶ κοινωφελής.

Γεώργιος Ναννίδης υἱὸς τοῦ Νάννου Παπᾶ Δημητρίου ἀξιωματικὸς τοῦ πυροβολικοῦ τῆς Ἑλλάδος, ἀνὴρ μετὰ παιδείας καὶ γλωσσομαθής. Μνείας δ' ἀξία ἐνταῦθα καὶ ἡ σεβασμία αὐτοῦ μήτηρ Χιονάτα, γυνὴ εὐφυὴς, εὐγενὴς καὶ λίαν ἐνάρετος.

Χαρήσιος Κλείδης, ἔμπορος μὲν, ἀλλὰ κάτοχος παιδείας καὶ ξένων γλωσσῶν, παιδευθεὶς ἐν Κοζάνῃ καὶ Πέστῃ.

Κ. Δ. ΓΟΥΝΑΡΟΠΟΥΛΟΣ, ἰατρός.

ΛΟΓΙΩΝ ΧΙΩΝ ΒΙΟΓΡΑΦΙΑΙ

ΥΠΟ ΤΟΥ ΠΡΙΓΓΙΠΟΣ

ΡΟΔΟΚΑΝΑΚΙΔΟΣ.

(Τέλος. Ἴδε φυλλ. 526.)

Η'.

ΓΕΩΡΓΙΟΣ ΚΟΡΕΣΣΙΟΣ.

Τοῦ μακαρίτου Γεωργίου Κορεσσίου τοῦ Χίου ἐγχειρίδιον περὶ τῆς ἐκπορεύσεως τοῦ Ἁγίου Πνεύματος, διορθωθὲν ἐν πολλοῖς καὶ διαιρεθὲν εἰς κεφάλαια καὶ τμήματα παρὰ Δοσιθέου Πατριάρχου Ἱεροσολύμων. Ἐτυπώθη παρὰ Δημητρίου Παδούρᾳ ἐν ΓΙΑΣΙΩ τῆς Μολδοβίας, ἐν ἔτει σωτηρίῳ 1692, κατὰ μῆνα Φεβρουάριον. Εἰς φύλλον μικρόν.

Τὸ σύγγραμμα τοῦτο ἐξεδόθη μετ' ἄλλων θεολογικῶν συγγραφῶν, Ἰωάννου τοῦ Νομοφύλακος, Μακαρίου ἱερομονάχου τοῦ Μακρῆ, Θεοδώρου τοῦ Ἀγαλλιανοῦ, Ματθαίου τοῦ Βλαστάρεως καί τινων ἄλλων, ὑπὸ τοῦ Πατριάρχου τῶν Ἱεροσολύμων Δοσιθέου ἐν τῷ Τόμῳ Καταλλαγῆς (Σελ. 276—410).

Θ'.

Ἀκολουθία ἀσματικὴ τοῦ Ἁγίου Μάρτυρος Θεοφίλου τοῦ Ζακυνθίου, μαρτυρήσαντος ἐν Χίῳ, συντεθεῖσα ὑπὸ τοῦ Θεολογικωτάτου Γεωργίου Κορεσσίου τοῦ Χίου. Νῦν πρῶτον ἐκδοθεῖσα τῇ ἐκκλησιαστικῇ ἐγκρίσει, ἐπιστασίᾳ καὶ διορθώσει τοῦ Κ. Ἱερομ. Στρατούλη, δαπάνῃ δὲ Σεργίου Χ. Ῥαφτάνη. ΕΝ ΖΑΚΥΝΘΩι, Τυπογραφεῖον «ὁ Παρνασσὸς» Σεργίου Χ. Ῥαφτάνη, διευθυνόμενον ὑπὸ Νέστορος Ι. Ταρουσσοπούλου, 1856, εἰς 8ον.

Ἡ τεσσαράκοντα καὶ ἑπτὰ σελίδας πληροῦσα ἀκολουθία αὕτη ἀνατίθεται ὑπὸ τοῦ ἐκδότου «Τῷ πανιερωτάτῳ καὶ θεοπροβλήτῳ Μητροπολίτῃ Ζακύνθου κυρίῳ κυρίῳ Νικολάῳ Κοκκίνῃ, ἀνδρὶ ἐναρέτῳ, εἰς σεβασμοῦ τεκμήριον,» κοσμεῖται δι' ἐξυλογραφημένης εἰκόνος τοῦ Ἰησοῦ Χριστοῦ, καὶ συνοδεύεται (σελ. 28—41) ὑπὸ «Μελέτης περὶ μαρτυρίου ἐν γένει καὶ Ὀρθοδόξου πίστεως μετὰ ὑπομνήματος βιογραφικοῦ εἰς τὸν ἅγιον μάρτυρα ΘΕΟΦΙΛΟΝ τὸν Ζακύνθιον, φιλοπονηθείσης ὑπὸ τοῦ ἱεροδιδασκάλου Κ. Στρατούλη.»

Ὁ ἅγιος νεομάρτυς Θεόφιλος ἐγεννήθη ἐν Ζακύνθῳ τὸ 1617 ἔτος, καὶ ἐμαρτύρησεν ἐν Χίῳ τὸ 1635, Ἰουλίου 24, καθ' ἣν ἡμέραν καὶ ἑορτάζει ἡ Ἐκκλησία τὴν μνήμην αὐτοῦ. Ὁ βουλόμενος ἂς ἀναγνώσῃ τὸν βίον τοῦ Ζακυνθίου τούτου ἁγίου ἐν τῷ Νέῳ Λειμωναρίῳ.

Γ'.

Τοῦ ἐν θεολόγοις καὶ ἰατροῖς κλεινοτάτου Γεωργίου Κορεσσίου τοῦ ἐκ Χίου, Συντομία τῶν Ἰταλικῶν ἁμαρτημάτων τοῦ ἀριθμοῦ, ἥπερ πρῶτον ἤδη ἐν Λονδίνῳ ἐκδιδομένη, τοῖς τοῦ ἐμπολαίου ἅμα δὲ καὶ λογίου Ἑρμοῦ θιασώταις, πολυειδήμοσι Χίοις, τοῖς τοῦ συγγραφέως πολίταις καθιεροῦται ὑπὸ τοῦ ἐκδότου Κ. Σιμωνίδου, Διδάκτορος τῆς Φιλοσοφίας. LONDON, Published by David Nutt, 270 Strand, 1859, εἰς 8ον.

Ἐξεδόθη ὑπὸ τοῦ περιβοήτου Κωνσταντίνου Σιμωνίδου μετὰ συγγραμμάτων Νικολάου ἐπισκόπου Μεθώνης, Γενναδίου ἀρχιεπισκόπου Κωνσταντινουπόλεως καὶ οἰκουμενικοῦ Πατριάρχου, Γρηγορίου ἀρχιεπισκόπου Θεσσαλονίκης τοῦ Παλαμᾶ, καί τινων ἄλλων συγγραφέων, ὑπὸ τὴν ἐπιγραφὴν «Ὀρθοδόξων Ἑλλήνων θεολογικαὶ γραφαὶ τέσσαρες.»

Τὰ δὲ ἀνέκδοτα συγγράμματα τοῦ Κορεσσίου εἶναι τὰ πλεῖστα αὐτόγραφα, καὶ ἀπόκεινται ἐν ταῖς ἑξῆς βιβλιοθήκαις· ἐν τῇ ἐν Φλωρεντίᾳ Λαυρεντινῇ, ἐν τῇ ἐν Βιέννῃ Αὐτοκρατορικῇ, ἐν τῇ ἐν Ῥώμῃ Βατικανῇ, Βαλετσελιανῇ, καὶ Σιλβεστριανῇ, ἐν τῇ ἐν Ὀξωνίᾳ Βοδλειανῇ, ἐν τῇ ἐν Λονδίνῳ Οὐεστμινστεριανῇ καὶ Ῥοδοκαναχείᾳ, ἐν τῇ ἐν Παρισίοις Ἐθνικῇ, ἐν τῇ ἐν Ταυρίνῳ Βασιλικῇ, ἐν τῇ τῶν Ἱεροσολύμων Πατριαρχικῇ, ἐν τῇ ἐν Μιλάνῳ Ἀμβροσιανῇ, καὶ ἐν τῇ τοῦ Λουγδούνου τῶν Βαταβῶν. Ἐπιγράφονται δὲ οὕτως·

1. Περὶ Μετουσιώσεως.
2. Περὶ Φυσικῆς ἀκροάσεως.
3. Περὶ Ἀπολαύσεως τῶν ἁγίων.
4. Περὶ Ἐπικλήσεως τῶν ἁγίων.
5. Περὶ Προσκυνήσεως τῶν ἁγίων εἰκόνων.
6. Περὶ τῆς Ἐκπορεύσεως τοῦ ἁγίου Πνεύματος, λόγοι Γ'.
7. Περὶ Μυστηρίων, βιβλία Ε'. (Ἐκ τοῦ συγγράμματος τούτου ἠρύσθη τὴν ὕλην τῆς «Συνόψεως τῶν θείων καὶ ἱερῶν τῆς Ἐκκλησίας δογμάτων, κ.τ.λ, κ.τ.λ,» τῆς ἐν Βενετίᾳ τῷ 1635, καὶ 1781 ἔτει, τυπωθείσης, ὁ μαθητὴς τοῦ Κορεσσίου Γρηγόριος ὁ ἱερομόναχος καὶ πρωτοσύγγελος τῆς Μεγάλης Ἐκκλησίας, ὅστις κατεχώρισεν εἰς τὴν 3 σελίδα αὐτοῦ τὴν ἐπιστολὴν ταύτην,

«Τοῦ σοφωτάτου, καὶ θεολογικωτάτου, καὶ ἐν ἰατροῖς ἀρίστου, κυρίου Γεωργίου Κορεσσίου, ἐπιστολὴ συνοπτική, ἐπιβεβαιοῦσα τὸ παρὸν βιβλίον.»

«Τοῖς τῆς Ἐκκλησίας ἀρχικοῖς, καὶ μὴ προστάταις, ἐπιτραπείσης μοι τῆς τοῦ παρόντος Συντάγματος ἠκριβωμένης διαγνώσεως, καὶ εἴτω τῶν καμνόντων πικρὸν εἶναι τὸ ἡδὺ οἴεσθαι ξυμβαίη, καὶ ὅτι κλέος τούτῳ, ἐπειδὴ ἔρωτός ἐστιν ἡ ὁμοιότης παραίτιος, δόγματα ἀληθῆ πάνυ καὶ ὀρθόδοξα συνέχειν τὸ διεγνωσμένον ἐγὼ Γεώργιος ὁ Κορέσσιος τῆς Μεγάλης Ἐκκλησίας Θεολόγος διϊσχυρίζομαι·» καὶ ὅστις εἰς τὴν 8, 9, καὶ 10 τοῦ προλόγου τοῦ αὐτοῦ συγγράμματος λέγει, «Διὰ τοῦτο ἔκαμα τοῦτον τὸν παραμικρὸν κόπον, καὶ ἐσύνθεσα τοῦτο τὸ Βιβλίον, τὸ ὁποῖον ὅσον εἰς τὸ μῆκος εἶναι μικρόν, ἀμὴ εἰς τὰ δόγματα εἶναι μεγάλον, καὶ πολλὰ ὠφέλιμον εἰς τούτους τοὺς καιρούς, τὰ ὁποῖα καθὼς τὰ ἐπαρέλαβα ἀπὸ τὸν Θεὸν διὰ πολλήν του εὐσπλαχνίαν διὰ μέσου τοῦ σοφωτάτου καὶ θεολογικωτάτου καὶ ἐν ἰατροῖς ἀρίστου κυροῦ Γεωργίου Κορεσσίου, τὰ ἐπαρέδωσα. Διατὶ εἰς τούτους τοὺς καιροὺς δὲν εὑρίσκεται σιμᾶ εἰς τοὺς Ὀρθοδόξους ὅμοιός του θεολόγος. Ὁ ὁποῖος εἶναι ὡσὰν τὸν Νεῖλον ποταμὸν ἀφώρατος εἰς τὴν σοφίαν, καὶ μὲ τὰ παντοτινὰ τρεξήματα τῆς σοφίας του ποτίζει ταῖς διψασμέναις ψυχαῖς, καὶ μὲ ταῖς νοηταῖς ἀκτίναις τῆς θεολογίας του ἀποδιώκει τὰ σκοτεινὰ καὶ δολερὰ σύννεφα τῆς κακῆς καὶ πονηρᾶς διδασκαλίας, ὁποῦ καὶ ἐγγράφως καὶ ἀγράφως σαϊτεύει καὶ νικᾷ ἐκείνους, ὁποῦ εἶναι ὡσὰν τὰ ἄγρια θηρία μέσα εἰς τὰ μυστικὰ πρόβατα τῆς Ποίμνης τοῦ Χριστοῦ. Ὁ ὁποῖος καὶ

κατὰ τὴν προαίρεσιν πολλαῖς φοραῖς ἔγινε μάρτυρας καὶ πολλοὺς πολέμους ἀντεστάθηκεν εἰς χρειαζομένους καιροὺς διὰ τὴν Εὐσέβειαν, διατὶ εἶναι στερεωμένος ἐπάνω εἰς ταῖς ἅγιαις Σύνοδαις. Ἀφίνω νὰ λέγω τὰ ἄλλα ὁποῦ εἶναι φανερὰ εἰς ὅλους, τὴν εὐγένειαν τοῦ γένους του, τὴν γλυκύτητα τοῦ λόγου του, τὴν λαμπρότητα τοῦ βίου του, τὸ ἥμερον τοῦ ἤθους του, τὸ ἄδολον τοῦ τρόπου του, τὸ ταπεινὸν τοῦ φρονήματός του, τὴν ἄδολον διδασκαλίαν, ὁποῦ μὲ προθυμίαν εἰς τοὺς χρειαζομένους ὁποῦ τρέχουσιν εἰς τὴν σοφίαν του δίδει. Διὰ τοῦτο δικαίως Κορέσσιος ὀνομάζεται, διατὶ ὄχι μόνον ὅπου εἶναι κορεσμένος εἰς τὴν σοφίαν, ἀμὴ ἀκόμη εἶναι ἀκούραστος νὰ μεταδίδῃ. Διὰ τοῦτο ἐγκωμιάζεται ὄχι μόνον ἀπὸ τοὺς σοφούς, ὁποῦ ἔχουσι τὴν καρδίαν τους καθαρὰν εἰς αὐτόν, ἀμὴ καὶ ἀπὸ ὅλην τὴν ὑφήλιον, ἀπὸ τὸν ὁποῖον πέρνωντας καὶ ἐγὼ ὀλίγην σταλαματιὰν τῆς σοφίας του, ἔκαμα ἐκεῖνο, ὅπου κάμνουσι τὰ μικρὰ σύννεφα, τὰ ὁποῖα πέρνωντας ἀπὸ τὴν θάλασσαν παραμικρὰν ὑγρότητα, τὴν διασκορπίζουσιν εἰς τὰ διψασμένα ἄνθη τῶν δένδρων καὶ τῶν φυτῶν, μὲ τὴν ὁποίαν δροσιζόμενα κάμνουσι τὸν καρπόν τους, μ' ὅλον ὁποῦ εἶναι μικρά. Τέτοιας λογῆς καὶ ἐγὼ πέρνωντας τὴν παραμικρὰν σταλαματιὰν τῆς σοφίας του, ἐβάλθηκα νὰ τὴν ξαπλώσω εἰς τὰ νοητὰ ἄνθη τῆς Ἐκκλησίας τοῦ Χριστοῦ, λογιάζωντας ἐκεῖνο, ὁποῦ λέγει κάποιος ἐθνικὸς φιλόσοφος, ὅτι ὁ ἄνθρωπος δὲν γεννᾶται μόνον διὰ τὸν ἑαυτόν του, κτλ., κτλ., κτλ.»).

8. Περὶ τοῦ Καθαρτηρίου Πυρός.

9. Περὶ τῆς Ἀρχῆς τοῦ Πάπα.

10. Περὶ Προορισμοῦ, Χάριτος καὶ Αὐτεξουσίου.

11. Παραλειπόμενα εἰς τὴν τοῦ Φωτίου Μυριόβιβλον.

12. Ἀντίρρησις κατὰ τῆς ἐν Φλανδρίᾳ ποτὲ τῶν αἱρετικῶν ἀθεμίτου Συνόδου.

13. Σύνταγμα θεολογίας. (Τό τε μέγα καὶ τὸν ὄγκον καὶ τὴν ἀξίαν θεολογικὸν φιλοπόνημα τοῦτο, κατὰ τὸν ἀοίδιμον Οἰκονόμον τὸν ἐξ Οἰκονόμων, προσήνεγκεν ὁ Κορέσσιος τῷ ἀπὸ Βερροίας πατριαρχεύσαντι Κυρίλλῳ, ὡς μαρτυρεῖ αὐτοῦ τοῦ Κορεσσίου πρὸς τὸν Πατριάρχην Κύριλλον ἐπιστολή, κειμένη ἐν τῷ προμετωπίῳ τοῦ χειρογράφου, μετὰ τῆς πρὸς τὸν Κορέσσιον ἀπαντήσεως τοῦ Πατριάρχου. Δὲν εἶναι δὲ ἄτοπον νὰ προσθέσωμεν καὶ ταύτην. «Κύριλλος ἐλέῳ κτλ. Ἐχρονίσαμεν γράψαι σοι, λογιώτατε καὶ σοφώτατε ἰατρέ, οὐχ ὅτι ἀχάριστοι καὶ ἀμνήμονες, ἀλλ' ὅτι πολλάκις βαπτιζόμενοι τοῖς τηκεδόσιν, οὐ σχολάζομεν ἑαυτοῖς ζῆν. Εὐχαριστοῦμεν γοῦν τῇ καλῇ σου κἀγαθῇ προαιρέσει, τῇ πολὺν καρπὸν χαρισαμένῃ τῇ Ἐκκλησίᾳ ἐν τῷ θησαυρῷ τούτῳ, ἐν ᾧ καὶ ὑψηλαὶ ἑρμηνεῖαι, καὶ τὰ δόγματα λαμπρά, καὶ αἱ ἄλλαι χάριτες, ἃς ἔχειν ὀφείλουσιν οἱ συγγραφεῖς, καθεξῆς λάμπουσιν. Ἐξ οὗ φαίνεται οὐ σόν, ἀλλὰ τοῦ Πνεύματος εἶναι τὸ ἔργον. Παρ' ἀνθρώπων οὖν ὁ μισθὸς οὐ προσδοκητέος, ἀλλὰ παρὰ τοῦ Θεοῦ καὶ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ, οὗ ἡ χάρις μετὰ τῆς σῆς λογιότητος. ΑΨΛΖ', Φεβρουαρίου ΚΣΤ'.» Ἐν τῷ προοιμίῳ τοῦ θεολογικοῦ τούτου συντάγματος, τοῦ τηρουμένου ἐν τῇ βιβλιοθήκῃ τοῦ κατὰ τὴν Κωνσταντινούπολιν Πατριαρχικοῦ μετοχίου τοῦ Παναγίου Τάφου, καὶ ἐν τῇ ἐν Παρισίοις Ἐθνικῇ βιβλιοθήκῃ, ἐν Κώδ. MCCLXIV, ἀρ. 2, καὶ οὗτινος τὴν διὰ τοῦ τύπου δημοσίευσιν θέλομεν ποιήσει συντόμως Θεοῦ θέλοντος, ἀναφέρει ὁ Κορέσσιος, ὅτι ἑκατοντάκις ἀνέγνωσετὸ σπουδαῖον σύγγραμμα τοῦ ἁγίου Θωμᾶ τοῦ Ἀκυνάτου, τὸ ἐπιγραφόμενον Summa Theologica).

14. Ἐγχειρίδιον περὶ τῆς ἁγίας Τριάδος.

15. Περὶ τῆς θείας Εὐχαριστίας, βιβλία Η'.

16. Περὶ Μετανοίας, Παναγιώτῃ τῷ Νικοσίῳ.

17. Περὶ ἀνθρωπίνων ἔργων.

18. Ἀπάντησις κατὰ τῆς τῶν Κλυπαίων πίστεως.

19. Περὶ τῶν διωγμῶν τῆς Ἐκκλησίας, πρὸς Θεόφιλον τὸν Κορυδαλέα.

20. Περὶ τῆς Ἐκπορεύσεως τοῦ ἁγίου Πνεύματος πρὸς Φ. Λεονάρδον τὸν Γάλλον.

21. Κατὰ Βελλαρμίνου, λόγοι ἀντιρρητικοί.

22. Περιγραφὴ τοῦ ὄρους Ἄθω. (Ἐκ τοῦ βιβλίου τούτου ὁ ἰατρὸς Ἰωάννης Κομνηνός, ὁ μετὰ ταῦτα χειροτονηθεὶς μητροπολίτης Δρύστρας, συνέταξε συγγραμμάτιον φέρον τήν δε τὴν ἐπιγραφήν. «Προσκυνητάριον τοῦ ἁγίου ὄρους τοῦ Ἄθωνος, συγγραφὲν μὲν καὶ τυπωθὲν ἐπὶ τῆς γαληνοτάτης Ἡγεμονίας τοῦ εὐσεβεστάτου, ἐκλαμπροτάτου καὶ ὑψηλοτάτου αὐθέντου καὶ ἡγεμόνος πάσης Οὐγγροβλαχίας κυρίου Ἰωάννου Κωνσταντίνου Βασσαράβα, βοεβόδα· ἀφιερωθὲν δὲ τῷ πανιερωτάτῳ μητροπολίτῃ Οὐγγροβλαχίας κυρίῳ Θεοδοσίῳ, σπουδῇ καὶ δαπάνῃ τοῦ ἐξωχοτάτου ἰατροῦ κυρίου Ἰωάννου τοῦ Κομνηνοῦ, ἵνα δίδωται χάρισμα τοῖς εὐσεβέσι διὰ ψυχικὴν αὐτοῦ σωτηρίαν. Τύποις Ἀνθίμου ἱερομονάχου τοῦ ἐξ Ἰβηρίας, ἐν τῇ μονῇ τοῦ Συναγόβου, ᾳψα', εἰς 8ον.» Μετετυπώθη τὸ Προσκυνητάριον τοῦτο μετὰ λατινικῆς μεθερμηνεύσεως ἐν τῷ συγγράμματι, Palaeographia Graeca, τοῦ Βερνάρδου Montfaucon καὶ ἄνευ αὐτῆς ἐν Βενετίᾳ τῷ 1745 ὑπὸ Ἰγνατίου Κεμίζου τοῦ ἐκ Μονεμβασίας

καὶ τῷ 1857 ὡσαύτως ἐν Βενετίᾳ ὑπὸ τοῦ τῆς Μαρκιανῆς βιβλιοθήκης ἐπ' ἀγαθῷ τοῦ Πανελληνίου εὐκλεῶς προϊσταμένου κ. Ἰωάννη Βελούδου, ὅς τις προέταξε σύντομον πρόλογον.)

23. Ἐξήγησις τοῦ συμβόλου Κωνσταντινουπόλεως.

24. Ἀντιρρητικοὶ κατὰ Λατίνων.

25. Περὶ αἱρέσεων, πρὸς τὸν δοῦκα Μιχαὴλ Κορέσσιον, τὸν ποθητὸν καὶ σεβαστόν μου ἀδελφόν.

26. Περὶ Λατίνων ματαιοφροσύνης.

27. Μετεωρολογικά, καὶ διάφορα ζητήματα καὶ λύσεις, τῷ ἐγκαρδίῳ μου φίλῳ Γαλιλαίῳ. (Ἐν αὐτῷ τῷ συγγράμματι παραδέχεται τὰς δοξασίας τοῦ Γαλιλαίου.)

28. De impietate Latinorum, ad Jacobum Goarium. (Παρεδόθη τῷ πυρὶ ἐν Ῥώμῃ, κατὰ διαταγὴν Οὐρβανοῦ Η'.)

29. Περὶ τῆς τῶν Λατίνων ἀσεβείας. (Μετάφρασις τοῦ προταχθέντος συγγράμματος.)

30. Περὶ τῆς θείας Ἐνσαρκώσεως.

31. Περὶ εἱμαρμένης, ἐπιστολὴ πρὸς Ἰωάννην τὸν Καντακουζηνόν.

32. Περὶ τῆς θείας Προνοίας.

33. Κατὰ Λουθύρου καὶ Καλβίνου.

34. Λόγος εἰς τὴν ἀνάστασιν τοῦ Κυρίου καὶ Θεοῦ καὶ Σωτῆρος ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ.

35. Ἀπάντησις εἰς Πανοπλίαν πνευματικὴν Νεοφύτου τοῦ Ῥοδινοῦ. (Τὸ συγγραμμάτιον κατὰ τοῦ ὁποίου ἔγραψε τὴν ἄνω ἀπάντησιν ὁ Κορέσσιος, ἐξεδόθη ἐν Ῥώμῃ, κατὰ τὸ 1630, εἰς 8ον, ὑπὸ τὴν ἐπιγραφήν, «Πανοπλία πνευματική, τουτέστι πρόχειρος διδασκαλία πολλὰ ὠφέλιμος διὰ νὰ ἠξεύρῃ κανεὶς τὰ πράγματα τῆς Χριστιανῶν πίστεως εἰς κοινὴν ὠφέλειαν· παρὰ Νεοφύτου ἱερομονάχου Ῥοδινοῦ Κυπρίου τοῦ Συναΐτου συντεθεῖσα.»)

36. Ἀπάντησις κατὰ τῆς Τάργας τῆς Ῥωμαϊκῆς πίστεως. («Ἡ Τάργα,» ἤτοι ἡ Ἀσπίς, «τῆς Ῥωμαϊκῆς πίστεως» εἶναι ἡ ἐπιγραφὴ βιβλιαρίου τινός, συντεθέντος εἰς χυδαίαν Ἑλληνικὴν γλῶσσαν ὑπὸ τοῦ Ἰησουΐτου Ῥιχάρδου Φραγγίσκου, καὶ ἐκδοθέντος ἐν Παρισίοις κατὰ τὸ 1658 ἔτος, εἰς 8ον, πρὸς διανομὴν εἰς τοὺς Βυζαντινοὺς λαούς. «Ἐν ἔτει δὲ χιλιοστῷ ἑξακοσιοστῷ πεντηκοστῷ ὀγδόῳ, λέγει ὁ Πατριάρχης Δοσίθεος ἐν τῇ ΙΑ' βίβλῳ (σελ. 1177) τῆς ἱστορίας αὐτοῦ περὶ τῶν ἐν Ἱεροσολύμοις πατριαρχευσαντων, ἦλθεν εἰς τὴν Κωνσταντινούπολιν καὶ ἁπλῶς εἰς τὴν Ἀνατολικὴν ἐκκλησίαν ἀπὸ τῆς Φράντζας ἡ λεγομένη Τάργα. Καὶ λαβὼν θέλημα ἀπὸ τῆς Βασιλείας ὁ πατριάρχης Παρθένιος ὁ Δ', ἔγραψεν εἰς τὴν Πόλιν καὶ εἰς τὸν Γαλατᾶν, ἀλλὰ δὴ καὶ εἰς Σμύρνην καὶ εἰς πᾶσαν πόλιν καὶ χώραν ὀρθοδόξων κατ' αὐτῆς. Καὶ ἀγοράσαντες οἱ ὀρθόδοξοι τὴν Τάργαν κατέκαυσαν πάμπολλα βιβλία αὐτῆς ἐν τοῖς φόροις, καὶ ἐγένετο τοῖς παπισταῖς αἰσχύνη μεγάλη.» Ἂν ὁ Κορέσσιος κατὰ τὸ 1641 δὲν ὑπῆρχε μεταξὺ τῶν ζώντων, ὡς ἅπαντες οἱ βιογράφοι αὐτοῦ, οἱ ἀντιγράψαντες τὸν κακῶς πληροφορηθέντα Νικόλαον Κομνηνὸν Παπαδόπουλον μετὰ θετικότητος ἐσημείωσαν, πῶς ἦτο δυνατὸν νὰ γράψῃ διατριβὴν τῷ 1582 ἔτει κατὰ διαταγὴν τοῦ πατριάρχου Παρθενίου Δ', κατὰ τῆς τῷ πυρὶ παραδοθείσης Τάργας κατὰ τὸ ἔτος ἐκεῖνο;)

37. Disputatio contra Cornelium Pisanum, Prælectorem, de monarchia ecclesiastica.

38. Διαλέξεις πρὸς Λέγερον.

39. Περὶ Ἑλληνικῶν ἐθίμων, Κωκῷ τῷ Σκαραμαγκᾷ.

40. Della Reale Casa de' Medici.

41. Memorie historiche di uomini illustri di Scio.

42. Dialogus de hominibus doctis.

43. Storia generale di Candia.

44. Istoria del Granducato di Toscana.

45. Annali di Scio.

46. De origine et rebus gestis Turcorum, libri V.

47. Varia astrologica.

48. De conceptu et generatione hominis.

49. Dissertationes Homericæ.

50. Glossarium Græco-Barbarum.

51. De immortalitate.

52. Λόγος εἰς τὴν ἁγίαν Πεντηκοστήν.

53. Ἐξηγήσεις εἰς τοὺς Προφήτας.

54. Περὶ τῆς μάχης τοῦ Γὼγ καὶ Μαγώγ.

55. Ἑρμηνεία εἰς τὸ λγ' κεφάλαιον Ἱερεμίου τοῦ προφήτου.

56. Προοίμιον εἰς τὴν Ἰωάννου ἀποκάλυψιν.

57. Περὶ εὐαγγελικῶν ἐξηγήσεων εἰς τὸ κατὰ Ματθαῖον Εὐαγγέλιον.

58. Ἐξήγησις εἰς τὴν Γένεσιν καὶ τὸν Ἰώβ.

59. Ὅτι ἡ Ἐκκλησία δὲν ἠμπορεῖ νὰ σφάλλῃ.

60. Πρὸς τὸν ἱερομόναχον Ἄνθιμον, ὅτι ἄκτιστος ἡ θεία ἔλλαμψις, καὶ ὅτι οὐκ ἐστὶν οὐσία Θεοῦ.

61. Ἐγχειρίδιον περὶ Ἀντιχρίστου.

62. Σχόλια εἰς τὴν σύνοψιν τῶν Κανόνων Νείλου τοῦ Ῥοδίου.

63. Ἐξηγήσεις εἰς τὴν Πεντάτευχον.

64. Περὶ Μυστηρίων βιβλία Β', κατὰ Λατίνων.

65. Περὶ τῶν τεθνηκότων.

66. Contra Latinos.

67. Περὶ σφαλμάτων τῶν Λατίνων.

68. Περὶ τοῦ ἐν δόξῃ καθαρτηρίου πυρός.

69. Ἐπιγράμματα. (Ἐκ τούτων πολλὰ πρὸς ἔπαινον συγχρόνων αὐτοῦ ποιηθέντα, ἐδημοσιεύθησαν μετὰ τῶν συγγραμμάτων αὐτῶν.)

70. Ἐπιστολαί, ἑλληνιστί, λατινιστί, ἰταλιστὶ καὶ γαλλιστὶ γραφεῖσαι, Γαλιλαίῳ, Γοαρίῳ (ὅστις ἐξέδωκεν εἴκοσι καὶ ὀκτὼ ἐξ αὐτῶν ἑλληνιστὶ καὶ λατινιστὶ γεγραμμένας εἰς τὸ «Εὐχολόγιον» αὐτοῦ), Καρυοφύλλῃ, Κορυδαλέῃ, Κριτοπούλῳ, Σεβήρῳ, Μογίλᾳ, καὶ ἄλλοις περιωνύμοις ἄνδρασι τῆς ἐποχῆς.

Καὶ ταῦτα μὲν ἐν συντόμῳ περὶ τοῦ εὐκλεοῦς Οἴκου τῶν Κορεσσίων καὶ τοῦ ἐνδόξου γόνου αὐτοῦ Γεωργίου (τοῦ ἀξίου ἀντιπάλου τοῦ συμπατριώτου αὐτοῦ Λέοντος Ἀλλατίου, οὗ τινος τὸν ἐν τῷ περιοδικῷ συγγράμματι «Πανδώρᾳ» πρὸ τετραετίας δημοσιευθέντα παρ' ἐμοῦ βίον αὐξήσας, καὶ πλουτίσας διὰ τῶν δι' ἔλλειψιν χώρου μὴ δημοσιευθεισῶν τότε ἐν αὐτῷ σημειώσεων, προέταξα τοῦ γνωστοῦ τοῖς πᾶσι ποιήματος αὐτοῦ ΕΛΛΑΣ, ὅπερ ἐξέρχεται τῶν πιεστηρίων ἐντὸς ὀλίγου), περὶ τῶν ὁποίων, ἐὰν ὁ ἀναγνώστης τοῦ παρόντος βιογραφικοῦ δοκιμίου ἐπιθυμῇ νὰ μάθῃ πλείω, ἂς ἀναγνώσῃ τὰ συγγράμματα, τὰ φέροντα τὰς ἐπιγραφὰς ταύτας· Νικολάου Βλαστοῦ, τοῦ Κρητός, Ἱστορία τῆς νήσου Χίου. *Venetiis*, 1498, εἰς 4ον, (σελ. 20—34). Ἀρσενίου, ἀρχιεπισκόπου Μονεμβασίας, Γεννεαλογικὰ στέμματα ἐνίων περιφανῶν Βυζαντινῶν Οἴκων ἀπὸ τῶν ἀρχαιοτάτων χρόνων, μέχρι τῆς νῦν ἐποχῆς, συλλεγέντα ἐκ παντοδαπῶν παλαιῶν τε καὶ νέων χειρογράφων. *Venetiis*, 1533, εἰς φύλλον, (σελ. 170—214.) *Martini Crusii*, Turco-Græciæ libri octo, quibus Græcorum status sub Imperio Turcico, in politia et ecclesia, œconomia et scholis, iam inde ab amissa Constantinopoli, ab haec usque tempora, luculenter describitur. *Basileae*, 1584, εἰς φύλλον, (σελ. 238—9, 306—315). *Leonis Allattii*, de libris ecclesiasticis Graecorum. *Parisiis*, 1644, εἰς 4ον. (σελ. 3, 335). Ejusdem *Allatii*, de Georgiis et eorum scriptis diatriba. *Romae*, 1644, εἰς 4ον. (σελ. 411—413) *Jacobi Goarii*, Euchologion sive rituale Graecorum, complectens ritus et ordines divinae liturgiae, officiorum sacramentorum, consecrationum, benedictionum, funerum, orationum, etc., juxtà usum Orientalis Ecclesiae. *Parisiis*, 1647, εἰς φύλλον, (σελ. 57, 117, 152, 156, 315, 319, 320, 434, 441, 644, 646, 678, 903, 927, κ. ἀλ.) *Leonis Allatii*, de Ecclesiae Occidentalis atque Orientalis perpetua consensione, libri III. *Coloniae Agrippinae*, 1648, εἰς 4ον. (σελ. 997—8, 1113, κ. ἀλ.) *Eliae Veielii*, defensio exercitationis historico-theologicae, de Ecclesia Graecanica hodierna, adversus refutationem eiusdem à Sene Chio Romae adornatam. *Francofurti*, 1666, εἰς 4ον, (Μέρος Β', σελ. 46.) *Richard Simon*, histoire critique de la créance de l'Église Orientale sur la Transubstantion. *Paris*, 1680, εἰς 8ον, (σελ. 45.) *Nicolai Comneni Papadopoli*, praenotiones mystagogicae ex jure cononico, sive responsa sex, in quibus unà proponitur commune Ecclesiae utriusque Graecae et Latinae suffragium, de iis, quae omnino praemittenda sunt ordinibus sacris, atque obiter et Graecia adversus calumniatores defenditur, et praecipue Photianorum ineptiae refelluntur. *Patavii*, 1696, εἰς φύλλον, (σελ. 14, 617, κ. ἀλ.) *M. Mattaerii*, catalogi librorum manuscriptorum Angliae et Hiberniae in unum collecti, *Oxoniae*, 1697, εἰς φύλλον, (Τόμ. Β', σελ. 27.) *Thomae Smithii*, de Graecae Ecclesiae hodierno statu, epistola. *Traject.*, 1698, εἰς 8ον, (σελ. 43). Ἰγνατίου Μιτδονίου τοῦ Χίου, μοναχοῦ τοῦ τάγματος τοῦ ἁγίου Βασιλείου, Βιογραφίαι τῶν κατὰ τὸν ις' καὶ ιζ' αἰῶνα ἐν τῇ Ἑσπερίᾳ Εὐρώπῃ ἀκμασάντων λογίων εὐγενῶν Χίων. *Parisiis*, 1699, εἰς 4ον, (σελ. 112—118.) *I. D. Rilli Orsini*, notizie letterarie ed istoriche intorno agli uomini illustri dell' Academia Fiorentina. *In Firenze*, 1700, εἰς 4ον, (σελ. 313—315.) Δημητρίου Προκοπίου, Ἐπιτετμημένη ἀπαρίθμησις τῶν κατὰ τὸν παρελθόντα αἰῶνα (ιζ') λογίων Γραικῶν, καὶ περί τινων ἐν τῷ νῦν αἰῶνι ἀνθούντων. (Ἐν τῷ ΙΑ' τόμ. σελ. 521 καὶ ἑφεξῆς, τῆς Ἑλληνικῆς Βιβλιοθήκης τοῦ Φαβρικίου). *I. A. Fabricii*, Bibliotheca Graeca, sive notitia scriptorum veterum Graecorum, etc. *Hamburgi*, 1708—1728, εἰς 4ον, (Τόμ. Ϛ', σελ. 46, 48, κ. ἀλ.) *I. Aymon*, Monumens authentiques de la réligion des Grecs, et de la fausseté de plusieurs confessions de foi des Chrétiens Orientaux produites contre les théologiens Réformez. *La Haye*, 1708, εἰς 4ον, (σ. 67—76, 107—110.) Δοσιθέου, πατριάρχου Ἱεροσολύμων, Περὶ τῶν ἐν Ἱεροσολύμοις πατριαρχευσάντων. Ἐν Βουκουρεστίῳ, 1715, εἰς φύλλον. (Βιβλ. ΙΑ', κεφ. ΙΑ', σελ. 1161, 1176—79, 1180). *Nic. Comn. Papadopoli*, historia Gymnasii Patavini. *Venetiis*, 1726, εἰς φύλλον, (Τόμ. Β'. σελ. 296—97, κ. ἀλ.). *I. H. Zedler*, grosses universal lexicon wissenschaften und künste. *Leipsig* 1732, εἰς φύλλον, (Τομ. Α'. σελ. 1276).

Bernardi Montfauconii, bibliotheca bibliothecarum manuscriptorum nova, ubi describuntur quae innumeris biblioth. continentur. *Parisiis*, 1739, εἰς φύλλον. (Τόμ. Α', σελ. 525, 602, Τόμ. Β', σελ. 470, 915, κ. ἐξ.) *Louis Moreri*, le grand dictionnaire historique, avec les suppléments de l'Abbé *Goujet*, le tout revu, corrigé et augmenté, par M. *Drouet*. *Paris*, 1759, εἰς φύλλον, (Τόμ. Α', σελ. 263). *Aug. Mar. Bandinii*, catalogus codicum Graecorum manuscriptorum bibliothecae Mediceae Laurentianae. *Florentiae*, 1764—70, εἰς φύλλον, (Τόμ. Β', σελ. 470, Τόμ. Γ', σελ. 108, κ. ἀλ.) *Theophanis Procopowicz*, tractatus de processione Spiritus Sancti. *Gothae*, 1772, εἰς 8ον, (Ἀριθ. LXXIII.) Μελετίου, μητροπολίτου Ἀθηνῶν, Ἐκκλησιαστικὴ ἱστορία. Ἐν Βιέννῃ, 1783—1784, εἰς 4ον, (Τόμος Γ', σελ. 488). Νικοδήμου Ἁγιορείτου, Βίβλος καλουμένη γυμνάσματα πνευματικά, κ. τ. λ. Ἐνετίησιν, 1800, εἰς 4ον, (σελ. 122, 226, 395, 610.) *I. Iken*, Leucothea. *Leipsig*, 1825, εἰς 8ον, (Τομ. Α', σελ. 213). Ζαχαρίου Μαθᾶ, Κατάλογος ἱστορικὸς τῶν πρώτων ἐπισκόπων καὶ τῶν ἐφεξῆς πατριαρχῶν τῆς ἐν Κωνσταντινουπόλει ἁγίας καὶ μεγάλης τοῦ Χριστοῦ Ἐκκλησίας. Ἐν Ναυπλίῳ, 1837, εἰς 8ον, (σελ. 190. Ἀλεξάνδρου Μ. Βλαστοῦ, Χιακά, ἤτοι ἱστορία τῆς νήσου Χίου. Ἐν Ἑρμουπόλει, 1840, εἰς 8ον, (Τόμ. Β', σελ. 88—90.) *Nicole*, *Arnauld*, *Renaudot*, *etc.*, perpetuité de la foi de l'Église Catholique sur l' Eucharistie, etc., etc., publiée par M. *L'Abbé M*****. *Paris*, 1841, εἰς 4ον, (Τόμ. Β', σελ. 118, Τόμ. Γ', 31, 110, 115, 305, 307—314, 324, 374, 498, 559, 570, 678—683, Τόμ. Δ', σελ. 43—56, κ. ἀλ.) Κωνσταντίνου Οἰκονόμου, τοῦ ἐξ Οἰκονόμων, Περὶ τῶν Ο', ἑρμηνευτῶν τῆς Παλαιᾶς θείας Γραφῆς. Ἀθῆναι, 1844, εἰς 8ον, (Τόμ. Δ', σελ. 222, 808—809.) Εὐγενίου τοῦ Βουλγάρεως, Ἐπιστολὴ πρὸς Πέτρον τὸν Κλαίρκιον, Περὶ τῶν μετὰ τὸ σχίσμα ἁγίων τῆς Ὀρθοδόξου Ἀνατολικῆς Ἐκκλησίας καὶ τῶν γινομένων ἐν αὐτῇ θαυμάτων. Ἐκδ. Ἀνδρέου Κορομηλᾶ· Ἀθήνησιν, 1844, εἰς 8ον, (σελ. 100—1.) Ι. Δε-Κιγάλλα, Σχεδίασμα κατόπτρου τῆς Νεοελληνικῆς φιλολογίας. Σύρος, 1846, εἰς 8ον, (σελ. 51). Στυλιανοῦ Βλασοπούλου, Ὑπεράσπισις τῆς Γραικικῆς Ἐκκλησίας ἐσχάτως προσβληθείσης ὑπὸ Δομενίκου Τεϊξέϊρα. Μεταφρ. ἐκ τῆς ἰταλικῆς γλώσσης ὑπὸ Χριστ. Φιλητᾶ, Ι. Δ. Ἐν Ἀθήναις, 1848, (σελ. ιή—ιθ'.) Ἀνδρέου Παπαδοπούλου Βρετοῦ, Νεοελληνικὴ Φιλολογία. Ἐν Ἀθήναις, 1854, εἰς 8ον, (Μέρος Α', σελ. 18, 209—10.) Γρηγορίου Φωτεινοῦ, Τὰ Νεαμονήσια. Ἐ Χίῳ, 1864, εἰς 8ον, (σελ. 195, 202, 205, 215, 217, 236, 246, 251, κ. ἀλ.) Κωνσταντίνου Ν. Σάθα, Νεοελληνικὴ φιλολογία. Ἐν Ἀθήναις, 1868, εἰς 8ον, (σελ. 31, 247—249, 277, 418. *F. Mihlosich* et *J. Müller*, Acta Patriarchatus Constantinopolitani. *Vindobonae*, 1867, εἰς 4ον. (Τόμ. Β', σελ 91, 546—550, κ. ἀλ.) Ἀθανασίου Κομνηνοῦ Ὑψηλάντου, τὰ μετὰ τὴν ἅλωσιν. (1453—1789.) Ἐκδιδόντος Ἀρχιμ. Γερμανοῦ Ἀφθονίδου. Ἐν Κωνσταντινουπόλει, 1870, εἰς 4ον, (σελ. 137, 160, κτλ.) Κωνσταντίου Α', πατριάρχου Κωνσταντινουπόλεως, Περὶ τῶν μετὰ τὴν ἅλωσιν ἐκ τοῦ κλήρου ἀρετῇ καὶ παιδείᾳ διαπρεψάντων. Ἐκδ. Θεοδώρου Μ. Ἀριστοκλέους. Ἐν Κωνσταντινουπόλει, 1870, εἰς 8ον, (σελ. 149.) Ἀνδρονίκου Κ. Δημητρακοπούλου, Ἀρχιμανδρίτου, Προσθῆκαι καὶ διορθώσεις εἰς τὴν Νεοελληνικὴν φιλολογίαν Κωνσταντίνου Σάθα. Ἐν Λειψίᾳ, 1871, εἰς 8ον, (σελ. 40—41) Κ. Οἰκονόμου, τοῦ ἐξ Οἰκονόμων, τὰ σωζόμενα φιλολογικὰ συγγράμματα.] Ἐκδίδ. Σοφοκλέους Κ. τοῦ ἐξ Οἰκονόμων. Ἀθήνησιν, 1871, εἰς 8ον, (Τόμ. Α', σελ. 341, 434.) Ἀνδρ. Κ. Δημητρακοπούλου Ὀρθόδοξος Ἑλλάς. Ἐν Λειψίᾳ, 1872, εἰς 8ον, (σελ. 81, 153—154.) Ἰωάννου Βελούδου, Ἑλλήνων Ὀρθοδόξων ἀποικία ἐν Βενετίᾳ. Ἐν Βενετίᾳ, 1872, εἰς 12ον, (σελ. 106, κ. ἀλ.) Ἀλλ' οὐχ ἧσσον ἔχομεν καὶ ἄλλα πολλὰ συγγράμματα (10) κατὰ διαφόρους ἐποχὰς καὶ τόπους ἐκδοθέντα, τῶν ὁποίων ὅμως τὰς ἐπιγραφὰς παρελείψαμεν, ὡς παρέργως μνείαν ποιουμένων περὶ τοῦ ἡμετέρου Γεωργίου τοῦ Κορεσσίου, ἢ περὶ τοῦ Οἴκου αὐτοῦ.

ΕΠΕΙΣΟΔΙΑ ΤΟΥ ΕΛΛΗΝΙΚΟΥ ΑΓΩΝΟΣ.

ΤΡΙΤΗ ΕΘΝΙΚΗ ΣΥΝΕΛΕΥΣΙΣ *).

Ἡ ὁμιλία μου, κύριοι, ἔσται ἁπλῆ πραγμάτων ἔκθεσις, διήγησις οὐχὶ ἱστορικοῦ, ἀλλὰ χρονογρά-

(10) Ἴδε ἀρκετὸν ἀριθμὸν αὐτῶν ἐν ταῖς σελίσι 11, 12 καὶ 13 τοῦ ἡμετέρου πονηματίου τοῦ ἐπιγραφομένου, Reply to a criticism in the Saturday Review on the Imperial House of Rhodocanakis. *Westminster*, Nichols and Sons, 25, Parliament Street, MDCCCLXX, εἰς 4ον.

*) Ἀνεγνώσθη τὴν 17 Μαρτίου ἐν τῷ Φιλολογικῷ Συλλόγῳ «ὁ Παρνασσὸς» ὑπὸ τοῦ Κ. Ν. Δραγούμη, εἰδοποιήσαντος πρὸ

φοῦ. Καταδεικνύω δὲ εὐθὺς ἐξ ἀρχῆς τὴν διαφορὰν ταύτην, διότι οἱ μὲν κυρίως ἱστορικοί, νοῦν ἔχοντες ὑπερβατὸν, ἐμφιλοχωροῦσι κατὰ προτίμησιν εἰς τὴν σύγκρισιν τῶν γεγονότων, καὶ ἀνυψούμενοι ἀπὸ τῶν κατ' ἐπιφάνειαν ἐπιπολαίων φαινομένων εἰς τοὺς αἰωνίους νόμους, ἀνατρέχουσιν ἀπὸ τῶν αἰτιατῶν εἰς τὰ αἴτια, καὶ μάλιστα εἰς τὸ κράτιστον τῶν αἰτίων, τὴν ἀνθρωπίνην ψυχὴν, προβλέπουσι τ' ἀποτελέσματα τῶν τετελεσμένων καὶ ἀνακαλύπτουσι τὰ ἄδηλα ἐλατήρια τῶν ἡμετέρων πράξεων. Ἐνίοτε ἡ γραφὶς αὐτῶν στερεῖται καὶ χρωμάτων καὶ χάριτος, καὶ φαίνεται ἀγνοοῦσα τὸν δραματικὸν χαρακτῆρα τῆς ἀφηγήσεως τῶν συγγραφόντων ὑπομνήματα καὶ βιογραφίας· διότι καθὸ νόες οὐρανοβάμονες θεωροῦσι τὰ γεγενημένα ὡς ὕλην προωρισμένην ἰδίως εἰς κατασκευὴν συμπερασμάτων φιλοσοφικῶν. Τοιοῦτος ὑπῆρξε πάλαι ὁ Θουκυδίδης, καὶ τοιοῦτος ὑπάρχει σήμερον ὁ εὐκλεὴς Γυιζώ. Οἱ δὲ χρονογράφοι ἐξ ἐναντίας, ἀκριβεῖς μὲν ἀλλὰ πρόσγειοι ἀναγραφεῖς πραγμάτων καὶ ἀνεκδότων, ἐνδιατρίβουσιν εἰς λεπτομερείας καὶ τέρπονται εἰς περιγραφὰς, ἀνακαλοῦντες οὕτω εἰς τὴν ζωὴν κόσμον παρελθόντα μετὰ τῶν παθῶν αὐτοῦ καὶ ἕξεων καὶ προλήψεων· διὸ καὶ αἱ σκηνογραφίαι αὐτῶν, ποικιλότεραι καὶ ζωηρότεραι, ἀποβαίνουσιν ἐπαγωγοὶ, ἐπιτήδειαι νὰ σαγηνεύσωσι τὸν ἀναγνώστην.

Πρῶτος ὁ Macaulay ἐπεχείρησεν, ὅσον ἐγὼ οἶδα, νὰ συγχωνεύσῃ τὰ ἔργα τῶν δύο τούτων τάξεων, πειθόμενος βεβαίως ὅτι ἡ περὶ τὰ καθέκαστα ἀκριβολογία τῶν χρονογράφων ὑποβοηθεῖ τὸν φιλόσοφον ἱστορικὸν κατὰ τὰ γενικὰ αὐτοῦ πορίσματα. «Οἱ καταγινόμενοι, λέγει, εἰς τὴν ἔρευναν τῶν προόδων τοῦ πολιτισμοῦ καὶ τῶν τεχνῶν, εὐγνωμονοῦσι βεβαίως πρὸς τὸν μετριόφρονα ἱστορικὸν, τὸν ἀναγράφοντα ἤθη καὶ ἔθιμα τοπικά· ἴσως δὲ καὶ εὔχονται ὅπως οἱ ἀξιοῦντες ὄνομα μεγάλου ἱστοριογράφου, συντέμνοντες ἐνίοτε τὰς περιγραφὰς τῶν στρατιωτικῶν ἐξελιγμῶν καὶ τῶν πολιτικῶν σκευωριῶν, ζωγραφῶσι τὴν ὄψιν τῶν αἰθουσῶν καὶ τῶν θαλάμων τῶν πατέρων ἡμῶν» [1]).

Καὶ ταῦτα εἰπὼν ὁ περιφανὴς ἐκεῖνος τῆς Ἀγγλίας ἱστορικὸς διέκυψε τὴν ἐξιστόρησιν τῆς βασιλείας Καρόλου τοῦ Β', καὶ συγκατέβη νὰ περιγράψῃ μετὰ σπανίας ἀπροσωποληψίας τὴν κοινωνικὴν κατάστασιν τῆς ἰδίας πατρίδος περὶ τὰ τέλη τῆς ΙΖ' ἑκατονταετηρίδος, χαριεστάτην ἀνάπαυλαν καὶ φαιδρότατον σταθμὸν ἀναψυχῆς παρεντιθεὶς τῷ ἀναγνώστῃ τὸ Γ' κεφάλαιον τῆς ἱστορίας αὐτοῦ. Καὶ ἵνα καταδείξῃ τὴν ἐν διαστήματι 150 ἐτῶν γενομένην βελτίωσιν τῆς καταστάσεως ταύτης, καταβαίνει καὶ εἰς τὰ ταπεινότατα, καὶ διηγεῖται μετ' ἀκριβείας πῶς ἔτρωγον, πῶς ἐκοιμῶντο, πῶς συνωμίλουν, πῶς περιεπάτουν, πῶς εὐθύμουν τότε οἱ συμπολῖται αὐτοῦ, ὁποῖαι ἦσαν αἱ ὁδοὶ, ὁποῖαι αἱ ἀμοιβαῖαι σχέσεις, ὁποία ἡ συμπεριφορὰ καὶ ὁποῖα τὰ ἤθη. Ὁ δ' Ἕλλην ἀναγνώστης ἐξίσταται μανθάνων ὅτι καὶ ἐν τῇ δεινοτέρᾳ παραλυσίᾳ τοῦ βυζαντινοῦ κράτους, οὐδέποτε συνέβησαν ὅσα πρὸ 180 ἐτῶν ἐν τῇ πατρίδι τοῦ Πὴλ καὶ τοῦ Κάνιγκος. Οὐδεὶς ἐρρίψοκινδύνευε νὰ μεταβῇ ἀπὸ ἑνὸς εἰς ἄλλο μέρος τῆς Ἀγγλίας πρὶν ἢ τακτοποιήσῃ διὰ διαθήκης τὰ ἑαυτοῦ· πάντες δὲ κατεκλίνοντο κεχαρακωμένοι ὡς ἐν φρουρίῳ ὅπλα καὶ λίθους καὶ ζέον ὕδωρ ἔχοντες παρ' αὐτοῖς ὅπως ἀποκρούωσι τὰς ληστρικὰς συμμορίας. Εἰς αὐτοῦ τοῦ Λονδίνου τὰς βορβορώδεις ὁδοὺς περιήρχοντο αἰσχρόβιοι περιπτυσσόμενοι ἀκολάστως τὰς γυναῖκας [1]), «καὶ ἄνθρωποι ἄγριοι (μεταφράζω κατὰ λέξιν τὸν ἱστορικὸν) ὡς τῆς Καλλιφορνίας οἱ Ἰνδοὶ, ἐχόρευον πάλλοντες ξίφη, ἐνῷ γυναῖκες ἡμίγυμνοι ἔψαλλον βάρβαρα ᾄσματα» [2]).

Καὶ πότε ταῦτα, κύριοι; ὅτε ὀλίγας ὥρας μακρὰν τῆς νήσου τῶν Βρετανῶν, κατὰ τὴν ἀπέναντι παραλίαν, ἤκμαζεν ἡ γλυκύτης τῶν ἠθῶν καὶ ὁ πολιτισμὸς τοῦ κράτους Λοδοβίκου τοῦ ΙΔ'· ὅτε θεηγόρος καὶ χάριτος πλήθουσα ἐξήρχετο ἐκ τῶν χειλέων τοῦ Bossuet ἡ φωνή· ὅτε τὰ ἔπη τοῦ Racine ἐρρύθμιζον τὴν καρδίαν, καὶ ἡ φλογερὰ τοῦ Molière μάστιξ κατεσπάραττε τὸ ἐλάττωμα· ὅτε, ἑνὶ λόγῳ, ἀθρόα ἤνθουν ἐν Γαλλίᾳ πάντα τὰ εἴδη τῆς ὑπεροχῆς. Ἐνῷ ἐνταῦθα ἡμιλλᾶτο τῆς Sévigné ἡ γραφὶς πρὸς τὸν κάλαμον ἀρίστων συγγραφέων, ἐκεῖ ἡ βασιλὶς Μαρία, ἥ τις ἐθεωρεῖτο ὑπὸ τῶν ἐξόχων συγχρόνων, ἔξοχος τὴν παιδείαν, (was regarded by very eminent men as a superior woman), μὴ διακρίνουσα τὴν ὀνομαστικὴν ἀπὸ τῆς γενικῆς, καὶ τὸ ἐνεργητικὸν ἀπὸ τοῦ παθητικοῦ ῥήματος, ἔγραφε· «Τὸ βιβλίον τοῦτο ἐδόθη ὁ βασιλεὺς καὶ ἐγὼ ὅτε ἐστέφθημεν.» (This book was given the King and I at our crownation. Marie R.) [3]).

Εἰς τὴν μαρτυρίαν ταύτην τοῦ Macaulay περὶ τῆς οἰκτρᾶς καταστάσεως τῆς ἀγγλικῆς κοινωνίας, ἐπιτρέψατέ μοι, κύριοι, νὰ προσθέσω καὶ ἑτέραν νεώτατα συμβάντα ἐκτραγῳδοῦσαν, ἐπίσης μὲν ἀξιόπιστον, μέγιστον δ' ἔχουσαν τὸ κῦρος. Πρὸ 42 ἐτῶν, ἤτοι τὸν Ἰανουάριον τοῦ 1829 ὁ δοὺξ Οὐέλιγκτων ἔλεγεν ἀπὸ τοῦ βουλευτικοῦ βήματος ταῦτα, ἅ τινα μεταφράζω κατὰ γράμμα ἐκ τῶν ἐπισήμων πρα-

τῆς ἐνάρξεως τὸ ἀκροατήριον, ὅτι τῶν ῥηθησομένων τινὰ ἐδημοσιεύθησαν πρὸ πολλῶν ἐτῶν παρ' αὐτοῦ. Σ. Π.

[1]) The History of England, etc., by Thomas B. Macaulay. Vol. I. Chap. III.

[1]) Offering rude caresses to pretty women. Αὐτ. σελ. 336.

[2]) Αὐτ. σελ. 267.

[3]) Αὐτ. σελ. 367.

κτικῶν· «Πολλοὶ ἐξ ὑμῶν, κύριοι, ἐνθυμοῦνται τί συνέβαινε πρὸ ὀλίγων ἐτῶν κατὰ τὰς λεωφόρους πέριξ τῆς μητροπόλεως ταύτης· σπανίως ὄχημα κατώρθου νὰ διαβῇ χωρὶς νὰ ληστευθῇ· καὶ πολλάκις οἱ ὁδοιπόροι ἠναγκάζοντο νὰ συγκροτῶσι μάχας πρὸς τοὺς λῃστὰς, οἵτινες ἐμόλυνον τὰς δημοσίας ὁδοὺς [1]).»

Τῆς βοηθείας τῶν τοιούτων λεπτομερειῶν ἀνάγκην ἔχει πρὸ πάσης ἄλλης ἡ ἱστορία τοῦ ἡμετέρου ἔθνους, διότι ἂν δὲν λανθάνωμαι (καὶ νομίζω ὅτι δὲν λανθάνομαι), οὐδὲν ἕτερον ὥρμησε μετὰ τοσαύτης σπουδῆς πρὸς τὸν νεώτερον πολιτισμόν. Ἐνῷ ἐν τῇ Ἀγγλίᾳ, ὡς εἴδομεν, καί τοι πλησιέστατα κειμένῃ τῆς φωτοβόλου Γαλλίας, ἡ ἐξημέρωσις τῶν ἠθῶν ἐγένετο μετ' ἀπιστεύτου βραδύτητος, ἐν τῇ Ἑλλάδι ἡ πρόοδος προέβη πολὺ ταχύτερον. Πρόοδον δὲ λέγων δὲν ἐννοῶ τὴν πολιτικὴν, διότι περὶ αὐτῆς οὐδεὶς λόγος ἐνταῦθα, ἀλλὰ τὴν τῆς κοινωνίας ἀνεξάρτητον συνήθως ἐκείνης· διότι, ὡς δὲν ἀγνοεῖτε, ἡ πολιτεία καὶ ἡ κοινωνία ἵνα προκόψωσι δὲν εἶναι ἀπαραίτητον νὰ συμβαδίζωσιν· ὅθεν καὶ πολλάκις εἴδομεν τὴν μὲν πρώτην πατοῦσαν σκολιωτάτην ὁδὸν, τὴν δ' ἑτέραν ἔχουσαν τὴν πορείαν εὔρυθμον καὶ ὁμαλήν. «Καθὼς πᾶσα πειραματικὴ ἐπιστήμη, λέγει ὁ αὐτὸς Ἄγγλος συγγραφεὺς, τείνει πρὸς τὴν τελειοποίησιν, οὕτω καὶ ὁ ἄνθρωπος ἔχει ἔμφυτον τὴν ἐπιθυμίαν τῆς ἰδίας αὐτοῦ βελτιώσεως. Διὸ πολλάκις αἱ δύο αὗται ἀρχαὶ, καὶ ὑπὸ μεγίστων δημοσίων συμφορῶν, καὶ ὑπὸ πονηρῶν θεσμῶν καταπολεμηθεῖσαι, ἤρκεσαν νὰ προάξωσιν ἐν τάχει τὸν πολιτισμόν. Οὐδὲ τὰ δεινότατα τῶν δυστυχημάτων, οὐδ' ἡ χειρίστη τῶν κυβερνήσεων ἰσχύουσι νὰ ἐκφαυλίσωσιν ἓν ἔθνος, ὅσον ἰσχύουσι ν' ἀναδείξωσιν αὐτὸ εὔδαιμον ἡ σταθερὰ πρόοδος τῶν φυσικῶν ἐπιστημῶν καὶ οἱ ἀνένδοτοι ἀγῶνες ἑκάστου χάριν βελτιώσεως τῆς ἰδίας καταστάσεως. Καὶ πολλάκις παρετηρήθη ὅτι σπατάλαι, βαρεῖς φόροι, παράλογοι τῆς ἐμπορίας περιορισμοὶ, διεφθαρμένα δικαστήρια, ἐλέθριοι πόλεμοι, συνωμοσίαι, διωγμοὶ, πυρκαϊαὶ, κατακλυσμοὶ, δὲν κατέστρεψαν τὰς περιουσίας μετὰ τῆς αὐτῆς ταχύτητος μεθ' ἧς κατεσκευάσθησαν» [2]).

Οὐδὲν λοιπὸν ἔθνος ἠσπάσθη κατ' ἐμὴν γνώμην τοσούτῳ προθύμως τὸν πολιτισμὸν ὅσῳ τὸ ἑλληνικόν. Ἴσως τις ἀγνοῶν τὴν πρὸ ὀλίγων ἐτῶν κατάστασιν τῆς κοινωνίας, ἄπειρος δὲ καὶ τῆς ἀνθρωπίνης φύσεως ἢ καὶ πικρόχολος ἀσκητὴς, ἀρνεῖται τὴν τοιαύτην ἀλλοίωσιν ἢ καὶ κακίζει αὐτὴν ὡς γενομένην ἄνευ διακρίσεως. Μὴ λησμονῶμεν ὅμως ὅτι τοιαύτη ἐν γένει ἡ τοῦ ἀνθρώπου ῥοπὴ· φύσει ἀγαπῶμεν νὰ μιμώμεθα τὰ εὐκολώτερα, διότι καὶ ἀρεστότερα, ὁσάκις μάλιστα ὑπογραμμὸν ἔχωμεν ἔθνη μεγάλα ἐπὶ τῆς κορυφῆς τοῦ πολιτισμοῦ καθήμενα. Τὰς Ἀθήνας ἐμιμήθησαν αἱ λοιπαὶ τῆς ἀρχαιότητος πολιτεῖαι, καὶ αἱ Ἀθῆναι δὲν ἐφάνησαν μέχρι τέλους ἀδιάφοροι πρὸς τὰ τῆς Ῥώμης. Καὶ σημειωτέον ὅτι δὲν ὑπῆρχον τότε τύπος καὶ ἀτμὸς, οἱ δύο οὗτοι εὐρύτατοι ὀχετοὶ, δι' ὧν εἰσβάλλει ἀκάθεκτος καὶ πολυρρᾴγης εἰς τὰς κοινωνίας τῶν ξένων ἰδεῶν, ἐθίμων καὶ ἠθῶν ὁ χείμαρρος.

Ἐμακρηγόρησα, κύριοι, ἐπίτηδες προοιμιάζων, διότι, ὡς ἤκουσα, ἀνέστησάν τινες ἐπ' ἐσχάτων ἰσχυριζόμενοι ὅτι οὐδὲν ἐκερδήσαμεν ἀναγεννηθέντες· ἀλλ' οἱ τὰ παράβολα ταῦτα πρεσβεύοντες δὲν ἠρεύνησαν, φαίνεται, τί ἦτο πρὸ μικροῦ, ἐπὶ τῆς δουλείας, ἥ τε στενὴ αὕτη γωνία τῆς ἐλευθερωθείσης Ἑλλάδος καὶ πᾶσα ἡ Ἀνατολὴ, καὶ ὁποῖαι ἐγένοντο ἐντὸς ὀλιγίστων ἐτῶν. Ἐκερδήσαμεν, κύριοι, ἐὰν ἀρνῆσθε τὴν ἐπὶ τὰ κρείττω ἀλλοίωσιν τοῦ ἰδιωτικοῦ βίου, καὶ αὐτοῦ ἔτι τοῦ πολιτικοῦ μεθ' ὅλας αὐτοῦ τὰς παρεκτροπὰς, ἐὰν δὲν θέλετε νὰ ὁμολογήσετε τὴν ἐπίδοσιν τῆς παιδείας, τῆς ἐπιστήμης καὶ αὐτῶν τῶν τεχνῶν, ἐὰν τὴν ἀνάπτυξιν τῆς ἐμπορίας, τῆς ναυτιλίας καὶ τῆς γεωργίας, ἐὰν τὴν αὔξησιν τοῦ πλούτου δὲν θεωρῆτε ἰσχυρότατα θεμέλια τῶν κοινωνιῶν, ἐκερδήσαμεν, λέγω, τὰς κεφαλὰς καὶ τοὺς καρποὺς τῶν κόπων ἡμῶν. Τοιαύτη καὶ τοσαύτη ἡ ἰσχὺς καὶ ἡ ἀκαταγώνιστος ἐπιῤῥοὴ τοῦ ὑπὲρ ἐλευθερίας ἡμετέρου ἀγῶνος, οὗ τινος ἔρχομαι νὰ διηγηθῶ μικρὸν ἐπεισόδιον.

Κατὰ τὰ δύο πρῶτα ἔτη τοῦ ἀγῶνος τούτου ἡ ὁμόνοια τῶν Ἑλλήνων ἐξετέλεσε πολλὰ καὶ μεγάλα, ὥστε μόνον τῶν δύο τούτων ἐτῶν ἡ ἱστορία ἤρκει νὰ δοξάσῃ τὸ ἔθνος· μετ' αὐτὰ ὅμως τὴν ὁμόνοιαν διεδέχθη δυστυχῶς ἡ διχόνοια, ἧς ἕνεκα ἐγεννήθησαν ἐμφύλιοι στάσεις καὶ ταραχαὶ, ἀπολήξασαι εἰς διχασμὸν τοῦ ἔθνους τὸ 1827 ἔτος, ὅτε ἔμελλε νὰ συγκροτηθῇ ἡ Γ' ἐθνικὴ συνέλευσις. Ἡ μὲν Κυβέρνησις, ἑδρεύουσα ἐν Αἰγίνῃ, ἀπῄτησε νὰ συνέλθωσιν ἐκεῖ οἱ πληρεξούσιοι, οἱ δὲ ἀντίπαλοι αὐτῆς, συναθροισθέντες ἐν Ἐρμιόνῃ, ἤρξαντο καὶ νὰ ἐργάζωνται. Ἀλλ' ὅτε οἱ ἀντιπρόσωποι τῶν τριῶν ναυτικῶν νήσων, μέγα τότε δυναμένων, ἐτάχθησαν μετὰ τῶν ἐν Ἐρμιόνῃ, οἱ ἐν Αἰγίνῃ ἠναγκάσθησαν νὰ ὑποκύψωσιν, ὁρισθέντος τρίτου τόπου συνελεύσεως πρὸς παραμυθίαν τῆς φιλοτιμίας τῶν ἡττηθέντων. Μετέβησαν λοιπὸν πάντες εἰς Τροιζῆνα, καὶ τὴν 19 Μαρτίου ἤρξαντο αἱ συνεδριάσεις.

[1]) «Many of your lordships must recollect wat used to take place on the high roads in the neighbourhood of this metropolis some years ago. Scarcely a carriage could pass without being robbed; and frequently the passengers were obliged to fight with, and give battle to, the higwaymen who infested the roads.» Miror of Parliament 1829, p. 2050.

[2]) Macaulay. The History, κλ. σελ. 260.

Ἡ περιοχὴ ἐν ᾗ συνεκροτοῦντο αὗται, ὁ τρόπος καθ' ὃν ἐγίνοντο αἱ συσκέψεις καὶ αἱ ἀγορεύσεις, ἡ διεξαγωγὴ τῶν γραφικῶν ἐργασιῶν, πάντα ταῦτα φαίνονταί μοι ἄξια ἀναμνήσεως· διότι ὅσοι ἐξ ὑμῶν εἶδον τὴν Ἑλλάδα μετὰ τὸ 1833 ἔτος, ἀδυνατοῦσι νὰ φαντασθῶσι τὰς θλίψεις, τὰς κακουχίας, τὰς στερήσεις πρὸς ἃς ἐπάλαιον οἱ ἀγωνιζόμενοι. Πολλάκις ἂν ἡ πίστις δὲν ὑπεστήριζε τὰς δυνάμεις, ἂν ἡ ἐλπὶς δὲν ἐχρησίμευεν ἀντὶ ἄρτου καὶ στέγης, ἂν ὁ ἔρως τῆς πατρίδος δὲν ἐθέρμαινεν αὐτοὺς γυμνητεύοντας ἐν ὥρᾳ χειμῶνος, ἢ δὲν προεφύλαττε περιπλανωμένους ἀσκεπεῖς ἐν ὥρᾳ καύσωνος, πολλάκις λέγω θὰ ἐφθόνουν τὸν θάνατον τῶν πρὸ αὐτῶν μαρτυρησάντων.

Καὶ ἐνόσῳ μὲν διετρίβομεν ἐν Ἑρμιόνῃ, αἱ συνεδριάσεις συνεκροτοῦντο ἐντὸς προμήκους αἰθούσης, ὅπου ἐκαθήμεθα ἀναμὶξ διεσταυρωμένους ἔχοντες τοὺς πόδας. Οἱ ῥήτορες, ὁσάκις ἤθελον ν' ἀγορεύσωσι, στηρίζοντες ὁλόκληρον τὴν προτομὴν εἴτε πλαγίως ἐπὶ τῆς μιᾶς ἢ τῆς ἄλλης χειρὸς, εἴτε κατέμπροσθεν καὶ ἐπὶ τῶν δύο, ἠγωνίζοντο πνευστιῶντες, ἂν μάλιστα ἦσαν γέροντες ἢ πολύσαρκοι, ν' ἀνεγερθῶσιν ἐπὶ τῶν ποδῶν, οἵ τινες ναρκούμενοι συνήθως ἐκ τῆς χαμαιζήλου ἐκείνης κατακλίσεως, ἀνέπτυσσον περιέργως καὶ ζωηρότατα καθίστων τὰ ῥητορικὰ σχήματα τοῦ προσώπου αὐτῶν. Μακάριοι τότε ὅσοι εὑρίσκοντο παρὰ τὸν τοῖχον, ἢ ὅσοι προνοητικώτεροι ἔφερον *μαγγούρας!* Μεταξὺ τῶν τελευταίων τούτων διεκρίνετό τις Βασίλειος Μπαρλᾶς, καὶ διεκρίνετο οὐ μόνον ἐπὶ προνοίᾳ μαγγουρικῇ, ἀλλὰ καὶ ἐπὶ πολυχεύμονι νείλῳ εὐγλωττίας. Ὁ Βασίλειος αὐτὸς, Ἡρακλῆς τὸ ἀνάστημα καὶ Στέντωρ τὴν φωνὴν, ἤρχετο πάντοτε ἐφόδιον ἔχων ῥάβδον ποιμαντικὴν εὐπαγῆ ἀναβαίνουσαν μέχρι πώγωνος, ἐφ' ἧς στηρίζων ἀμφοτέρους τοὺς βραχίονας διέχεεν ὡς ἀπὸ βήματος ὑψηλοῦ τὰ χρυσᾶ νάματα τῆς ῥητορείας αὐτοῦ.

Ἀλλ' ἐν Τροιζῆνι, ὅπου τὸ στῖφος τῶν διπλασίων καὶ τριπλασίων πληρεξουσίων ἀπετέλει ὁλόκληρον στρατιωτικὸν σύνταγμα, περιέχον καὶ στρατηγοὺς, καὶ συνταγματάρχας, καὶ χιλιάρχους, καὶ λοχαγοὺς μαχομένους, οὐχὶ πρὸς τὸν μαχαίρᾳ καὶ πυρὶ ἐρημοῦντα τὴν Πελοπόννησον Ἰβραΐμην, ἢ πρὸς τὸν ἀπειλοῦντα τὴν κλεινὴν ἀκρόπολιν Κιουταχῆν, ἀλλὰ πρὸς ἀλλήλους, ποῦ αἴθουσα χωρητικὴ τοσούτου ἀρειμανίου πλήθους; Τὴν εὐρυχωροτέραν οἰκίαν τοῦ χωριδίου κατῴκει ὁ πρόεδρος τῆς συνελεύσεως, καὶ αὐτὴν, ὁλόκληρον ἴσως, ἐδύνατο νὰ περιλάβῃ τὸ ἥμισυ τῆς αἰθούσης ἐν ᾗ τὴν ὥραν ταύτην συνδιαλεγόμεθα. Ἀπεφασίσθη λοιπὸν νὰ μετασκευασθῇ εἰς χῶρον συνεδριάσεων κῆπός τις παρακείμενος.

Ἴσως νομίζετε, κύριοι, ὅτι διὰ τὴν μετασκευὴν ταύτην ἐγένετο χρεία νὰ συνεννοηθῶσι τὰ ὑπουργεῖα τῶν στρατιωτικῶν, τῶν οἰκονομικῶν καὶ τῶν ἐσωτερικῶν, ν' ἀνταλλαγῶσιν ἔγγραφα, νὰ ὀνομασθῶσιν ἐπιτροπαὶ ἐξ ἀρχιτεκτόνων καὶ μηχανικῶν, νὰ συνταχθῶσι σχέδια καὶ προϋπολογισμοὶ καὶ νὰ ἐκδοθῶσιν ἐντάλματα· τοιαύτη ὅμως ἐνέργεια ἦτο ἄγνωστος τοὺς χρόνους ἐκείνους. Καὶ ἡ ἀντιβασιλεία δὲ, ἣν τινες κατακρίνουσιν ὡς θεμελιώσασαν τὴν σημερινὴν γραφειοκρατίαν, εἶχεν ἀπαγορεύσει διὰ διατάγματος τὴν κακωτικὴν ταύτην καὶ ἐπιζήμιον ἀδολεσχίαν. Ὀλίγαι δοκοὶ μετακομισθεῖσαι ὑπὸ στρατιωτῶν, ἐχρησίμευσαν ἀντὶ ἑδρῶν εἰς τοὺς λογάδας τοῦ ἔθνους. Ἰδοὺ δὲ καὶ τῆς αἰθούσης ἡ ὅλη διάταξις.

Αἱ δοκοὶ τεθεῖσαι τετραγώνως ὅπως ἐφάπτεται κατὰ τὰς ἄκρας ἡ μία τῆς ἄλλης, ἐσχημάτιζον περιοχὴν, πρὸς τὸ κέντρον σχεδὸν τῆς ὁποίας ἀνυψοῦτο εὐρύκλαδος καὶ χλοερὰ λειμωνία. Ὁ πρόεδρος, καθήμενος ἐπὶ θρανίου ἀγροίκως κατεσκευασμένου, ἐστήριζε τὴν ῥάχιν ἐπὶ τοῦ κορμοῦ τῆς λειμωνίας ταύτης, ἧς οἱ εὐθαλεῖς κλῶνες, ἐξαπλούμενοι ὑπὲρ τὴν κεφαλὴν αὐτοῦ, ἐπεῖχον τόπον πλατείας καὶ εὐώδους σκιάδος, ὡραιοτέρας καὶ τῶν οὐρανῶν τῶν βασιλικῶν θρόνων. Μικρὰ τράπεζα, ἀγροίκως ἐπίσης ξυλουργηθεῖσα, ἔκειτο ἐνώπιον τοῦ προέδρου, καὶ ἐπ' αὐτῆς ἔλαμπεν ὁ κώδων τῆς εὐταξίας, ἣν ὅμως σπανίως παρεισῆγεν εἰς τὸ δυσήνιον ἐκεῖνο πλῆθος. Ἐκ δεξιῶν τοῦ προέδρου ἐκάθητο κατὰ γῆς διπλοπόδης ὁ γραμματεὺς τῆς συνελεύσεως ἀναδιφῶν καὶ μελαίνων χαρτία, ἐνῷ ἐξ εὐωνύμων ἱστάμενος ὄρθιος ἕτερος γραμματεὺς, ἀνεγίνωσκε τὰ πρακτικὰ, τὰς ἀναφορὰς καὶ εἴ τι ἄλλο ἔγγραφον.

Πρὸς τὴν δεξιὰν τοῦ προέδρου, βήματά τινα μακρὰν αὐτοῦ, ἔθαλλε καὶ ἑτέρα λειμωνία, δισχιδῆ ἔχουσα τὸν κορμὸν, εἰς ὃν ἀναπηδῶν καὶ καθήμενος ὁ γέρων Κολοκοτρώνης, τὸ μέτωπον ἔχων ὑψωμένον καὶ σύνοφρυ, τὸ ἦθος ἄκακον, τὴν φωνὴν βροντῶδη, ἀλλὰ σχεδὸν πάντοτε ἀόργητον καὶ τοὺς πόδας παλιμπλανεῖς, ἐπώπτευεν ὡς ἄλλος Ξέρξης, οὐχὶ τὴν μάχην τῆς Σαλαμῖνος, ἀλλὰ τὴν ματαιόσπουδον τῆς Τροιζῆνος λογομαχίαν.

Περὶ τὰς τέσσαρας πλευρὰς, ἐντὸς δάσους λειμωνιῶν, ὁμοιάζοντος πρὸς τὸ ἱερὸν ἄλσος, ὅπου ὁ νομοθέτης τῶν Ῥωμαίων συνδιητᾶτο τῇ Ὑγείᾳ δαίμονι, ἐπάνω τῶν δοκῶν περὶ ὧν ὡμιλήσαμεν, ἐκάθηντο οἱ πληρεξούσιοι, παντοειδὲς ἔνδυμα φέροντες, καὶ φουστανέλλας, καὶ ῥάσα, καὶ φραγγικὰ, καὶ κάνδεις ἀσιατικοὺς, καὶ βράκους, καὶ ἀρνακίδας ἢ καπότας, εἰς τὰς παρυφὰς τῶν ὁποίων ἐγκατεβίουν σμήνη ἀναιμάκτων ζωϋφίων, τῶν ἀπαραχαράκτων τούτων ἐμβλημάτων τοῦ ἑλληνισμοῦ δι' ὅλου τοῦ ἀγῶνος. Οἱ μὲν, κατηφεῖς καὶ σιγηλοὶ, ἀνεμέτρουν τὰ σφαιρία τῶν κομβολογίων αὐτῶν, ἀναμετροῦντες ἴσως κατὰ διάνοιαν τὰς συμφορὰς τῆς πατρίδος, οἱ δὲ, συνδιαλεγόμενοι ἐντόνως, ἐπελαμβάνοντο καὶ νομοθετικῶν, καὶ διοικητικῶν, καὶ στρατιωτικῶν ζητημάτων, ὡς εἰ ἔζων μεταξὺ πολιτείας γαληνιώσης, ἢ ὡς μὴ κατέκλυζεν ὁ ἐχθρὸς τὴν Ἑλλάδα, καὶ ἄλλοι, λίαν εὐάριθμοι, σείοντες τὴν κεφαλὴν, ἐμαρτύρουν ὅτι ὑπὲρ πᾶν ἄλλο ἠσθάνοντο τὸν ἐπικείμενον κίνδυνον, καὶ ἔσπευδον τὸ τέλος τῶν ἀκαίρων καὶ ἐθνοβλαβῶν συζητήσεων.

Πέρα τοῦ βουλευτικοῦ περιβόλου, πρὸς τὸ στενὸν καὶ χθαμαλὸν θυρίδιον δι' οὗ καὶ οἱ βραχύτεροι εἰσήρχοντο διχοτομοῦντες τὸ σῶμα, ἀκροαταί τινες ὄρθιοι, ἐνέκρινον ἢ κατέκρινον ἐν σιωπῇ τὰ λεγόμενα, περὶ δὲ τὸ φράγμα τοῦ κήπου οἱ στρατιῶται τοῦ φρουράρχου τῆς συνελεύσεως Νικηταρᾶ, προεστάτευον τοὺς πατέρας τοῦ ἔθνους. Τῶν στρατιωτῶν τούτων ἡ ἀποδοκιμασία ἢ ἡ ἔγκρισις ἐγίνετο ἐμφαντικώτερον· καί ποτε ἀγορεύσαντος τοῦ διδασκάλου Γενναδίου κατὰ τῶν τίτλων, καὶ εἰπόντος εὐτραπέλως ὅτι οὔτε ὁ Μαυροκορδάτος, οὔτε ὁ Κουντουριώτης, οὔτε ὁ Κωλέττης, οὔτε ὁ Ζαΐμης, οὐδ' οἱ ἄλλοι προὔχοντες ἦσαν πυγολαμπίδες (χάριν σεμνότητος δὲν ἐπαναλαμβάνω τὰς λέξεις τοῦ ῥήτορος) ἵνα ὀνομάζωνται ἐκλαμπρότατοι, οἱ στρατιῶται ἐπευφήμησαν, καὶ μετὰ τὴν ἀπόλυσιν τῆς συνεδριάσεως ἡμιλλῶντο τίς νὰ προσφέρῃ καφὲν εἰς τὸν ἀδυσώπητον ἐκεῖνον δημοκράτην.

Καὶ μεταξὺ τῶν ἀκροατῶν μία μόνη γυνὴ, ἡ ἀντιστράτηγος Μαντὼ, φοροῦσα μέλαινα ἐσθῆτα χρυσοπάρυφον καὶ πῖλον εὐρωπαϊκὸν, οὐχὶ βεβαίως τοῦ τελευταίου τῶν Παρισίων συρμοῦ, καὶ διὰ νευμάτων αἰτουμένη τὴν ἀνάγνωσιν τῆς οὐδέποτε ἀναγνωσθείσης κατὰ Ὑψηλάντου ἀναφορᾶς αὐτῆς, ἐφαίνετο προοιωνιζομένη τὸν χρόνον, καθ' ὃν οἱ κοινωνικοὶ τῆς Δύσεως θεσμοὶ, ἔμελλε νὰ κατισχύσωσι τῆς ἀπειροκάλου αὐστηρότητος τῆς Ἀσίας.

Τοιαύτη, κύριοι, ἐν συνόψει ἡ φυσιογνωμία τοῦ αὐτοσχεδίου βουλευτηρίου. Ἐκεῖ, ὑπὸ τοὺς ἀειθαλεῖς καὶ ἀρωματικοὺς κλάδους, οἵ τινες οὔτε τοῦ ἡλίου τὰς φλογερὰς ἀκτῖνας, οὔτε τῶν νεφῶν τοὺς ψυχροὺς σταλαγμοὺς ἴσχυον ν' ἀντικρούσωσιν, ἐκεῖ, ἐπὶ τῆς ἀγροίκου ἐκείνης τραπέζης ὡρκίσθησαν καὶ ὁ Κόχραν καὶ ὁ Τσῶρτς, τοὺς ὁποίους δακρύοντες ὑπεδέχθημεν ὡς σωτῆρας, ἐκεῖ ὑπεγράφη τὸ ψήφισμα δι' οὗ ἀνηγορεύθη κυβερνήτης τῆς Ἑλλάδος ὁ Καποδίστριας, καὶ ἐκεῖθεν καταβάντες ἀθρόοι καὶ κατηφεῖς εἰς τὴν ἀπέναντι τοῦ Πόρου ἀκτὴν, προεπέμψαμεν τοῦ Καραϊσκάκη τὴν σκιὰν, καὶ προεπέμψαμεν κοπτόμενοι ἐνῷ ἔῤῥαινε διὰ δακρύων θαλερῶν τὸν πεσόντα ὁ εὐφραδὴς ῥήτωρ τοῦ ἀγῶνος [1]), διότι μετ' αὐτοῦ ἐβλέπομεν συναποθνήσκουσαν καὶ τῆς Ἑλλάδος τὴν ἐλευθερίαν!

Ἀλλ' ἴδωμεν καὶ πῶς ἐγίνοντο αἱ συζητήσεις.

Πρόεδρος τῆς Συνελεύσεως εἶχεν ἐκλεχθῆ ἀπὸ τῆς Ἑρμιόνης ἔτι ὁ Γ. Σισίνης, ἐκ τῶν ἐγκρίτων ἢ μᾶλλον ὁ ἐγκριτώτερος τῶν προεστώτων τῆς Ἠλείας. Μετερχόμενος πρὸ τοῦ ἀγῶνος τὸν ἰατρὸν, καὶ ἕνεκα τούτου παρατριβεὶς μετὰ μεγάλων τε καὶ μικρῶν, ἀπέβαλε τὸν τύφον δι' οὗ διεκρίνοντο οἱ δοῦλοι *κοτζαμπασίδες*, καὶ ἐφέρετο πρὸς πάντας προσηνῶς. Ἠγάπα τοὺς λογίους, συνδιελέγετο ἀσμένως μετ' αὐτῶν, καὶ ἠκροᾶτο μετὰ προσοχῆς· διότι, εἰ καὶ προβεβηκὼς τὴν ἡλικίαν, ἔσωζε πολλὴν ζωηρότητα πνεύματος. Εἶχε δὲ τὸ ἀνάστημα μικρὸν, τοὺς ὀφθαλμοὺς ἐμπύρους καὶ περιπλανεῖς, καὶ τὸ ὑπ' αὐτοὺς πρόσωπον ἐσχημάτιζεν ἡμισέληνον, ἧς τὰς μὲν δύο ἄκρας ἀπετέλουν ἡ ῥὶς καὶ ὁ πώγων, τὸ δὲ κέντρον τὸ νωδὸν στόμα. Ἐρχόμενος δρομαίως εἰς τὸν τόπον τῶν συνεδριάσεων, ἐκάθητο πάραυτα ἐπὶ τῆς ἕδρας, καὶ ἀναλαμβάνων τὸν κώδωνα ἔδιδε τὸ σημεῖον τῆς ἐνάρξεως. Καὶ εὐθὺς ἀνεγινώσκοντο τὰ πρακτικὰ, ἅ τινα ἐγράφοντο συνοπτικώτατα.

Αἱ συζητήσεις ἐγίνοντο ἀτάκτως, διότι μὴ ὑπάρχοντος βήματος, οἱ μὲν ἠγόρευον συγχρόνως, οἱ δὲ ἀπετείνοντο οὐχὶ πρὸς τὸν πρόεδρον ἀλλὰ πρὸς ἀλλήλους καὶ συνίστων διάλογον, καὶ ἄλλοι, ἀντιποιούμενοι προεδρικῶν καθηκόντων, ἐπέπληττον καὶ ἐπέταττον σιωπὴν καὶ ἀνεκραύγαζον νὰ σημανθῇ ὁ κώδων. Καὶ ὅτε ἤκμαζεν ἡ συμπλοκὴ, ὁ πρόεδρος ἐξαπτόμενος ἀνήρπαζε τὸν κώδωνα διὰ τῆς δεξιᾶς καὶ ἐκροτάλει αὐτὸν ἀκατάσχετος, καὶ ὡς καταῤῥάκται ἐξήρχοντο ἐκ τῶν ἰσχνῶν αὐτοῦ χειλέων προστάγματα δυσδιάκριτα, ἐνῷ διὰ τῆς ἑτέρας ἔδιδε πρὸς τὸν ἐξ ἀριστερῶν γραμματέα τὸ προστυχὸν ἔγγραφον, καὶ γρονθοκοπῶν λάβρος τὸ στῆθος τούτου διέταττε ν' ἀναγνώσῃ βροντοφώνως, ὅπως διὰ τῆς φωνῆς καταβάλῃ τὸν θόρυβον.

Τότε δὴ τότε ἐξεῤῥήγνυτο δίκην κεραυνοῦ ἡ φωνὴ τοῦ Στέντορος Μπαρλᾶ. Πάντα ἦσαν ἔκτακτα ἐν τῷ ἀνθρώπῳ ἐκείνῳ· καὶ ἀνάστημα, καὶ φωνὴ καὶ μακρόθριξ μύσταξ, καὶ μυώδεις βραχίονες, καὶ μακροσκελεῖς πόδες, καὶ ἀδολεσχία, καὶ σκαιότης, καὶ ἀμάθεια.

Τὰ πρακτικὰ, ὡς εἶπον, ἐγράφοντο κεφαλαιωδῶς, συνετάττοντο δὲ ἐκ μνήμης ὑπὸ τοῦ πρώτου γραμματέως τῆς συνελεύσεως ἐν τῷ γραφείῳ, ὅ περ ἐχρησίμευεν αὐτῷ καὶ ἀντὶ κατοικίας. Ὁ γραμματεὺς οὗτος, πένης ὡς καὶ οἱ λοιποὶ, κλίνην ἅμα δὲ καὶ σκίμποδα εἶχε τάπητα πολύθυρον καὶ πενιχρόν. Ἐξεγειρόμενος τὸ πρωὶ ἐφόρει τὸν αἰγότριχα ἐπενδύτην, ὅς τις ἕως πρὸ μικροῦ ἐχρησίμευεν αὐτῷ ἀντὶ νυκτερινοῦ σκεπάσματος, καὶ ἀνάπτων σπιθαμιαίαν

[1]) Ὁ Σπυρίδων Τρικούπης.

καπνοσύριγγα, ῥοφῶν δὲ ἀντὶ καφὲ κυαθίσκον ῥακίου, μετεσκεύαζε τὸ ἓν τῶν γονάτων εἰς τράπεζαν, ἐφ' ἧς στηρίζων τὸν χάρτην συνέταττε τὰ πρακτικά. Δημοσιεύσας μετὰ ταῦτα ὑπομνήματα, ἐλησμόνησεν ὁ φιλόπατρις ἐκεῖνος ἀγωνιστής, ὅτι ἐὰν ὁ στρατηγικὸς τοῦ Κολοκοτρώνη νοῦς καὶ ἡ ἀτρόμητος σπάθη τοῦ Βότσαρη, ἐὰν ἡ ἀδάμαστος τοῦ Μιαούλη καρτερία καὶ ὁ πυρφόρος τοῦ Κανάρη δαυλὸς ἐκλέϊσαν τὸν ἀγῶνα, διωργάνωσαν ὅμως, διεμόρφωσαν καὶ παρέστησαν αὐτὸν ἐθνικὸν ἀντὶ κλεφτικοῦ οἷος ἐπιστεύετο ὑπὸ τῆς Δύσεως, καὶ καθηγίασαν συνδέσαντες μετὰ τῆς ἀθανάτου ἱστορίας τῶν προγόνων ἡμῶν, διὰ μὲν τῆς παιδείας, τῆς ἐμπειρίας καὶ τῆς συνέσεως ὁ Μαυροκορδάτος, ὁ Τρικούπης, ὁ Νέγρης, ὁ Κανέλος, ὁ Ζωγράφος καὶ ὁ λοιπὸς τῶν πολιτικῶν ἀνδρῶν καὶ τῶν λογίων ὅμιλος, διὰ δὲ τοῦ ὀνόματος καὶ τῆς ὑπὲρ αὐτῶν ὑπολήψεως ὁ Κουντουριώτης, ὁ Ζαΐμης, ὁ Δόντος, ὁ Κανακάρης καὶ ἕτεροι πρόκριτοι.

Ἡ ἐν Ἐρμιόνῃ γεννηθεῖσα καὶ ἐν Τροιζῆνι τελευτήσασα Συνέλευσις διήρκεσε τρεῖς μῆνας καὶ ἥμισυν, ἀπὸ τῆς 8 Ἰανουαρίου μέχρι τῆς 5 Μαΐου. Ὁ γέρων μάλιστα στρατάρχης τῆς Πελοποννήσου, σπεύδων ὑπὲρ τοὺς λοιποὺς τὴν συγκρότησιν αὐτῆς, εἶχε κατασκηνώσει ἐν Ἐρμιόνῃ ἀπὸ τῆς ἀρχῆς Νοεμβρίου τοῦ 1826 ἔτους. Βαρέως φέρων τὰ ἐκ τῆς ἀνταρσίας τραύματα, καὶ δυσχεραίνων περὶ τὰς κεφαλαιωτάτας πράξεις τῆς ἐν Ἐπιδαύρῳ συνελεύσεως, ἤρχετο, δὲν λέγω νὰ ἐκδικηθῇ, διότι φιλέκδικος δὲν ἦτο ὁ Κολοκοτρώνης, ἀλλὰ ν' ἀντιτάξῃ εἰς τὴν ἐπικρατήσασαν μὲν κατὰ τὰ τελευταῖα ἔτη, κατατριβεῖσαν δὲ καὶ μαρανθεῖσαν ἐπιῤῥοὴν, τὴν ἰδίαν. Ἤρχετο νὰ πατάξῃ ἐκείνην τὴν ὁποίαν ὠνόμαζεν ἀριττοκρατίαν, καὶ ν' ἀντικαταστήσῃ αὐτὴν διὰ τοῦ δημοκρατικοῦ στοιχείου. Καὶ ἐθριάμβευσε μὲν τὸ σχέδιον, ἐτελεσφόρησεν ὅμως;

Πεποίθησιν ἔχων ὅτι ὁ γέρων στρατάρχης ἦτο φιλόπατρις, πιστεύω ὅτι εὐμενῆ εἶχε καὶ τότε πρὸς τὴν πατρίδα τὴν προαίρεσιν. Ἀλλ' ἐπὶ πολιτικῶν συζητήσεων καὶ δημιουργίας πολιτευμάτων καὶ νόμων, ἡ φιλοπατρία, ἐὰν δὲν φωταγωγῆται καὶ ὑπὸ τῆς λαμπάδος τῆς ἐπιστήμης, τῆς δεξιότητος καὶ τῆς πολυπειρίας, οὐ μόνον ἀνεπαρκὴς, ἀλλὰ καὶ ἐπιβλαβὴς ἀποβαίνει. Τὴν ἀλήθειαν δὲ ταύτην οὐδ' αὐτὸς ἐδίσταζε νὰ ὁμολογῇ· διότι πολλάκις ἤκουσα αὐτοῦ λέγοντος καθὰ συνείθιζεν ἐν παραβολαῖς, ὅτι ἐὰν αὐτὸς καὶ ἄλλοι μετ' αὐτοῦ ἐφύτευσαν τὸ δένδρον τῆς ἐλευθερίας, ὡς ἀπαίδευτοι ὅμως εἶναι ἀνάξιοι καὶ νὰ καλλιεργήσωσιν αὐτό.

Καὶ ὅμως ἦτο θνητὸς φορῶν σάρκα· κατέστρεψε κυβέρνησιν ἐκπροσωπεύουσαν ὁπωσδήποτε τὴν τάξιν, τὴν παιδείαν καὶ τὴν ἐμβρίθειαν, καὶ ὑποκατέστησε, κατὰ τοὺς κρισιμωτάτους ἐκείνους χρόνους, ἄλλην, ἔστω καὶ προσωρινὴν, ἐκ τῶν τριῶν μελῶν τῆς ὁποίας τὸ μὲν, ὡς λέγει ὁ ἱστορήσας τὰ τῆς ἡμετέρας ἐπαναστάσεως φιλέλλην Γόρδων, ἐνέπηξε φάσγανον εἰς τὸ στῆθος ἐκείνου, ὑπὲρ τῆς ἐκλογῆς οὗ τινος εἶχε διαῤῥήξει τὰ ἱμάτια ἑαυτοῦ, τὸ δὲ ἀπέλαυεν ὑπολήψεως εἰς ἄκρον ἀμφιβόλου, καὶ τὸ τρίτον ἦτο ἴσως ὁ ἐντελέστερος βλὰξ τῆς Στερεᾶς Ἑλλάδος [1]).

Εἶπον, κύριοι, ὅτι τέσσαρες ὡς ἔγγιστα μῆνας διήρκεσεν ἡ Συνέλευσις, καὶ ὅμως δύο μόνον ἀξίας λόγου πράξεις ἐψήφισε· τὴν ἀναγόρευσιν τοῦ κυβερνήτου καὶ τὸν διορισμὸν τοῦ στολάρχου καὶ τοῦ στρατάρχου. Δὲν συμπεριλαμβάνω δὲ καὶ τὸ σύνταγμα, οὐ μόνον διότι συνετάχθη ὑπ' ἀνδρῶν ἀδοκίμων καὶ ἐπεκυρώθη κατεσπευσμένως ὑπ' ἄλλων ἀδοκιμωτέρων, ἀλλὰ καὶ διότι λακτισθὲν ὑπὸ τοῦ κυβερνήτου ὡς ἀπροσφυὲς ἢ μᾶλλον, «ὡς περιέχον ἁπάσας τὰς δημαγωγικὰς ἀρχὰς τῶν ἐπαναστατῶν τοῦ 1793 καὶ 1820 ἔτους,» ὡς ἔγραφε καθ' ὑπαγόρευσιν ἐκείνου ὁ πρεσβευτὴς τῆς Ῥωσσίας [2]), συνετέλεσε τότε μὲν εἰς ἐξάσκησιν τῆς γλώσσης ῥητόρων τινῶν τῆς συνελεύσεως καὶ τῶν παρεισάκτων εἰσηγητῶν, μετὰ τρία δὲ ἔτη εἰς τὴν ἀπαισίαν σύνταξιν τῶν κεραυνοβόλων ἄρθρων τοῦ Ὑδραίου *Ἀπόλλωνος*.

Ὠνόμασα τοὺς εἰσηγητὰς τοῦ συντάγματος παρεισάκτους, ἀλλὰ μόνη ἡ λέξις δὲν ἐξηγεῖ τὸ πρᾶγμα. Ἡ ἐπικρατοῦσα ἐν τῇ συνελεύσει ἐπιῤῥοὴ ἤθελεν ἀφεύκτως σύνταγμα· τὸ σύνταγμα ὅμως εἶχεν ἀνάγκην συντακτῶν. Ναὶ μὲν, ὑπῆρχέ τις ἐκ Λεβαδείας πληρεξούσιος, ἀδαὴς ὡς εἰπεῖν καὶ τῆς ἀλβανικῆς, ὅς τις ἐξωγκωμένα ἔχων τὰ θυλάκια δι' ἐκτεταμένων σχεδίων πολιτευμάτων, στρατιωτικῶν τε κανονισμῶν καὶ διοικητικῶν διατάξεων, ἐπεδείκνυε δεκάκις καθ' ἑκάστην συνεδρίασιν τὰ πλουσιοπάροχα ταῦτα χρυσωρυχεῖα· ἀλλ' ἡ συνέλευσις ἤθελεν ἐπιτροπὴν περιέχουσαν πάσας τὰς ἱκανότητας, ὡς γνωστὸν δὲ αἱ ἱκανότητες πρὸ πέντε καὶ τεσσαράκοντα ἐτῶν δὲν ἐπλημμύριζον τὴν Ἑλλάδα, οὐδὲ συγκατένευον αἱ ὑπάρχουσαι νὰ γλωσσοκοπῶσι περὶ θεωριῶν ὑπὸ τὴν ἀνηλεῆ σπάθην τοῦ Αἰγυπτίου. Ὅθεν διορίσασα ἐκ τῶν σπλάγχνων αὐτῆς τοὺς πλέον πεπαιδευμένους, προσέλαβε καὶ τοὺς λογιωτέρους τῶν παρεπιδημούντων ἀκροατῶν, τόσῳ μᾶλλον ἀναγκαίους, ὅσῳ τὰ ἐμπειρότερα τῶν μελῶν τῆς ἐπιτροπῆς, οἷοι Τρικούπης καὶ Ζωγράφος, εἶχον παραιτηθῆ «πεισθέντες, ὡς ἔγραψαν, μετὰ ἱκανὴν ἐξέτασιν ὅτι εἶναι ἀδύνατον εἰς κάθε φρόνιμον καὶ εἰλικρινῆ πολίτην νὰ συντάξῃ ἐντὸς ὀλίγων ἡμερῶν σύνταγμα πολυχρονίου διαρκείας.»

[1]) History of the Greek revolution, by Thomas Gordon. Vol. II. p. 366.

[2]) Ἐπιστ. πρὸς τὸν Κόμ. Νεσελρὸδ τῇ 2|14 Δεκεμβρ. 1828 ἐκ Πόρου.

Καὶ σήμερον ἀνακαλῶ μετὰ πόθου εἰς τὴν μνήμην μου τοὺς τρεῖς ἐκείνους εἰσηγητὰς, τῶν ὁποίων τὴν κόνιν καλύπτει ἀπὸ πολλοῦ ψυχρὸν μάρμαρον. Ἔναυλον ἔχω εἰσέτι καὶ τὴν φιλοσκώμμονα ῥητορείαν τοῦ Κλονάρη, καὶ τὴν εὐμελῆ τοῦ Ν. Σκούφου φωνὴν, καὶ τὸν ἐπιστήμονα λόγον τοῦ Γρ. Σούτσου. Πειστικὴ ἦτο ἡ εὐγλωττία καὶ τῶν τριῶν, ἀλλὰ δὲν ἔπειθε πάντοτε τοὺς πληρεξουσίους· διότι τῷ καιρῷ ἐκείνῳ ὁ νομομαθὴς ἐθεωρεῖτο ὑπὸ τῶν ἀπογόνων τοῦ Σωκράτους, ὅπως ἐθεωρήθη οὗτος ὑπὸ τῶν κατηγόρων αὐτοῦ, ἱκανὸς δηλαδὴ τὴν ἥττω λόγον κρείττω ποιεῖν.

Μίαν τῶν ἡμερῶν συνέστη ῥαγδαιοτάτη ἔρις, ἂν ὁ κυβερνήτης ἔπρεπε νὰ κηρυχθῇ ἀνεύθυνος ἢ ὑπεύθυνος, ἤ, ὅπως τότε ἐλέγετο, ἀπαραβίαστος. Καὶ οἱ μὲν εἰσηγηταὶ καί τινες πληρεξούσιοι ὑπεστήριζον τὴν πρώτην δόξαν· οἱ πολλοὶ ὅμως φοβούμενοι μὴ ὁ κυβερνήτης κηρυττόμενος ἀνεύθυνος ἐκτραπῇ εἰς θεμιτὰ καὶ ἀθέμιτα, ἔκλινον πρὸς τὴν δευτέραν.

Εἰς μάτην οἱ τρεῖς νομομαθεῖς ἐκένωσαν ὁλόκληρον τὴν φαρέτραν τῶν συνταγματικῶν αὐτῶν ἐπιχειρημάτων! Οἱ ἀντιπρόσωποι τοῦ ἔθνους δὲν ἀντεπάλαιον μὲν διὰ λόγων, ἀλλὰ καὶ δὲν ἐνέδιδον. Ὅθεν ἡ ἔρις πεσοῦσα βεβριθυῖα, ὡς πάλαι μεταξὺ τῶν θεῶν τοῦ Ὁμήρου, κατέστη ἀτελεύτητος, καὶ οἱ εἰσηγηταὶ ἀπαυδήσαντες ἡτοιμάσθησαν νὰ ῥίψωσι τὰς ἀσπίδας. Ἀλλ' εἷς ἐξ αὐτῶν, ἀθλητικώτερος τῶν ἄλλων, ὡς στρατιώτης ὅς τις καὶ ἀποθνήσκων καταφέρει τελευταίαν πληγὴν κατὰ τοῦ ἐχθροῦ, «εἰς τὴν ζωὴν τῶν γονέων μας, διεσάλπισε, δὲν θέλομεν νὰ σᾶς ἀπατήσωμεν.» Καὶ ἐν ἀκαρεῖ τὸ καινοφανὲς τοῦτο βουλευτικὸν ἐπιχείρημα κατέβαλε τοὺς ἐναντίους, καὶ πλὴν δύο ἢ τριῶν πάντες παρέδωκαν τὰ ὅπλα.

Ὁ εἰσηγητὴς οὗτος, νέος ἰξίων τρέχων κατόπιν σκιᾶς, ἀπέθανεν ἀθλῶν ὑπὲρ ἰδέας, τὴν ὁποίαν ἐθεράπευε μὲν, δὲν ἐπίστευεν ὅμως, ὑπὲρ τῆς συγχωνεύσεως τῶν πολιτικῶν μερίδων.

Τὴν ἀνάγκην τῆς συγκεντρώσεως τῆς νομοτελεστικῆς ἐξουσίας εἰς τὰς χεῖρας ἑνὸς, εἶχον αἰσθανθῆ πρὸ πολλοῦ οἱ Ἕλληνες. Εὐκταῖον δὲ ἂν ὁ εἷς οὗτος, συνάπτων ἐν ἑαυτῷ καὶ πολιτικὴν καὶ πολεμικὴν ἀρετὴν, ἀνήρπαζεν ἁπάσας τὰς κυβερνητικὰς ἡνίας. Ἀλλ' ὁ δεσποτισμὸς εἶχεν ἰσοπεδώσει καὶ αὐτὰς τὰς εὐφυΐας, καὶ πλὴν τῆς ἀνδρείας οὐδὲν ἄλλο ἀληθῶς ἔξοχον ἀνεφάνη εἰς τὴν Ἑλλάδα. Ὡς πρὸς τὸ πρόσωπον ὅμως ὑπῆρχε διαφωνία· ὁ μὲν Κολοκοτρώνης ὅς τις, ὡς φαίνεται, θέλων νὰ καταπείσῃ τὸν Κουντουριώτην ἵνα ἑνωθῇ μετὰ τῶν ἐν Ἐρμιόνῃ, εἶχεν ὑποσχεθῆ τὴν συνδρομὴν αὐτοῦ ὅπως ὀνομασθῇ κυβερνήτης, καταθεὶς τὸ προσωπεῖον προέφερε τὸ ὄνομα τοῦ Καποδιστρίου [1]), ἕτεροι δέ τινες προετίμων ἔγκριτόν τινα τῆς γειτονος Ἑπτανήσου, ἄλλοι δὲ τὸν Κουντουριώτην καὶ ἄλλοι οὐδένα ἐξ αὐτῶν. Συγχρόνως ἐγένετο ἡ πρότασις νὰ διορισθῶσιν ὁ μὲν Κόχραν ἀπόλυτος στόλαρχος, ὁ δὲ Τζῶρτς ἀπόλυτος ἀρχιστράτηγος.

Ὁ Κόχραν, τὸν ὁποῖον ἀπὸ δύο ἐτῶν ἀνεμένομεν ὡς Μεσσίαν, οὗ τινος τὸ ὄνομα εἶχε μεγαλύνει ἡ μακρὰ προσδοκία, ὅς τις ἦλθεν ἐπιδεικνύων ὡς περὶ ἡλίου δυσμὰς σκιὰν γίγαντος, ἀπῆλθε δὲ ἡλίου μεσουρανοῦντος βαστάζων ἐπ' ὤμου τὴν ἀληθῆ αὐτοῦ σκιὰν, εἶχε φθάσει περὶ τὰς ἀρχὰς Μαρτίου. Ἀδύνατον, κύριοι, ν' ἀναγνώσετε τὴν μεταξὺ αὐτοῦ καὶ τῆς Συνελεύσεως ἀλληλογραφίαν, καὶ νὰ μὴ αἰσθανθῆτε βαθέως τιτρωσκομένην τὴν ἐθνικὴν ὑμῶν φι-

[1]) Πρῶτος ὁ ἐκ Σάμου πληρεξούσιος Χριστόδουλος Ματακίκης, ἀνὴρ φιλόπατρις καὶ χρηστὸς, ὑπηρετήσας δι' ὅλου τοῦ ἀγῶνος καὶ μετ' αὐτὸν τὴν πατρίδα, οὗ τινος ὅμως ἡ χήρα, σύνταξιν ἔχουσα 3ῦ δραχ. κατὰ μῆνα, περιφέρεται λιμώττουσα εἰς Ἀθήνας, πρεέτειναν ἐν Ἐρμιόνῃ τὴν 18 Φεβρ. 1827 τὴν συγκρότησιν τῆς ἐκτελεστικῆς ἐξουσίας εἰς ἑνὸς χεῖρας (ἰδὲ Α. Μάμουκα τὰ κατὰ τὴν ἀναγέν. τῆς Ἑλλάδος, τόμ. Ϛ', σελ. 120). Ἐν δὲ Τροιζῆνι κατὰ τὴν συνεδρίασιν τῆς 27 Μαρτίου. «Ἐπροβλήθη (ὑπὸ τίνος δὲν λέγεται) νὰ ἐκλεχθῇ κυβερνήτης ὁ κόμης Ἰω Καποδίστριας, καὶ ἔγεινε δεκτὴ ὁμοφώνως ἡ πρότασις» (αὐτ. σελ. 88). Ἐν τῇ συνεδριάσει τῆς 29 Μαρτ. «Ἀνεγνώσθη ἀναφορὰ τῶν κατοίκων Ναυπλίας αἰτούντων διὰ τὴν κοινὴν σωτηρίαν ἐπὶ κεφαλῆς τῆς ἑλλην. πολιτείας τὸν κόμ. Ἰω. Καποδίστριαν» (αὐτ. σελ. 98). Ἐν τῇ συνεδριάσει τῆς 30 Μαρτίου «Ἐπροβλήθη καὶ δεύτερον νὰ γενῇ ἡ ἐπίσημος πρόσκλησις τοῦ κ. Ἰω. Καποδίστρια, καὶ μετὰ πολλὰς συζητήσεις ἀπεφασίσθη νὰ γενῇ ἡ πρόσκλησις» (αὐτ. σελ. 103). Τοῦ δὲ Κολοκοτρώνη ἡ ἀναφορὰ, δι' ἧς προετείνετο ὁ Καποδίστριας κυβερνήτης, εἰ καὶ ἔφερε χρονολογίαν τῆς 16 Μαρτίου ἐν Ἐρμιόνῃ, ὑπεβλήθη μετὰ τὴν ἐκλογὴν καὶ τὰς ἄλλας περὶ αὐτῆς προτάσεις» (αὐτ.)

Εἰς τὰ ἀνωτέρω προσθέτομεν καὶ τὰς ἐφεξῆς εἰδήσεις. Ὅτε χάριν συμφωνίας οἱ ἐν Αἰγίνῃ καὶ οἱ ἐν Ἐρμιόνῃ πληρεξούσιοι ἀπεφάσισαν νὰ συνεννοηθῶσι δι' ἐπιτροπῶν, ὁ ἐν Ἐρμιόνῃ στρατηγὸς Κίτζος Τζαβέλλας εἶπεν ἰδιαιτέρως πρὸς τὸν κ. Σπυρ. Τρικούπην, ὅτι μετὰ τὴν ἐλεεινὴν κατάστασιν εἰς ἣν εἶχε περιέλθει ἡ πατρὶς, πᾶσα πρᾶξις τῆς Συνελεύσεως, εἰ μὴ διωρίζετο κυβερνήτης ὁ Καποδίστριας, ἦτο ματαία.— Μετὰ δὲ τὴν διακοπεῖσαν συνέλευσιν τῆς Ἐπιδαύρου, ἧς συνέχεια ἐγένετο ἡ ἐν Ἐρμιόνῃ καὶ Τροιζῆνι, ὁ ἐν Ἰταλίᾳ Οὐγγροβλαχίας Ἰγνάτιος ἐπέστειλε τῷ κ. Σ. Τρικούπῃ εἰς Ναύπλιον, ζητῶν νὰ μάθῃ παρ' ἀνδρὸς, ὡς ἔλεγε, συνετοῦ καὶ ἀπαθοῦς, τί ἐνόμιζε καλὸν νὰ γίνῃ ὅπως σωθῇ ἡ ταλαιπωρουμένη πατρίς; Ὁ κ. Τρικούπης ἀπεκρίθη ὅτι κατὰ τὴν γνώμην αὐτοῦ, σωτηρία θὰ ἦτο ἡ ἀναγόρευσις ἑνὸς κυβερνήτου, ἐκλεγομένου ὅμως μεταξὺ τῶν ἐκτὸς τῆς Ἑλλάδος ἐμπείρων Ἑλλήνων, ἐλευθέρων τῶν ἐγχωρίων παθῶν καὶ εἰς μηδεμίαν ἀνηκόντων μερίδα. Ὁ δὲ Ἰγνάτιος ἀπαντήσας εἶπεν ὅτι τρεῖς τοιούτους γινώσκει· τὸν Καποδίστριαν καὶ ἑαυτόν· ἀλλ' οὗτος μὲν ὡς κληρικὸς δὲν ἦτο δυνατὸν νὰ δεχθῇ, ὁ δὲ Ῥοδοφοινίκης ὑπηρέτει τὴν Ῥωσσίαν· μόνος ἄρα ἔμενεν ὁ Καποδίστριας ὅς τις, ὡς γνωστὸν, διέτριβε μονάζων ἐν Ἑλβετίᾳ.— Ὅτε προέκειτο νὰ ἀναγορευθῇ ὁ Καποδίστριας κυβερνήτης, ἠρωτήθη ὁ Ἅμιλτον ἂν ἡ Ἀγγλία δὲν θὰ δυσηρεστεῖτο· οὗτος δὲ σπεύσας νὰ ζητήσῃ τὴν γνώμην τοῦ ἐν Κωνσταντινουπόλει πρέσβεως Κάνιγκ, ἔλαβε τὴν ἀπάντησιν ταύτην· «Πρὸ παντὸς ἄλλου ἔχομεν ἀνάγκην μιᾶς Ἑλλάδος.» Ὁ φιλέλλην Ἄγγλος ἤθελε τὴν σωτηρίαν τῆς Ἑλλάδος, ἠδιαφόρει δὲ περὶ τοῦ πολιτικοῦ φρονήματος τοῦ κυβερνήτου.

λοτιμίαν. Καθήμενος ἐκτάδην ἐντὸς πλοίου ἐξηκόντιζε νουθεσίας, καὶ ἐπιπλήξεις, καὶ ἀπειλὰς κατὰ τῆς δεσποίνης αὐτοῦ συνελεύσεως, αὕτη δὲ ῥιγοῦσα ἤκουεν αὐτὰς, καὶ οὐδὲ κἂν δι' ἀξιοπρεποῦς ἀπαντήσεως ἀπεπειράθη νὰ ὑπεκφύγῃ τὰ βέλη. Τοσαύτη ἡ πολιτικὴ ἀνικανότης τῶν διευθυνόντων τὴν συνέλευσιν τῆς Τροιζῆνος! Ἐμέμφθη, καὶ τοῦτο δικαίως, τοὺς στρατιωτικοὺς, ὡς ἐμέμφθη αὐτοὺς πρότερον καὶ ὁ Καραϊσκάκης, καταναλίσκοντας χρόνον πολύτιμον εἰς κενὰς ἔριδας περὶ τόπου συνελεύσεως καὶ ψηφίσεως νόμων, οὓς οὔτε ἡ κυβέρνησις ἴσχυε νὰ ἐνεργήσῃ, οὐδ' οἱ κυβερνώμενοι ἐσέβοντο· ἀλλὰ, πλὴν τοῦ Κίτσου Τζαβέλα, οὐδεὶς ἄλλος ᾐσθάνθη τὴν μομφήν. Μόνος οὗτος ἀπεκδυθεὶς γελοίαν πληρεξουσιότητα, ἔδραμεν εἰς τὴν Ἀττικὴν ἵνα παρασταθῇ μετ' ὀλίγον μάρτυς αὐτόπτης τῆς περὶ τὸ κολυμβᾶν ἐπιτηδειότητος τοῦ γενναίου στολάρχου.

Ὁ Κόχραν ἀπῄτει νὰ γνωρίσῃ πρὶν ἢ ὁρκισθῇ, τὴν κυβέρνησιν ὑπὸ τὴν ὁποίαν ἔμελλε νὰ ὑπηρετήσῃ· διότι ἡ μὲν διοικητικὴ ἐπιτροπὴ εἶχε διαλυθῆ, ἡ δὲ ἀντικυβερνητικὴ ἦτο εἰσέτι ἔμβρυον. Ἀλλὰ τοιαύτη ὑπῆρξεν ἡ διαφωνία τῶν πληρεξουσίων ὡς πρὸς τὰ μέλη τῆς προσκαίρου ταύτης κυβερνήσεως, ὥστε ἐπὶ ὁλοκλήρους ἡμέρας ἐπανελαμβάνετο σφοδρότερον ἡ ἔρις. Τότε προεβλήθησαν κυβερνῆται τῆς ταλαιπώρου Ἑλλάδος καὶ ὁ Μπαρλᾶς, καὶ ὁ Πρασσᾶς, καὶ ὁ Σκορδάκης, καὶ ὁ Σκορδίλης, καὶ ὁ Σακέτος, καὶ ὁ Σακόραφος καὶ πολλοὶ ἄλλοι, ἔντιμοι μὲν πολῖται, ἀνίκανοι ὅμως καὶ νὰ κρατήσωσι τὸ πηδάλιον σκάφους καταποντιζομένου.

Μὴ ἐννοῶν πόθεν ἡ τόση διαίρεσις, ὁ Κόχραν ἔγραψε ταῦτα ὡς ἄλλος παιδαγωγὸς κρατῶν βούνευρον πρὸς τὴν συνέλευσιν· «Ἡ λύσις εἶναι ἁπλουστάτη· ἃς γράψῃ ἕκαστος τὸ ὄνομα τοῦ ὑποψηφίου του εἰς ψηφοδέλτιον, καὶ ἃς τὸ ῥίψῃ εἰς τὴν κάλπην· καὶ ὅς τις λάβει πλειοτέρας ψήφους ἃς ὀνομασθῇ πρόεδρος, ὁ δὲ μετ' αὐτὸν ἀντιπρόεδρος καὶ οὕτω καθεξῆς.»

Ἐν τοσούτῳ μεταξὺ τοῦ τόσου σάλου τῶν ταπεινώσεων καὶ τῶν διαπληκτισμῶν, ὁ ναύαρχος Μιαούλης, ἀρχαϊκὸς χαρακτὴρ, ἐξ ἐκείνων τοὺς ὁποίους ἐγέννων αἱ πολιτεῖαι τῶν Ἀθηνῶν καὶ τῆς Σπάρτης, ἥρως μεγάλα πράξας διὰ μικρῶν, ἥρως ὁδηγήσας καὶ ἱκανὸς νὰ ὁδηγήσῃ πολλοὺς ἄλλους ἥρωας, ἦλθεν αὐτόκλητος δι' ἀναφορᾶς ἀποπνεούσης ὅλης ἀκραιφνῆ ἀφοσίωσιν πρὸς τὴν πατρίδα, ἦλθε ν' ἀποθέσῃ τὴν ἐξουσίαν τοῦ ναυάρχου καὶ νὰ ὑποσχεθῇ ὅτι, εἰ καὶ παρηκμακὼς, θέλει σπεύσει πρόθυμος ὑπὸ τὸν στόλαρχον καὶ εἰς νέους κινδύνους. Τοιαῦται πράξεις, ἐν ὥρᾳ μάλιστα διχοστασιῶν, ἀρκοῦσι νὰ δοξάσωσιν ὁλόκληρον βίον.

Πλὴν μεταξὺ τοσούτων ἀνιαρῶν εἶχε καὶ κωμικὰ ἡ συνέλευσις. Μανουσάκης τις παρουσιάσθη ἐξαιτούμενος συνδρομὴν ἵνα ἀνορύξῃ θησαυρὸν γνωστὸν πρὸς αὐτόν. Ἀλλὰ μόλις ἐγένετο ἡ πρότασις, καὶ ἰδοὺ ἀνεβλάστησαν δὲν ἐνθυμοῦμαι πόσοι ἄλλοι, ἀξιοῦντες ὅτι καὶ αὐτοὶ ἐγίνωσκον κεκρυμμένους θησαυροὺς, καὶ ζητοῦντες ἀμοιβὰς ὅπως ἀνακαλύψωσι τὸ μυστήριον. Καὶ ἡ συνέλευσις πιστεύσασα τὴν ὕπαρξιν τῆς Καλλιφορνίας τοῦ Μανουσάκη, ἐπέστειλεν αὐτῷ καὶ εὐχαριστήριον.

Ἀλλ' ὁ Μανουσάκης δὲν ἠρκεῖτο εἰς εὐχαριστήρια, ἃς ἐξεδίδοντο καὶ ὑπὸ ἐθνικῆς συνελεύσεως· διότι μεταβὰς εἰς Ναύπλιον κατέλυσεν εἰς τὴν οἰκίαν τοῦ Νοταρᾶ, καὶ ἀνασκάψας τὰ κιβώτια τοῦ οἰκοδεσπότου, παρέλαβε χάριν τοῦ ἰδιαιτέρου ταμείου πάντα τὰ πολύτιμα σκεύη, καὶ δι' ἄλλης ὁδοῦ ἀνεχώρησεν εἰς χώραν ἄγνωστον.

Ἰταλός τις Ἀντώνιος Κανέλλας, κάτοχος τῆς νομικῆς, ἐλθὼν πρὸ μικροῦ εἰς τὴν Ἑλλάδα, ἐζήτησε παρὰ τῆς συνελεύσεως οἰκόν τινα δημόσιον ἐν Ναυπλίῳ, ὅπως ἱδρύσας τυπογραφεῖον ἐκδίδῃ ἑλληνιστὶ καὶ ἰταλιστὶ ἐφημερίδα ὑπερασπίζουσαν τὸν ἀγῶνα· ἀλλ' ἐπειδὴ ἡ ἀναφορὰ ἀναγινωσκομένη ἐπὶ συνελεύσεως, παρεῖχεν ὡς κακῶς συντεταγμένη, δυσκολίας τῷ ἀναγνώστῃ, ὁ Κανέλλας πλησιάσας τοῦτον μετὰ τὸ τέλος τῆς συνεδριάσεως, ἠρώτησε πόθεν αἱ δυσκολίαι. Καὶ ὅτε ἔμαθεν ὅτι ἡ σύνταξις ἦτο σκοτεινὴ καὶ ἀσαφὴς ἡ ἔννοια, ἐξαφθεὶς ὅλος ἔτρεξε πρὸς παρακείμενον καφεπωλεῖον, καὶ βατταρίζων ἀσυναρτήτους λέξεις, διότι ἦτο βραδύγλωσσος, ἔγραψε τὸ ἑφεξῆς ἐπιστόλιον·

Signore. La mia petizione che fu da voi tradita e non tradota fu letta nell' assemblea nazionale. Povero Tasso! povero Tasso! povero Tasso!

D. Canella.

Τίς δὲ ἡ σχέσις τοῦ μεταφράσαντος τὴν ἀναφορὰν πρὸς τὸν Τάσσον; Ἀφοῦ ἀπέστειλε τὸ γραμμάτιον ὁ Ἰταλὸς δόκτωρ ἔλυσε τὴν ἀπορίαν τοῦ γραμματέως.

Μεταφραστὴς τῆς ἀναφορᾶς ἐγένετο ὁ ἐκ Ζακύνθου Δημήτ. Γουζέλης. Ὁ Γουζέλης οὗτος ἔχων καὶ πνεῦμα ὀξὺ καὶ φαντασίαν ζωηρὰν ὡς οἱ συμπατριῶται αὐτοῦ, ἐλάτρευε τὰς Μούσας καὶ ἰδίως τὰς προστάτριας τῆς ποιήσεως. Καὶ πρὸ μὲν τοῦ ἀγῶνος μετέφρασε τὴν ἀπελευθερωθεῖσαν Ἱερουσαλὴμ τοῦ Τάσσου διὰ στίχων· ἀλλὰ καὶ χαριεστάτην κωμῳδίαν ὁ *Χάσης* ἐπιγραφομένην ἐποίησεν, εὐφυέστατα ἐξεικονίζουσαν ἤθη καὶ ἔθιμα τῆς κοινωνίας μεταξὺ τῆς ὁποίας ἐγεννήθη καὶ ἔζησεν. Ἀγνοοῦμεν δὲ ἐὰν καὶ ἄλλα ποιήματα ὀφείλῃ εἰς τὴν φιλομάθειαν αὐτοῦ ἡ πρὸ τοῦ 1821 φιλολογία. Ἐπὶ δὲ τοῦ ἀγῶνος, ἀποδυθεὶς προθύμως εἰς αὐτὸν, ἐφιλοτιμήθη νὰ συνάψῃ συμμαχίαν μεταξὺ Ἄρεως καὶ τῶν ἐννέα

ἀδελφῶν. Διὸ ἐνῷ ἔφερε σπάθην ἀπῃωρημένην εἰς τὴν ἀριστερὰν καὶ πυροβόλα εἰς τὴν ζώνην, ἐκράτει διὰ τῆς δεξιᾶς τὴν γραφίδα τῆς Πολυμνίας καὶ τῆς Καλλιόπης, καὶ ἐδιθυράμβει θουρίους καὶ ᾄσματα πολεμιστήρια.—Δὲν εἶχα δίκαιον, προσέθετο ὁ Κανέλλας, νὰ ἐλεεινολογήσω τὸν συμπολίτην μου Τάσσον, ἀφοῦ ἁπλῆν ἀναφορὰν δὲν κατώρθωσε νὰ μεταφράσῃ ὁ μεταφραστὴς αὐτοῦ!

Ἀπὸ τοῦ 1821 μέχρι τοῦ 1827 ἔτους ὁ κλῆρος τῆς Ἑλλάδος καὶ μαχόμενος καὶ παρεδρεύων εἰς τὰ συμβούλια τοῦ κράτους, ἀπένειμεν ἀξιολογωτάτας ὑπηρεσίας εἰς τὴν πατρίδα. Ζῶσιν εἰσέτι εἰς τὴν μνήμην ἡμῶν τὰ μακάρια ὀνόματα καὶ τοῦ πρωτοστάτου τῆς ἑλληνικῆς ἐλευθερίας Παλαιῶν Πατρῶν, καὶ τοῦ προσενεγκόντος ἑαυτὸν ἐν Μεσολογγίῳ ἑκούσιον ὁλοκαύτωμα ἐπισκόπου Ῥωγῶν, καὶ τοῦ ἡρωϊκῶς πεσόντος ἀρχιμανδρίτου Δικαίου, καὶ τοῦ ἡρωϊκωτέρου Διάκου, καὶ τοῦ Ἀνδρούσης Ἰωσὴφ, καὶ τοῦ Μεθώνης Γρηγορίου, καὶ τοῦ Ἄρτης Πορφυρίου, καὶ τοῦ Παροναξίας Ἱεροθέου, καὶ τοῦ Βρεσθένης Θεοδωρήτου καὶ ἄλλων. Εἰς τὸν τοιαῦτα καὶ τοσαῦτα πράξαντα κλῆρον, ἡ συνέλευσις τῆς Τροιζῆνος ἀπηγόρευσε πᾶσαν μετοχὴν εἰς τὰ δημόσια, ἀνάρμοστον νομίσασα εἰς τοὺς στρατευομένους τῷ Χριστῷ νὰ ἐμπλέκωνται ταῖς πραγματείαις τοῦ βίου.

Καὶ ἐγὼ μὲν ὁμολογῶ τὴν περὶ τὰ θεολογικὰ ἀμάθειάν μου· ἔχω ὅμως μίαν ἀπορίαν, τὴν ἑξῆς. Κατὰ τὰ σημερινὰ φιλελεύθερα πολιτεύματα, τὰ ἐπιτρέποντα μάλιστα ὡς τὸ ἡμέτερον εἰς πάντας ἀνεξαιρέτως τὸ δικαίωμα τοῦ ψηφηφορεῖν, καὶ ἐκλέγεσθαι, καὶ διορίζεσθαι εἰς πᾶν ὑπούργημα, καὶ ὁ κάπηλος, καὶ ὁ πλακουντοποιὸς, καὶ αὐτὸς νὴ Δία ὁ ῥωποπώλης ἅπτεται ἀκωλύτως τῶν δημοσίων. Διὰ τί ἄρα ἡ τάξις ἡ ἀντιπροσωπεύουσα τὸ τιμαλφέστερον, τὸ ἱερώτερον τῶν ἀνθρωπίνων συμφερόντων, τὸ θεμελιοῦν πόλεις καὶ κράτη, καὶ δύναμιν πάλιν ἔχον ν' ἀνατρέψῃ αὐτὰ, τὸ συμφέρον λέγω τῆς θρησκείας, κηρύττεται ἀποσυνάγωγος; Οἱ κληρικοὶ καλλιεργοῦσιν ἐπιστήμην εἰδικὴν καὶ μετέρχονται ἐπάγγελμα ἀνεξάρτητον, σχέσιν ἄπειρον ἔχον πρὸς τὰ ἐγκόσμια, καὶ σχέσιν σωτήριον· διὰ τί καὶ αὐτοὶ νὰ μὴ συμπράττωσι μετὰ τῶν ἄλλων εἰς τὴν ῥύθμισιν τῶν δημοσίων;

Τοιαῦτα, φαίνεται, ἀνεπόλει κατὰ νοῦν καὶ εἷς τῶν ἐν τῇ συνελεύσει κληρικῶν, ὅτ' ἐγερθεὶς ἠθέλησε νὰ ὁμιλήσῃ κατὰ τοῦ ἐπικειμένου ἐξοστρακισμοῦ. Ἀλλὰ μόλις ἀνεφώνησεν «ἀκούσατε, κύριοι!» καὶ συστείλας τὰ χείλη περιέφερε τὸ βλέμμα ἀμήχανον.

— Λέγε, ἅγιε ἀρχιμανδρίτα, ἀνέκραξαν ἀνυπομόνως οἱ πληρεξούσιοι, λέγε!

Ἀλλ' ὁ σεβάσμιος ἀρχιμανδρίτης ἵστατο ἄναυδος.

— Λέγε, ἐπανέλαβον καὶ δεύτερον.

Καὶ ὁ ἀρχιμανδρίτης ὑποτραυλίσας μετά τινα ἔτι σιωπὴν «ἐλησμόνησα τί εἶχα νὰ σᾶς εἰπῶ,» ἐπεδόθη εἰς ἄκρατον γέλωτα.

Καὶ ὡς δι' ἠλεκτρισμοῦ ὁ γέλως διεδόθη εἰς πάντας τοὺς περιεστῶτας, καὶ τοσούτῳ βροντωδῶς ἀντήχει ἀνὰ τὸν κῆπον καὶ πέριξ αὐτοῦ, ὥστε ὁ πρόεδρος ἠναγκάσθη ν' ἀπολύσῃ τὴν συνεδρίασιν.

Τοιαύτης λήθης παραδείγματα δὲν εἶναι σπάνια. Ὁ Dumas λέγει ὅτι κύριός τις μέλλων νὰ ὑπογράψῃ συμβόλαιον, ἐλησμόνησε τὸ ὄνομα αὐτοῦ. Θρόμβοι ἱδρῶτος ἔῤῥεον ἀπὸ τοῦ μετώπου τοῦ ταλαιπώρου, ὅς τις μάτην διασκελιζόμενος καὶ τρέχων ἄνω καὶ κάτω ἠγωνίζετο νὰ ἐνθυμηθῇ αὐτό. Καὶ ἂν κατὰ καλὴν τύχην, προστίθησιν ὁ Dumas, δὲν ἐκάλει τις αὐτὸν κατ' ὄνομα, ἤθελε καταισχυνθῆ ὁμολογῶν ὅτι ἠγνόει πῶς ὠνομάζετο.

Ἴσως, κύριοι, τὴν ἐξιστόρησιν πραγμάτων εὐτελῶν τὸ φαινόμενον, ὑπολαμβάνει τις μικρᾶς προσοχῆς ἀξίαν σήμερον· ἀλλὰ τοιαύτην δὲν θέλουσι θεωρήσει καὶ οἱ μεθ' ἡμᾶς. Παρατηρήσατε μετὰ πόσης ἐπιμελείας περισυνάγονται καὶ τὰ ἐλάχιστα συντρίμματα τῶν ἀρχαίων ἐπιγραφῶν, πόσαι θυσίαι γίνονται ὑπὲρ ἀνακαλύψεως αὐτῶν, καὶ πόσοι ἄνδρες σοφοὶ ἐγκύπτουσιν εἰς τὴν ἀνάγνωσιν αὐτῶν καὶ τὴν ἑρμηνείαν. Γίνονται ἆρα ταῦτα χάριν περισπασμοῦ, πρὸς θεραπείαν ἀηδίας καὶ κόρου, ἢ μὴ ἦναι ὑπερσάρκωσις φιλολογικῆς πολυτελείας; Οὐδὲν τούτων, κύριοι! Ἐξ ἐναντίας, ἄνευ τῆς λεπτομεροῦς ἔστω δὲ καὶ μικρολόγου ταύτης ἐρεύνης, ἡ ἱστορία τοῦ παρελθόντος πολιτισμοῦ μένει ἀτελής. Ἀλλ' οὐδὲ ἡδονῆς στερεῖται ἡ τοιαύτη ἔρευνα· διότι οἱ υἱοὶ ἀναπολοῦμεν μετὰ πόθου τὰς ἕξεις τοῦ πατρὸς καὶ τῆς μητρὸς, καὶ φαίνεται ἡμῖν ὅτι ἀκούομεν ἔτι τὴν γλυκεῖαν αὐτῶν φωνὴν καὶ τὰ φιλόστοργα παραγγέλματα. Ἐνθυμήθητε, κύριοι, τί ἔλεγεν ὁ πολυπειρότατος τῶν φιλοσόφων, ὁ Πλούταρχος· ἔλεγεν ὅτι «πρᾶγμα βραχὺ πολλάκις καὶ ῥῆμα καὶ παιδιά τις ἔμφασιν ἤθους ἐποίησε μᾶλλον, ἢ μάχαι μυριόνεκροι καὶ παρατάξεις αἱ μέγισται καὶ πολιορκίαι πόλεων.»

ΔΙΑΓΩΝΙΣΜΑ ΥΠΕΡ ΤΩΝ ΤΕΧΝΩΝ.

Ἐν τῷ φυλλαδίῳ τῆς 15 Ἰανουαρίου ἀνηγγείλαμεν τὸν ἀνωτέρω διετῆ ἀγῶνα, ὃν φιλοτίμως ἔθετο ὁ ἐν Μασσαλίᾳ φιλογενέστατος κ. Σ. Μεταξᾶς. Ἰδοὺ δὲ σήμερον καὶ τὸ πρόγραμμα·

ΕΤΑΙΡΙΑ
ΤΩΝ ΦΙΛΩΝ ΤΟΥ ΛΑΟΥ.

Ἀριθ. 173—36.

ΔΙΑΓΩΝΙΣΜΑ Α' ΥΠΕΡ ΤΩΝ ΤΕΧΝΩΝ.

Ὁ ἐν Μασσαλίᾳ κύριος Σταῦρος Ι. Μεταξᾶς ἐπιθυμῶν νὰ συντελέσῃ δραστηριώτερον εἰς τὴν προαγωγὴν τῶν χρησίμων εἰς τὸν Ἑλληνικὸν λαὸν τεχνῶν, ἐστήσατο ὑπὸ τὴν ἐφορείαν τῆς Ἑταιρίας τῶν Φίλων τοῦ Λαοῦ χρηματίτην ἀγῶνα κατὰ τοὺς κατωτέρω σημειουμένους ὅρους.

Τὸ δὲ Διοικητικὸν Συμβούλιον τῆς Ἑταιρίας ταύτης, περὶ πολλοῦ ποιούμενον τὴν ὅσον ἔνεστιν εὐστοχωτέραν ἐκπλήρωσιν τοῦ σκοποῦ τοῦ φιλογενοῦς ἀγωνοθέτου, συσκεφθὲν καὶ μετ' ἄλλων εἰδημόνων ἐν τῇ γενικῇ συνεδριάσει, ἐξελέξατο ὡς θέμα τοῦ κατὰ τὴν *δευτέραν Μαΐου* τοῦ ἔτους 1873 τελεσθησομένου ἀγῶνος τὴν συγγραφὴν βιβλίου ἐπιγραφομένου «*Πρακτικὸς ὁδηγὸς τοῦ Ἕλληνος τεχνίτου,*» περιέχοντος δὲ τὰς στοιχειώδεις ἐκείνας γνώσεις, ὧν πάντες ἀνεξαιρέτως οἱ περὶ τὰς βιοποριστικὰς τέχνας ἀσχολούμενοι ἔχουσιν ἀνάγκην, ἀναθὲν τὴν ἑρμηνείαν αὐτοῦ εἰς ἐπιτροπὴν συγκειμένην ἐξ ἀνδρῶν ἐπιστημόνων ἅμα δὲ καὶ πρακτικῶν, συμφώνως καὶ πρὸς τὴν ἐν ταῖς ὁδηγίαις τοῦ ἀγωνοθέτου ἀξίωσιν.

Ταῦτα ἀνακοινοῦντες πρὸς γνῶσιν τῶν διαγωνισθησομένων, εἰδοποιοῦμεν αὐτοὺς ὅτι αἱ ἐκθέσεις πρέπει νὰ σταλῶσι κατὰ τὰς ὁριζομένας προθεσμίας καθαρῶς γεγραμμέναι, εὐανάγνωστοι καὶ συντεταγμέναι κατὰ τοὺς κατωτέρω ὅρους.

Ὁ ποδεδρος τῆς Ἑταιρίας
Ν. ΔΡΑΓΟΥΜΗΣ.

Ὁ γραμματεὺς
Ν. Π. ΔΗΛΙΓΙΑΝΝΗΣ.

ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΤΟΥ ΔΙΑΓΩΝΙΣΜΑΤΟΣ.

Α'. ΑΡΙΘΜΗΤΙΚΗ.

1. Περὶ τῶν ἀκεραίων ἀριθμῶν.— 2. Πρόσθεσις, ἀφαίρεσις, πολλαπλασιασμὸς καὶ διαίρεσις. — 3. Περὶ κλασμάτων.— 4. Περὶ δεκαδικῶν κλασμάτων. —5. Περὶ συμμιγῶν ἀριθμῶν.— Αἱ τέσσαρες πράξεις.—6. Περὶ δυνάμεως καὶ τετραγωνικῆς καὶ κυβικῆς ῥίζης.— 7. Περὶ λόγων καὶ ἀναλογιῶν.— 8. Σχέσεις μεταξὺ μέτρου Γαλλικοῦ, Ἀγγλικοῦ ποδὸς καὶ τεκτονικοῦ πήχεως,—9. Σχέσεις μεταξὺ χιλιογράμμου καὶ ὀκᾶς καὶ τελευταῖον 10.— Σχέσις ὁμοία τῶν νομισμάτων Γαλλίας, Ἀγγλίας, Αὐστρίας, Ῥωσσίας καὶ Ἰταλίας πρὸς τὰ Ἑλληνικά. *(Τὰ τρία τελευταῖα ταῦτα ἐκτεθήσονται εἰς πίνακας.*

Β'. ΑΛΓΕΒΡΑ.

1. Ὁρισμὸς Ἀλγέβρας καὶ ἀλγεβρικὰ σύμβολα.— 2. Πρόσθεσις, ἀφαίρεσις, πολλαπλασιασμὸς καὶ διαίρεσις μονωνύμων.—3. Ἀναγωγὴ τῶν ὁμοίων ὅρων τῶν πολυωνύμων.—Αἱ τέσσαρες πράξεις.—4. Ἀλγεβρικὰ κλάσματα.—5. Πρωτοβάθμιοι ἐξισώσεις μὲ μίαν ἢ πολλὰς ἀγνώστους. *(Αἱ πολλαὶ ἐξισώσεις μὲ ἰσαρίθμους ἀγνώστους καὶ ἰδίως δύο ἐξισώσεις μὲ δύο ἀγνώστους ἐκτεθήσονται ἐφ' ὅσον σχετίζονται παρουσιαζόμεναι εἰς τὰς ἐφαρμογάς.)*— 6. Δευτεροβαρίθμιοι ἐξισώσεις· *(ἐνταῦθα αἱ ἀριθμητικαὶ ἐξισώσεις χρησιμεύουσιν ὡς παραδείγματα.)*

Γ'. ΠΡΑΚΤΙΚΗ ΓΕΩΜΕΤΡΙΑ.

1. Ὁρισμοί.—2 Χάραξις καὶ μέτρον τῶν εὐθειῶν γραμμῶν.— 3. Μέτρον τῶν γωνιῶν. — 4. Μέτρον τῶν ἐπιπέδων κανονικῶν ἐπιφανειῶν καὶ τῶν περιμέτρων αὐτῶν· *(περιληφθήσεται ἐνταῦθα καὶ τὸ μέτρον τοῦ κύκλου.)*— 5. Μέτρον τῶν κανονικῶν ἐπιφανειῶν καὶ ἐφαρμογὴ ἐν τῇ καταμετρητικῇ.— 6. Διάφορα προβλήματα συνήθη ἐν τῇ πρακτικῇ Γεωμετρίᾳ—καὶ 7. Μέτρον τῶν στερεῶν.

Δ'. ΜΗΧΑΝΙΚΗ.

Καὶ Ι. Γενικαὶ στοιχειώδεις γνώσεις.

1. Ὁρισμὸς καὶ κατάστασις τῶν σωμάτων.—2. Μάζα τῶν σωμάτων καὶ βάρος αὐτῶν.—3. Ὁρισμὸς δυνάμεως καὶ μέτρον αὐτῆς.—4. Περὶ κινήσεως ὁμαλῆς καὶ μεταβαλλομένης.—5. Περὶ ταχύτητος εἰς ἀμφοτέρας τὰς ἀνωτέρω μνημονευομένας περιστάσεις.—6. Ἐφαρμογὴ τῆς ὁμαλῆς μεταβαλλομένης κινήσεως εἰς τὴν πτῶσιν τῶν σωμάτων.—7. Μηχανικὸν ἔργον (travail mecanique).—8. Ποσότης κινήσεως.—9. Ζῶσα δύναμις.—10. Κεντρόφυξ δύναμις.—11. Περὶ συνθέσεως καὶ ἀποσυνθέσεως παραλλήλων καὶ συγκλινουσῶν δυνάμεων καὶ τελευταῖον 12. Κέντρον βαρύτητος.

ΙΙ. Ἁπλαῖ μηχαναί.

Μοχλὸς, τροχαλίαι ἁπλαῖ καὶ διαφορικαί, σύσπαστα, βαροῦλκον, κρὲξ ἢ γρῦλος, κεκλιμένον ἐπίπεδον, ἕλιξ καὶ σφήν.

ΙΙΙ. Τριβὴ τῶν εἰς ἐπαφὴν σωμάτων.

Ἐνταῦθα μετὰ τὴν ἐν συντόμῳ γενησομένην ἐξήγησιν ἐκτεθήσεται πίναξ δεικνύων τὸν λόγον τῆς τριβῆς πρὸς τὴν πίεσιν τῶν μᾶλλον ἐν χρήσει ὑλῶν εἰς τὴν βιομηχανίαν.

ΙΥ. Περὶ γραμμικῆς καὶ κυβικῆς διαστολῆς τῶν σωμάτων.

Ἐνταῦθα ἐκτεθήσονται ὀλίγα καὶ περὶ ἐλατηρίου καὶ ἐκκρεμοῦς.

Υ. Μηχαναὶ πρὸς ἀνύψωσιν τοῦ ὕδατος.

1. Ἰδιότης τῶν ῥευστῶν. — 2. Ὑδραυλικαὶ ἀντλίαι.—3. Ὑδραντλικαὶ μηχαναὶ πρὸς ἄρδευσιν.— 4. Σίφων.—5· Ἕλιξ Ἀρχιμήδους καὶ 6. Ὑδραυλικὸν πιεστήριον.

ΥΙ. Ἄλλαι τινὲς χρήσιμοι μηχαναί.

1. Ἀνεμιστήρ.—2. Φυσητήρ.— 3. Περὶ μηχανικοῦ πρίονος. — 4. Περὶ ἀλευρομύλου καὶ 5. περὶ κλωστηρίου, καὶ ἰδίως περιγραφὴ τῶν κυριωτέρων χρησίμων μηχανημάτων καὶ τῆς ἀναγκαίας αὐτῶν κινητηρίου δυνάμεως.

ΥΙΙ. Περὶ ὀδοντωτῶν ἢ ἀλληλουχικῶν τροχῶν.

. . . . . .

ΥΙΙΙ. Ἀντίστασις τῶν ὑλῶν.

Ἐνταῦθα ἐκτεθήσονται τὰ περὶ λεβήτων καὶ τῶν διαφόρων μερῶν αὐτῶν.

ΙΧ. Περὶ ἀτμομηχανῶν.

Ἐνταῦθα μετὰ τὴν ἐν ὀλίγοις ἐξήγησιν τῆς ἐνεργείας των ἐκτεθήσονται τὰ περὶ τοῦ ἔργου καὶ τοῦ ὑπολογισμοῦ τῶν διαστάσεων τῶν κυριωτέρων μερῶν αὐτῶν.

Χ. Περὶ ῥοῆς τῶν ὑδάτων καὶ ὑδραυλικῶν τροχῶν.

Ὡσαύτως ἐκτεθήσονται τὰ περὶ κατασκευῆς ὑδραυλικῶν τροχῶν καὶ στροβίλων (turbine.)

Παρατήρησις.— Τὸ ἐν λόγῳ ἐγχειρίδιον συνταχθήσεται κατὰ τὸ πνεῦμα τοῦ Γαλλικοῦ Ἐγχειριδίου τοῦ ἐπιγραφομένου *Guide de l'ouvrier mecanicien, par Ch. Armengaud Jeune* θέλει δὲ περιλαμβάνει τοῦτο ὅσον τὸ δυνατὸν πίνακας καὶ παραδείγματα καὶ προσέτι ἁπλᾶ τινα σχήματα· πλὴν τούτων θέλει ἀναφέρεται ἐν παρενθέσει καὶ ἡ ἐν χρήσει λέξις τῶν διαφόρων τεχνικῶν ὅρων.

Ἡ ἐπιτροπὴ

ΔΗΜ. ΣΚΑΛΙΣΤΗΡΗΣ, ταγματάρχης.
ΔΗΜ. ΚΟΚΚΙΔΗΣ, ὑφηγ. ἐν τῷ Ἐθν. Πανεπις.
ΙΩ. ΜΑΡΚΟΠΟΥΛΟΣ, ὑπολογ. τοῦ Μηχανικοῦ.
Ν. ΒΛΑΓΚΑΛΗΣ, μηχανικός.

ΟΡΟΙ ΤΟΥ ΔΙΑΓΩΝΙΣΜΟΥ.

Α') Τὸ συγγραφησόμενον βιβλίον πρέπει νὰ ἔχῃ ἀντικείμενον τὸ ὑπὸ τοῦ Συμβουλίου τῆς Ἑταιρίας ὁρισθὲν διὰ τὸ ἔτος τοῦτο θέμα, νὰ εἶναι δὲ σύμφωνον πρὸς τὸ ὑπὸ τῆς ἐκλεχθείσης πρὸς τοῦτο ἐπιτροπείας συνταχθὲν πρόγραμμα τὸ ὁρίζον λεπτομερέστερον τὸν εἰδικὸν τοῦ θέματος σκοπόν.

Β') Αἱ εἰς τὸν ἀγῶνα ὑποβληθησόμεναι συγγραφαὶ ἔσονται πρωτότυποι, ἀνέκδοτοι καὶ οὐχὶ βραχύτεραι τῶν δεκαπέντε τυπογραφικῶν φύλλων· πρέπει δὲ νὰ ἦναι γεγραμμέναι εἰς καθαρεύουσαν μὲν ἀλλ' ὅσον οἷόν τε εὔληπτον εἰς τοὺς τεχνίτας τῆς Ἑλλάδος γλῶσσαν.

Γ') Αἱ συγγραφαὶ παραδοθήσονται ἐπὶ ποινῇ ἀπαραδέκτου τῷ ἑτέρῳ τῶν Γραμματέων τῆς Ἑταιρίας ταύτης ἀνωνύμως καὶ μέχρι τῆς πρώτης Ἰανουαρίου τοῦ 1873 (ἑβδομηκοστοῦ τρίτου) ἔτους. Πρὸς τοῦτο θέλουσι φέρει αὗται ἐπὶ κεφαλίδος γνώρισμα ῥητόν τι, καὶ θέλουσι συνοδεύεσθαι ὑπὸ δελτίου ἐσφραγισμένου, φέροντος ἔξωθεν μὲν ἐπιγραφὴν τὸ αὐτὸ τῆς συγγραφῆς ῥητὸν καὶ ἔσωθεν τὸ ὄνομα τοῦ συγγραφέως.

Δ') Τριμελὴς ἐπιτροπεία, ἐκλεχθησομένη ὑπὸ τοῦ Διοικ. Συμβουλίου τῆς Ἑταιρίας τῇ τρίτῃ Ἰανουαρίου τοῦ αὐτοῦ 1873 ἔτους, κρινῇ τὰς παραδοθησομένας κατὰ τ' ἀνωτέρω συγγραφὰς καὶ ἀποφασίσῃ ἀνεκκλήτως τίς αὐτῶν ἡ βραβεύσιμος.

Ε') Μία καὶ μόνη συγγραφὴ βραβευθήσεται, ἡ δ' ἔκθεσις τῆς κρίσεως, ἡ ἄνοιξις τοῦ ἐσφραγισμένου δελτίου καὶ ἡ ἀνακήρυξις τοῦ ἀριστεύσοντος γενήσονται ἐπὶ δημοσίᾳ συνεδριάσει τῆς Ἑταιρίας τὴν δευτέραν Μαΐου τοῦ αὐτοῦ 1873 ἔτους.

ΣΤ') Ἀπονέμεται τῷ ἀριστεύσοντι βραβεῖον ἐκ δραχμῶν χιλίων πεντακοσίων (1500)· τὸ χρηματικὸν ὅμως τοῦτο ποσὸν, κατατεθειμένον ὂν ἐν τῇ Ἐθνικῇ Τραπέζῃ, παραδοθήσεται αὐτῷ κατ' ἐντολὴν τοῦ Προεδρείου τῆς Ἑταιρίας ταύτης, ἅμα τῇ ἐκτυπώσει τῆς βραβευθησομένης συγγραφῆς γενησομένῃ δαπάνῃ τοῦ ἀριστεύσοντος.

Ζ') Ἡ πρώτη ἔκδοσις τῆς βραβευθησομένης συγγραφῆς ὀφείλει νὰ γενῇ εἰς χίλια τοὐλάχιστον ἀντίτυπα, ὧν δέκα παραδοθήσονται δωρεὰν τῷ Προεδρείῳ τῆς Ἑταιρίας, ἡ δὲ τιμὴ ἑκάστου τούτων ὁρισθήσεται ἐν καιρῷ ὑπὸ τοῦ Συμβουλίου τῆς Ἑταιρίας ἐντὸς τοῦ ὁριζομένου ὑπὸ τοῦ ἀγωνοθέτου μέτρου· καὶ τελευταῖον.

Η') Αἱ συγγραφαὶ αἵτινες δὲν ἤθελον βραβευθῆ ἀποδίδονται μετὰ τοῦ ἀνήκοντος ἑκάστῳ δελτίῳ τοῖς προσάγουσι τὰς ὑπὸ τοῦ γραμματέως τῆς Ἑταιρίας ἐκδεδομένας ἀποδείξεις περὶ τῆς παραλαβῆς αὐτῶν.

ΔΙΑΦΟΡΑ.

ΣΗΜΕΙΩΣΕΙΣ ΙΣΤΟΡΙΚΑΙ. Ἐκ τοῦ χωρίου *Νομιστῆς* τοῦ δήμου Λεύκτρων ἐπαρχ. Οἰτύλου μετεφέρθη εἰς Ἀρεόπολιν χειρόγραφόν τι ἐμπεριέχον διαφόρους βιογραφίας ἢ συναξάρια ἁγίων κατὰ τὴν ἐκκλησιαστικὴν γλῶσσαν, καὶ λόγους διαφόρων πατέρων τῆς ἐκκλησίας. Εἰς τὸ περιθώριον τοῦ χειρογράφου τούτου ἀπήντησα τὰς ἑξῆς ἱστορικὰς σημειώσεις, χρησίμους τῇ ἱστορίᾳ τῶν χρόνων ἐκείνων οἷς ἀναφέρονται, γραφείσας δὲ ὑπὸ ἱερομονάχου τινὸς κατ' ἐκείνας τὰς ἐποχὰς ζῶντος καὶ σύγχρονα γεγονότα σημειοῦντος πρὸς ἐνθύμησιν· εἰσὶ δὲ τὰ ἑξῆς αὐτολεξεί·

ά. 1715. Ἐπῆρεν ὁ Τοῦρκος τὸν Μωρέα καὶ ἦρθε καὶ 'σ τὴ Μάνη.

Ἆρα πρὶν ἢ φύγωσιν οἱ Στεφανόπουλοι εἰς Κορσικὴν ἐπεχείρησαν οἱ Τοῦρκοι νὰ κυριεύσωσι τὴν Μάνην· ἀλλὰ δὲν ἠδυνήθησαν νὰ κατισχύσωσι τῶν Μανιατῶν, φαίνεται, εἰμὴ, ἀφ' οὗ ἐξηφάνισαν τὸ φρούριον τῆς Οἰτύλου καὶ ᾠκοδόμησαν τὸ τῆς Κελεφᾶς. Ἀλλὰ καὶ ἐντεῦθεν ταχέως ἐξεδιώχθησαν ὑπὸ τοῦ Βοζῆ, προπάππου τοῦ Πετροπουλάκη, γνωστοῦ ἐν τῷ Πανελληνίῳ, περὶ οὗ ἐγράψαμεν ἄλλοτε ἐν *Πανδώρᾳ* (φυλλαδ. 449 τοῦ 1868, ἔτ. Δεκεμβρ. 1 σελ. 335).

β'. Σημ. 1715 ἀπὸ κτίσεως κόσμου 7223 Ἰουλίου 9, ἐπῆρεν ὁ Τοῦρκος τὸ Ἀνάπλι.—6 Αὐγούστου ἐπῆρε τὴ Μεθώνη.

Τοιαῦται σημειώσεις ὑπὸ ἀνδρῶν τοῦ ιζ' αἰῶνος γενόμεναι εἰς τὰ περιθώρια τῶν χειρογράφων, τῶν μηναίων καὶ λοιπῶν ἐκκλησιαστικῶν βιβλίων, δὲν εἶναι ἄσχημον νὰ δημοσιεύωνται πρὸς περισύναξιν ἱστορικῆς ὕλης καὶ πρὸς ἀποφυγὴν ἀπωλείας τοιούτων, αἵτινες χρησιμεύουσιν εἰς τὴν διαφώτισιν συγχρόνων γεγονότων.

ΑΘΑΝ. ΠΕΤΡΙΔΗΣ.

ΣΥΝΤΑΚΤΑΙ ΠΑΝΔΩΡΑΣ

ΚΑΤΑ ΤΟ ΚΒ' ΕΤΟΣ.

1 Εὐθύμ. Καστόρχης, καθηγητὴς τοῦ πανεπιστημίου
2 Ν. Σαρίπολος » » »
3 Ι. Περβάνογλους, ὑφηγητής
4 Δ. Γ. Κοκκίδης, »
5 Ἑλένη Ν. Μαυροκορδάτου
6 Π. Βράϊλας Ἀρμένης
7 Ν. Μαυροκορδάτος
8 Πρ. Ῥεδοκάνακις
9 Θ. Καρεῦσος
10 Μ. Γ. Δήμιτσας
11 Σοφ. Κ. Οἰκονόμου
12 Ἄγγελος Βλάχος
13 Κ. Σάθας
14 Ἀθ. Πετρίδης
15 Ι. Δε-Κιγάλλας, ἰατρός
16 Κ. Δ. Γουναρόπουλος, ἰατρός
17 Ι. Α. Ῥωμανός
18 Σπυρ. Π. Λάμπρος
19 Δρ. Μιχ. Δέφφνερ
20 Περικλῆς Γρηγοριάδης
21 Φρ. Ἀλβάνας
22 Φ. Οἰκονομίδης
23 Στέφ. Ν. Δραγούμης
24 Δ. Χασιώτης ἐν Βυρσεβούργῳ
25 Δ. Ν. Μπότασις ἐν Ἀμερικῇ
26 Ἱερώνυμος Μυριανθεὺς ἐν Ἱεροσολύμοις
27 Ἰω. Βαλέττας ἐν Λονδίνῳ.
28 Δημ. Βικέλας »
29 Κλ. Παπάζογλους ἐν Ἱβραΐλᾳ
30 Ἀθ. Δημητριάδης ἐν Μονάχῳ
31 Ἀριστ. Δρακόπουλος ἐν Βάρνῃ
32 Μ. Γ. Γεδεὼν ἐν Κωνσταντινουπόλει
33 Ι. Λύδης ἐν Ἀλεξανδρείᾳ
34 Ε. Κονιδάρης ἐν Ὀδησσῷ
35 Ι. Σακκελίων ἐν Πάτμῳ
36 Ν. Γ. Χαλιεβόπουλος ἐν Δαμασκῷ

ΤΕΛΟΣ ΤΟΥ ΚΒ' ΤΟΜΟΥ.

Ὁ διευθ. Ν. ΔΡΑΓΟΥΜΗΣ.

ΠΙΝΑΞ

ΤΩΝ

ΕΝ ΤΩι ΚΒ' ΤΟΜΩι ΤΗΣ ΠΑΝΔΩΡΑΣ ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΩΝ.

Α'. ΙΣΤΟΡΙΚΑ ΚΑΙ ΒΙΟΓΡΑΦΙΚΑ.

Ὁ Βολταῖρος κατὰ Weber. Σελ. 12.
Ἀνέκδ. ἐγκύκλ. Ἱερεμίου Γ' 15.
Κατάλυσις ἀρχ. πολιτευμάτων 25.
Περὶ πολιορκιῶν 39.
Παναγ. Ἀραβαντινὸς 46.
Φῆλιξ Ποθητὸς Δεκῖχος 73.
Ῥῆγας Φερραῖος 108.
Ὄνομα Μάνης 142, 153, 405.
Περὶ Ταυρίδου 178.
Ἱστορικὴ ἀποστολὴ Ἑλληνισμοῦ 217, 283.
Μονομεροῦς κρίσεως ἔλεγχος 249.
Ἀλέξ. Μαυροκορδάτος ἐξ Ἀπορρήτων 313.
Ἑβραϊκὴ κοινότης Κερκύρας 329.
Βασίλειος Κορέσιος 367, 385.
Ἡ περὶ Φαύστου παράδοσις 437.
Γεώργιος Κορέσιος 519, 562.
Ὁ Πάλμερστων περὶ Ἑλλάδος 538.
Τρίτη Ἐθν. Συνέλευσις 567.
Σημείωσις ἱστορικὴ 578.

Β'. ΦΙΛΟΛΟΓΙΚΑ ΚΑΙ ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΚΑ.

Πλατωνικαὶ Μελέται. Σελ. 42, 49, 97, 145.
Ἱστορία Δωναλσῶνος 69.
Φιλολογικὸν διαγώνισμα Ῥοδοκανάκη 73, 144.
Ἀνδρ. Δημητρακοπούλου προσθῆκαι 91
Φιλόπατρις ἢ διδασκόμενος 110.
Σύμβολον πίστεως 166.
Κρητικοὶ γάμοι Ζαμπελίου 168.
Κ. Οἰκονόμου φιλολ. συγγράμματα 189.
Δημοτικὰ ᾄσματα Κορσίδος 210.
Κυριακοδρόμια Θεοτόκου 309.
Γλωσσολογικὸς νόμος Grimm 374, 415.
Φιλολογ. διαγώνισμα Ταυρίδος 404.
Dictionnaire grec-français par Chassang 427.
Ἀγγέλου Βλάχου κωμῳδίαι 433.
Δακωνικὰ 463.
Περὶ Ἑλληνισμοῦ ὑπὸ Egger 466, 514.
Ὀρθόδοξος Ἑλλὰς ὑπὸ Ἀνδρ. Δημητρακοπούλου 470.
Ἑλλήνων ἀποικία ἐν Βενετίᾳ ὑπὸ Βελούδου αὐτ.
Μελέτη περὶ τῶν νεωτέρων Ἑλλήνων ὑπὸ Πολίτου αὐτ.
Βίοι παράλληλοι Α. Γούδα 552.
Ἐπιστολιμαῖα διατριβὴ Ι. Βαλέττα αὐτ.

Γ'. ΚΟΙΝΩΝΙΚΑ ΚΑΙ ΠΟΛΙΤΕΙΟΓΡΑΦΙΚΑ.

Γενναία προσφορὰ Π. Ἀντωνιάδου. Σελ. 96.
Ἀνατροφὴ καὶ ἐκπαίδ. Μεγ. Ἀλεξάνδρου 121.
Ἑλλην. φιλολ. Σύλλογος 130.
Ἑταιρία τῶν Φίλων τοῦ λαοῦ 130.
Πληθυσμὸς Μ. Βρετανίας 144.
Δημοτ. ἐκπαίδ. ἐν Δακίᾳ 192.
Πρακτικὴ ἠθικὴ 193.
Βοήθει σαυτὸν 278, 299, 322, 418, 448, 487, 538.
Εἷς σοφὸς ἐξ Ἀνατολῶν 364.
Ἑλληνικαὶ ἐπιῤῥοαὶ 397.
Πολιτειογραφικὰ Ἀγγλίας 431.
Γαλλοπρωσσικὸς πόλεμος 481.
Διαγώνισμα Στ. Μεταξᾶ 482.

Δ'. ΤΟΠΩΝ ΚΑΙ ΗΘΩΝ ΠΕΡΙΓΡΑΦΑΙ.

Ἀπὸ Ἀθήνας εἰς Μέγαρα. Σελ. 30.
Ἀποδημητοῦ ἀναμνήσεις 352.
Ἡ Νέα Ἀμερικὴ 117, 136, 157, 186, 243, 275, 304, 337, 344, 361, 401, 429, 478.
Κοζανικὰ 488, 507, 532, 556.

Λάρναξ ἀρχαία 360.
Λακωνικὰ 463.
Λύπη 168.

M.

Μαυροκορδάτος Ἀλέξ. ἐξ ἀπορρήτων. Σελ. 313.
Μάνης ὄνομα 142, 153, 405.
Μάνης ἀρχαιολογικὰ 205.
Μήλου Ἀφροδίτη 312.
Μελέται πλατωνικαὶ 42, 49, 87, 145.
Μελέται περί τινων Ἑλλήνων 470.
Μεγάλου Ἀλεξάνδρου ἀνατροφὴ 121.
Μεταξᾶ διαγώνισμα 482.

N.

Νάξου ἀρχαιολογικά. Σελ. 204.
Νομίσματα ἐκ κασσιτέρου 360.
Ναυαγοῦ ᾆσμα 191.

Ξ.

Ξενιτεία. Σελ. 472.

O.

Οἰκονόμου (Κωνστ.) φιλολ. συγγράμματα. Σ. 189.
Ὀλύμπια 240
Ὁρατίου ᾆσμα ἑκατονταετηρικὸν 530.

Π.

Πολιτευμάτων ἀρχαίων κατάλυσις. Σελ. 25.
Πολιορκιῶν (περὶ) 39.
Περουβία 294, 355, 378, 390, 522.
Πίστεως σύμβολον 166.
Πόλεμος γαλλοπρωσσικὸς 481.
Ποιήματα διάφορα 70, 93, 143, 264, 310.
Πύργου Λονδίνου λέων 71.
Πέρσης φιλάργυρος 96.
Πανδώρας συντάκται 578.
Περιεχομένων πίναξ ά.
Πόα σαρδονικὴ 529.
Πάλμερστων περὶ Ἑλλάδος 538.

P.

Ῥόζα ἡ τυφλή. Σελ. 113, 164, 187, 201.
Ῥοδοκανάκη φιλολ. διαγώνισμα 73, 144.

Σ.

Σφενδονοβολὶς μολυβδίνη. Σελ. 360.
Σύλλογος φιλολ. ἑλλην. 130.
Σοφὸς ἐξ Ἀνατολῶν 364.
Σκαμβῶν γάμος 482.
Σύλλογοι ἑλληνικοὶ 486.
Συνέλευσις ἐθνικὴ τρίτη 567.

T.

Τηρείας ἀρχαιολογικά. Σελ. 408.
Τρομοκρατία 445, 460, 501, 525, 546.
Τουρίνου διαγώνισμα φιλολογ. 404.

Φ.

Φεραῖος Ῥήγας. Σελ. 108.
Φαύστου παράδοσις 437.
Φιλόπατρις ἡ διδασκόμενος 10.
Φίλων λαοῦ ἑταιρία 139.

X.

Χαρὰ προξενεῖ τρόμον. Σελ. 133, 184, 191, 207, 257, 284.

Ω.

Ὠδὴ εἰς τὸν πατριάρχ. Κύριλλον Β΄. Σελ. 383.
Ὠρηᾶς Κάστρον 481, 550.

ΑΛΦΑΒΗΤΙΚΟΣ ΠΙΝΑΞ.

A:

Ἀραβαντινὸς Παναγιώτης. Σελ. 46.
Ἀμερικὴ Νέα 117, 136, 157, 186, 243, 275, 304, 337, 344, 361, 401, 429, 478.
Ἀθῆναι καὶ Μέγαρα 30.
Ἀναμνήσεις ἀποδημητοῦ 352.
Ἀγκύρας (περὶ) 443.
Ἄλλοθι 87.
Ἀντωνιάδου Π. προσφορὰ 96.
Ἀγγλίας πληθυσμὸς 144.
Ἀγγλίας πολιτειογραφικὰ 431.
Ἀνθρωπότητος μέλλον 47.
Ἄσματα δημοτικὰ 288.
Ἀφορισμοὶ 216.
Ἀλεξανδρείας νοσοκομεῖον 384.
Ἀλφαβητικὸς πίναξ γ΄.

B.

Βολταῖρος κατὰ Weber. Σελ. 12.
Βλάχου Ἀγγέλου κωμῳδίαι 433.
Βοήθει σαυτὸν 278, 299, 322, 418, 448, 487, 538.
Βοσκοποῦλα 211.
Βίοι παράλληλοι Γούδα 552.

Γ.

Γαυρίου (περὶ). Σελ. 178.
Γάμοι κρητικοὶ Ζαμπελίου 168.
Grimm γλωσσολ. νόμος 314, 415, 483.

Δ΄.

Δεαῖχος (Φῆλιξ Ποθητός). Σελ. 73.
Δερριόπου ἐπιγραφαὶ 265.
Δοναλσῶνος ἱστορία 69.
Δημητρακοπούλου Ἀνδρ. προσθῆκαι 91.
Dictionnaire Grec-français par Chassang 427.
Δακίας δημοτ. ἐκπαίδ. 192.
Δερβίσης ἐν ξενοδοχείῳ 72.
Δύο πρώην ὑπουργοὶ 432.
Διατριβὴ ἐπιστολιμαία Βαλέττα 552.

E.

Ἑλληνισμοῦ ἱστορ. ἀποστολή. Σελ. 217, 288.
Ἑλληνισμὸς ὑπὸ Egger 466, 514.
Ἑλλὰς ὀρθόδοξος 470.
Ἑλλην. ἀποικία ἐν Βενετίᾳ αὐτ.
Ἑλληνισμοῦ ἐπιῤῥοαὶ 397.
Ἑταιρία φιλαρμονικὴ 360.
Ἐπίσκοπος ψευδὴς 482.
Ἐφημερίδες Ἑλληνικαὶ 554.

H.

Ἠθικὴ πρακτική. Σελ. 193.
Ἡμέραι παρελθοῦσαι 192.

Θ.

Θήρας ἀνασκαφαί. Σελ. 311.
Θηρεσία Μάρτσμοντ 20, 35, 61.

I.

Ἱερεμίου Γ΄ ἐγκύκλιος. Σελ. 15.
Ἰλισσοῦ γέφυρα 237.
Ἱερουσαλὴμ ἀρχαιολογικὰ 308.
Ἱστορικὴ σημείωσις 578.

K.

Κρίσεως μονομεροῦς ἔλεγχος. Σελ. 249.
Κυριακοδρόμια Θεοτόκου 309.
Κερκύρας Ἑβραῖοι 329.
Κορένσιος (Βασίλειος) 367, 385.
Κορσίδος δημοτ. ᾄσματα 210.
Κοζανικὰ 488, 507, 532, 556.
Κορέσιος (Γεώργιος) 519, 562.

Λ.

Λοκρῶν γράμματα ἐποίκια. Σελ. 3, 55, 104.

Ε'. ΑΡΧΑΙΟΛΟΓΙΚΑ.

Ἐποίκια Λοκρῶν γράμματα. Σελ. 3, 55, 104.
Ἀρχαιολογικὰ Νάξου 204.
Ἀρχαιολογικὰ Μάνης 205.
Ἡ ἐπὶ τοῦ Ἰλισσοῦ γέφυρα 237.
Δερβιόπου ἐπιγραφαὶ 265.
Ἀρχαιολογικὰ Ἱερουσαλὴμ 308.
Θήρας ἀνασκαφαὶ 311.
Ἀφροδίτη τῆς Μήλου 312.
Σφενδονοβολὶς μολυβδίνη 360.
Νομίσματα ἐκ κασσιτέρου αὐτ.
Ἀρχαία λάρναξ αὐτ.
Ἀρχαιολογικὰ Τηρείας 403.
Περὶ Ἀγκύρας 443.

ϛ'. ΕΠΙΣΤΗΜΟΝΙΚΑ ΚΑΙ ΤΕΧΝΙΚΑ.

Ἡ σήραγξ τοῦ Μοντ-Σενί. Σελ. 241.
Περὶ χοροῦ 261, 273.
Περὶ διαττόντων ἀστέρων 289.
Περὶ τῶν διπλῶν ἀστέρων 457.

Ζ'. ΠΟΙΗΣΕΙΣ.

Τὸ μέλλον τῆς ἀνθρωπότητος. Σελ. 47.
Διάφορα ποιήματα 70, 93, 143, 264, 310.
Ἡ χαρὰ προξενεῖ τρόμον 133, 184, 191, 207, 257, 284.
Ἡ λύπη 168.
Ἄσμα νυναγοῦ 191.
Βοσκοπούλα 211.
Εἰς τὰ Ὀλύμπια 240.
Δημώδη ᾄσματα 283.
Εἰς τὴν φιλαρμονικὴν ἑταιρίαν 360.
Ὠδὴ εἰς πατρὸ ἱεροσ. Κύριλλον Β'. 383.
Περὶ ξενητιᾶς 472.
Περὶ τοῦ κάστρου τῆς Ὠρκᾶς 481, 550.
Ἑκατονταετηρικὸν ᾆσμα Ὁρατίου 530.

Η'. ΔΙΗΓΗΜΑΤΑ.

Θηρεσία Μάρτσμοντ. Σελ. 20, 35, 61.
Ἄλλοθι 87.
Ῥόζα ἡ τυφλὴ 113, 164, 187, 201.
Περουβία 294, 355, 378, 390, 523.
Ἐπὶ τῆς τρομοκρατίας 445, 460, 501, 525, 546.

Θ'. ΦΥΣΙΚΗ ΙΣΤΟΡΙΑ.

Ἀνάβασις Νείλου. Σελ. 150.
Ἠλεκτρισμὸς 432.

Ι'. ΒΟΤΑΝΙΚΑ.

Lantana Candida. Σελ. 143.
Σαρδονικὴ πόα 529.

ΙΑ'. ΔΙΑΦΟΡΑ.

Ὁ λέων τοῦ πύργου τοῦ Λονδίνου. Σελ. 71.
Δερβίτης ἐν ξενοδοχείῳ 72.
Πέρσης φιλάργυρος 96.
Παρελθοῦσαι ἡμέραι 192.
Ἀφορισμοὶ 216.
Νοσοκομεῖον Ἀλεξανδρ. 384.
Δύο πρώην ὑπουργοὶ 432.
Γάμος σκαμβῶν 482.
Ψευδὴς ἐπίσκοπος αὐτ.
Συντάκται Πανδώρας 578.
Πίναξ περιεχομένων ἀ.
Ἀλφαβητικὸς πίναξ γ'.